ਹੱਕ, ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਲੋਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋਣ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਹਨ

ਸਾਡੇ ਲੋਕ
SADE LOK
sadelok.com

10-16 ਦਸੰਬਰ 2025

ਸਾਲ 16ਵਾਂ - ਅੰਕ 50
email : info@sadelok.com

Ph. : 510-706-1300
Fax : 925-373-1300

ਪੰਜਾਬ ਬਣਿਆ ਧਰਨਿਆਂ, ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦਾ ਸੂਬਾ
ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ 'ਰੇਲ ਰੋਕੋ' ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

(ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 34 'ਤੇ)

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮੌਕੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ : ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਨ. ਡੀ. ਏ. ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ

(ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 5 'ਤੇ)

328 ਲਾਪਤਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ
• ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਹੋਈ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਮਾਮਲਾ

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ FIR ਦਾ ਕੀਤਾ ਵਿਰੋਧ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਲਾਪਤਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸੱਦੀ ਗਈ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ 16 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ

(ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 15 'ਤੇ)

ਦਸੰਬਰ ਮਹਾਨ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਬੇਜੋੜ ਜੰਗਾਂ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬੱਚੇ ਨੀਹਾਂ 'ਚ ਚਿਣੇ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੂੰ ਨਮਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਉਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਲ ਅਖ਼ਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ ਅਤੇ ਬੁਰਜ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਕ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ

(ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 25 'ਤੇ)

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਨਤਮਸਤਕ
ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਰੱਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਣੇ ਇਥੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਰਮਾ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਸੂਦ ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛਬੀਲ 'ਚ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੂਠੇ ਬਰਤਨ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ

(ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 5 'ਤੇ)

RESIDENTIAL, COMMERCIAL AND SOLAR FARMS
with Singhsloar High performance Bifacial Smart Panels
ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਸੋਲਰ ਸਿਸਟਮ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ
ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਾਲ - ਵੱਡੀ ਬੱਚਤ
510-706-1300
singhsolarusa@gmail.com

(ਦੇਖੋ ਸਫ਼ਾ 22-23 'ਤੇ)

Bhatia & Co, Inc
Certified Public Accountants
Our Services :
Business Tax (C crop/S corp/LLC etc)
Individual Tax
Estate Tax
Internation Tax (FBAR/FATCA/5471/5472 etc)
Non-Profit entities
(Formation,IRS,FTB&DOJ approval)
Accounting & Payroll
Sales & Other Taxes
Financial Audit & Review
Tax Audit & Representation (IRS/FTB/BOE etc)
Collection, Lien & Back Taxes
Offer in Compromise
Santa Clara • Pleasanton • Merced
(844) 4USTAX (209)-354-8696
info@bhatiaco.com,www.bhatiaco.com

Bhatia Law Associates
Attorney at Law
Immigration and Business Services
IMMIGRATION
Immigrant Visas (Green Card)
Green Card : Employment based/PERM/NIW
Green Card : Family based
Green Card through refugee or asylee
Green Card : Investor & other categories
PERM
Nonimmigrant Visas
Fiancee visas
H1/L1/H4/L2/NAFTA TN/E2/E3
Student Visa
B-1/B-2 Visitor Visas and
Other Categories of nonimmigrant visas
Other Immigrantion Services
Citizenship
e-Verify, 1-9 and
Other Compliance
Other service -B-1/B-2 Visitor Visasextension and other Services
Santa Clara-Pleasanton-Merced
(844) 4USATAX (209)-354-8696
info@bhatiaco.com,www.Smoothimmigration.com

Jaspreet Singh
Attorney at law
ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਨਾਮ
ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਬੈਂਕਰਪਸੀ, ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ

Over 18 Years of Legal Experience
Specializes In :
- USA Immigration
- Citizenship
- Green Card
- Deportation Defense
- Political Asylum
- Detentaion Cases
- Artists
- Sin gers P3 Visas
- Priest R1 Visas
- Investors EB 5 Visas
- L1 Business Visas
- Fmily Law
- Criminal Defense Cases
44808 S. Grimmer Vlvd. #208 Fremont, CA 94538 Tel. : 510-657-6444
2951 W. Capital Ave. W. Sacramento CA 95691
4491 West Shaw Ave.# 131 Fresno. CA 93711 Tel : 559-271-5511
37-1873 Street Suite #401. Jackson Heights NY 11372 Tel : 718-533-844

Padam Builders
ਅਸੀਂ ਘਰ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੌਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ foundation ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਾਰੰਟੀ
email:padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803
Bhupinder S. Padam
PH : 510-565-6667

kw LAKE WASHINGTON SO
KELLERWILLIAMS. REALTY
CJ Singh
Realtor
License # 24012019
Real Estate Broker

CJ Singh
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਿਜਨਸ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਉਪਰ 100% ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
(206) 295-5993 | c.singh@kw.com | realtorcjsingh.com
bellevueareahomefinder.com
707 S Grady Way Suit 730, Renton, WA 98057

SAN RAMON
Lathrop & Mani Street Manteca
URGENT CARE & CLINIC
Call US : 209-637-0210 | 612-578-8078 | 925-495-0207
CITIZENSHIP ELIGIBILITY AND GREEN CARD APPLICATION
Visit Us Now! Dr. Rajesh Maheshwari, MD
9140 Alcosta Boulevard Ste D San Ramon, CA 94583 (925) 361-5959
15810 Harlan Road #A Lathrop, CA 95330 (209) 983-9000
1040 North Main Street Manteca, CA 95336 (209) 825-51155
San Ramon URGENT CARE & CLINIC
Lathrop URGENT CARE
Main Street URGENT CARE
https ://www.sanramonurgentcare.com | Email us at info@sanramonucc.com

ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਅਸਾਈਲਮ • Political Asylum
Deportation of Defense • BIA Appeal
9 Circuit Court • Federal Court
ਗਰੀਨਕਾਰਡ • ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ
Green Card • Citizenship
ਡਾਈਵੋਰਸ • ਸਿਵਲ ਐਂਡ ਕਰੀਮੀਨਲ ਕੇਸ
Divorce • Civil and Criminal Cases
Family Petition Immigration
Travel document • Work Permit
Harminder Singh Samana
Office Manager
239 West Yosemite Ave Manteca CA 95336 | hsrotal.64@gmail.com

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇਕ ਛੱਤ ਥੱਲੇ
LAW OFFICES OF EMMANUEL ENYINWA
ESQ, Abogado
All Services Under One Roof
ਨੋਟ : ਇਥੇ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਵੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
369 Pine Street, Suite 420, San Francisco, CA 94104
Enyinwalaw@gmail.com
209-481-7750
209-624-3919
ਅਸੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ Manteca-Arizona- San Francisco
EMMANUEL ENYINWA
Attorney of Law
Tel. 415-956-6100
Fax. 415-956-6111

Valley Real Estate Center

Better Deal will be given from New Builders to Book New home in Mountain House, Tracy, Manteca and lathrop

ਮਾਊਂਟੇਨ ਹਾਊਸ, ਟਰੇਸੀ, ਮਨਟਿਕਾ ਅਤੇ ਲੈਥਰੋਪ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਘਰ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਅਲਮੰਡ ਫਾਰਮ, ਆਫ਼ਿਸ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਟਰੱਕ ਯਾਰਡ ਲਈ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰੋ।

For agriculture and almond Farm, office building, Farm House and for Truck Yard in Tracy, Manteca, Lathrop and Stockton

Listing

Total 35.5 Young Three Years old Tree Padre and Nonpareil Variety. With Riparian Right From the San Joaquin River. With a Single Family Small Home, IT's Very Desirable Property

Property Address : 27022 River Roadm, Newman CA 95260.

RANJIT SINGH

VALLEY REAL ESTATE CENTER (OFFICE LIC.: 01392267)
68 E 11TH STREET STE 109, TRACY, CA 95376
OFFICE : 209-956-1000 CELL : 408-355-5700, GBSINGH84@GMAIL.COM

ਫ਼ੀਫਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਰੰਪ ਹੀ ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਫੀਫਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : 2026 ਦੇ ਫ਼ੁੱਟਬਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਫੀਫਾ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਖੇਡਾਂ ਉਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕੇਂਦਰਤ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਵਿਦਾਈ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਪਹਿਲਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਦਿਤਾ।

ਨੋਬਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਰੰਪ ਹੀ ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਫੀਫਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਅਤੇ ਫੀਫਾ ਮੁਖੀ ਜੀਆਨੀ ਇਨਫੈਂਟੀਨੋ ਨੇੜਲੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨਫੈਂਟੀਨੋ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਦਲਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਨਫੈਂਟੀਨੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਤਮਗਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਹੋ।" ਟਰੰਪ ਨੇ ਤੁਰਤ ਮੈਡਲ ਅਪਣੇ ਗਲੇ 'ਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਇਨਫੈਂਟੀਨੋ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਜੋ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ 'ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਨਫੈਂਟੀਨੋ ਨੇ ਟਰੰਪ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਕ ਨੇਤਾ ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ - ਇਕ ਨੇਤਾ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਪੁਰਸਕਾਰ ਉਤੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਟਰਾਫੀ ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫੀਫਾ ਨੇਤਾ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਇਨਾਮ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ।"

ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪਤਨੀ ਮੇਲਾਨੀਆ ਟਰੰਪ ਸਮੇਤ ਅਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਅਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਲਾਉਡੀਆ ਸ਼ੇਨਬੌਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ।"

ਇਨਫੈਂਟੀਨੋ ਨੇ ਅਕਸਰ ਫੁਟਬਾਲ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਵਜੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਖੇਡਾਂ ਉਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕੇਂਦਰਤ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਵਿਦਾਈ ਹੈ।

ਰੱਖੜਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ

ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਆਪ ਜੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ (ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਬਿਜਨਸ, ਪਰਸਨਲ), ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ, ਉਬਾਮਾ ਕੇਅਰ, ਮੈਡੀਕੇਅਰ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਰਿਨਿਊ, ਵੀਜਾ, ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ, ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ, R-1 ਵੀਜ਼ਾ, ਫੈਮਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫਾਈਲਿੰਗਜ਼ ਜਾਂ ਫਿਰ IRS ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਮਸਲਾ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ MEDICARE BENEFITS ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਅਤੇ ਮੈਡੀਕੇਅਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ

Get more BENEFITS at No Cost $0 Premium

Rakhra Tax & Immigration
3073 W Ashlan Ave <> Fresno, CA 93722
Ph. (559) 243-9200,
Fax (559) 549-6211
or visit
www.rakhrataxservice.com
or avtar06@gmail.com

Balsani Welders & Builders

We Design, Manufacture & Ship Nationwide

All Kind of Welding & Fabrication Services Available

- Mobile Welding Services
- Custom Febrication
- Custom Welding
- Alnminum Welding
- Metal Canopy
- Truck/Trailer Welding
- Custom Metal Gates
- Metal Fences

ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚਗਾਠਾਂ, ਗੇਟ ਗਰਿਲਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਂਸੀ ਗੇਟ, ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵੈਲਡਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਵੈਲਡਿੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਵੀ ਮਾਹਿਰ ਹਾਂ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ 100% ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਅਣਚਾਹੇ ਸ਼ੱਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਘਰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਸੀਂ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਵਾੜ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੇਖੋ।

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਉਪਰ 100% ਖਰੇ ਉਤਰਾਂਗੇ

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੀਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖਕੇ ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕਰਾਉ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਹਿਲ ਸਿਰਜਾਂਗੇ।

- Wrought Iron Fences
- Ornamental Iron Fences
- Custom Designed Iron Fences
- Black Rod Iron Fences
- Wrought Iron Garden Fences
- FROM CONCEPTION
- FABRICATION TO INSTALLATION

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ 'ਚ ਬਦਲਾਂਗੇ।

S. Iqbal Singh
844-573-3824 | 510 862 2332
433 W Scotts Ave Stockton, CA 95203
PH: (925) 487-7117

ਸਾਡੇ ਲੋਕ

ARE YOU IN COMPLIANCE WITH FMCSA REGULATIONS?

Trust your compliance needs to us! Say goodbye to those Google-educated DOT consultants and experience the difference with our certified experts. They've honed their skills under the same entity that is conducting your audits and issuing tickets. Whether you're gearing up for a CHP or Federal Audit, or aiming to improve your DOT safety score for those coveted big clients, our consultants are your partners every step of the way, equipping you with the knowledge and tools for success. Our comprehensive services go beyond the basics listed below, ensuring your peace of mind.

OUR EXPERT COMPLIANCE DRIVING YOUR SUCCESS

DOT AUDIT PREP

Be prepared for DOT audits with our comprehensive audit preparation services, minimizing risks and ensuring compliance.

Already had an audit, but failed? Don't worry, we can create and submit a corrective action plan (CAP) to prevent your DOT number from being revoked.

YOUR SAFETY COMPLIANCE

ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ:

45 ਦਿਨ, 90 ਦਿਨ, ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਿਰੀਖਣ:

ਕੋਚ, ਸਕੂਲ ਲਈ 45 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ,
ਟੂਰ, ਯੂਥ, ਅਤੇ SPAB ਬੱਸਾਂ।

ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਲਈ 90 ਦਿਨ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ
ਸਾਰੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ DOT ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ

ਕਲੀਅਰਿੰਗਹਾਊਸ ਅਤੇ FMCSA ਪੋਰਟਲ

ਅਸੀਂ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਕੈਰੀਅਰਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕਲੀਅਰਿੰਗਹਾਊਸ ਅਤੇ FMCSA ਪੋਰਟਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਡਰੱਗ ਅਤੇ ਅਲਕੋਹਲ ਮਾਨਾ ਜੀਮੈਂਟ

ਪੂਰਵ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਬੇਤਰਤੀਬ, ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਰੱਗ ਟੈਸਟਿੰਗ।
ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (SAP) ਪਾਲਣਾ

ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਫੁੱਲ ਨੋਟਿਸ (EPN)

ਡਰਾਈਵਰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਫੁੱਲ ਨੋਟਿਸ (EPN) ਸੇਵਾਵਾਂ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਡਰਾਈਵਰ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡਰਾਈਵਰ ਲੌਗ ਬੁੱਕ ਆਡਿਟ

ਸਾਡੀ ਸੁਚੇਤ ਡਰਾਈਵਰ ਲੌਗਬੁੱਕ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਬਚੋ ਆਡਿਟ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ।

ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਅਟਾਰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਆਉ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਕੋਰ ਅਤੇ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੀਏ CDL ਸਾਡੀ ਗਾਹਕੀ ਅਧਾਰਤ ਅਟਾਰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਕਾਰਬ ਕਲੀਨ ਟਰੱਕ ਚੈੱਕ 'ਸਮੋਗ ਟੈਸਟ'

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਟਰੱਕ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸਮੋਕ ਟੈਸਟ ਕਰੋ

ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਫਾਈਲ ਮਾਨਾ ਜੀਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ

ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਔਨਲਾਈਨ ਸਿਸਟਮ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਅਪ ਟੂ ਡੇਟ ਰਹਿਣ ਲਈ ਫਾਈਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ

ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਓ

ਅਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ FMCSA ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

ਸਾਡੀਆਂ ਪੂਰੀ ਸੇਵਾ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਅਧਾਰਤ ਡਾਟ ਪਾਲਣਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੋ

888-896-9407
209-200-8308

info@yoursafetycompliance.com

www.yoursafetycompliance.com

ਸਾਡੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਾਬਕਾ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ DOT/ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਹੈ DOT ਪਾਲਣਾ।

LET YOUR SAFETY COMPLIANCE BE YOUR TRUSTED PARTNER IN ENSURING COMPLIANCE AND SAFETY FOR YOUR BUSINESS!

ਯੂਨੈਸਕੋ ਵੱਲੋਂ ‘ਦੀਵਾਲੀ’ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਦਰਜਾ

ਦਿੱਲੀ ਹਾਟ ’ਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ‘ਦੀਪ ਉਤਸਵ’, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਯੂਨੈਸਕੋ (UNESCO) ਦੁਆਰਾ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀਪਾਵਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ‘ਅਮੂਰਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ’ (Intangible Cultural Heritage) ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਹਾਟ, ਆਈ.ਐਨ.ਏ. (INA) ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ‘ਦੀਪ ਉਤਸਵ’ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ : ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੀਪ ਜਗਾ ਕੇ ਉਤਸਵ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ (ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ), ਆਸ਼ੀਸ਼ ਸੂਦ (ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ), ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ (ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ), ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ।

ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਯੂਨੈਸਕੋ ਵੱਲੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲਣਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਟ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਪੰਡਾਲ ਜਗਮਗਾ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਝਲਕੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਪਲ ਦੱਸਿਆ।

‘ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ’ ਮੌਕੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ’ਚ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ : ਮੋਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਨ. ਡੀ. ਏ. ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 26 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵੀਰ ਬਾਲ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਲਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸ: ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੱਕ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਨ-ਜਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 12 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. : ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 12 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਪਾਰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਵਪਾਰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਫਾਇਨਾਂਸ ਸੈਕਟਰੀ ਸਕਾਟ ਬੇਸੈਂਟ ਅਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰੀ ਬਰੂਕ ਰੋਲੇਨਸ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੱਕੀ, ਕਪਾਹ, ਜਵਾਰ, ਸੋਇਆਬੀਨ, ਚੌਲ, ਕਣਕ, ਆਲੂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰੀ ਰੋਲੇਨਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 11 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਫਸਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ 28 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 1 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰੋਲੇਨਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਲਈ 1 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਏਕੜ ਬੀਜੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਚੋਟੀ ਦੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟ ਆਗੂ ਐਮੀ ਕਲੋਬੂਚਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਟੈਰਿਫ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਤਿਹਾੜੇ ਜੇਲ੍ਹ ’ਚ ਬੰਦ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੇਖ ਲੈਣ ਸਾਡੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਰਿਹੈ : ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਝਪੁਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਹੋਰ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਲਾਇਅਰਜ਼’ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਝਪੁਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਨੰਬਰ 5 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਾਏ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੈਦੀ ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੇਰਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਕਲ ਐਨਆਈਏ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਆਪਣੇ ‘ਐਕਸ’ ਖਾਤੇ’ਤੇ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਮੰਝਪੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ “ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਦੀ ਚਾਕੂ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਡਿਉਢੀ ਵਿਖੇ ਹੀ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਅੱਜ ਰਜਿਸਟਰ ’ਤੇ 1 ਨੰਬਰ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਰ.ਓ.-1 ਦੇ ਅਫ਼ਸਰ/ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਖੇ

ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਦ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤੀ ਤੇ ਕੈਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਫ਼ੋਨ ’ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਖੇ ਲੱਗੀ ਐਨਆਈਏ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਵਿਖੇ ‘ਟਾਰਗੇਟ ਕਿਲਿੰਗ’ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 8 ਜਣਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ’ਚ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਾ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ ਜੌਹਲ, ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੱਗਲਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਆਏ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗਵਾਹ ਭੁਗਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਸ਼ੇਰਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਦਿਹਾੜੇ ’ਤੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਗੁਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ (ਸਰਕਾਰ ਨੇ) ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅੱਜ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ’ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੰਡੋਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਖੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਿਛੋਂ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਵਿਤਕਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਯੂ.ਕੇ. ਵਲੋਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰੇਹਲ ’ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿੰਦਾ

ਲੰਡਨ : ਯੂ.ਕੇ. ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰੀਹਲ ’ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿੱਖ ਆਰਗਾਨਾਈਜੇਸ਼ਨ (ਯੂ.ਕੇ.), ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਕੈਨੇਡਾ, ਸਿੱਖ ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ, ਓਂਟਾਰੀਓ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੌਂਸਲ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਯੂ.ਕੇ. ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ’ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਬਾਅ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ’ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਯੂਰਪ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਆਸਟ ?ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਹੁਣ ਯੂ.ਕੇ. ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਵਲ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੇਵਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂ.ਕੇ. ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਲਾਹੇਵੰਦ ਵਪਾਰਿਕ ਸੌਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲਗਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ, ਜਾਂ ਇਹ ਮੰਨੇ ਕਿ ਇਹ ਕਦਮ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇਕ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

LAW OFFICES OF EMMANUEL ENYINWA

ESQ, Abogado

- ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਅਸਾਈਲਮ
- Political Asylum
- Deportation of Defense
- BIA Appeal
- 9 Circuit Court
- Federal Court
- ਗਰੀਨਕਾਰਡ
- ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ
- Green Card
- Citizenship
- ਡਾਈਵੋਰਸ
- ਸਿਵਲ ਐਂਡ ਕਰੀਮੀਨਲ ਕੇਸ
- Divorce
- Civil and Criminal Cases
- Family Petition Immigration
- Travel document
- Work Permit

ਅਸੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨੋਟ : ਇਥੇ ਸਪੈਨਿਸ ਵੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੈਨਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ

Manteca-Arizona- San Francisco

239 West Yosemite Ave Manteca CA 95336
hsrotal.64@gmail.com
369 Pine Street, Suite 420, San Francisco, CA 94104
Enyinwalaw@gmail.com

All Services Under One Roof

HARMINDER SINGH SAMANA
OFFICE MANAGER
209-481-7750
209-624-3919

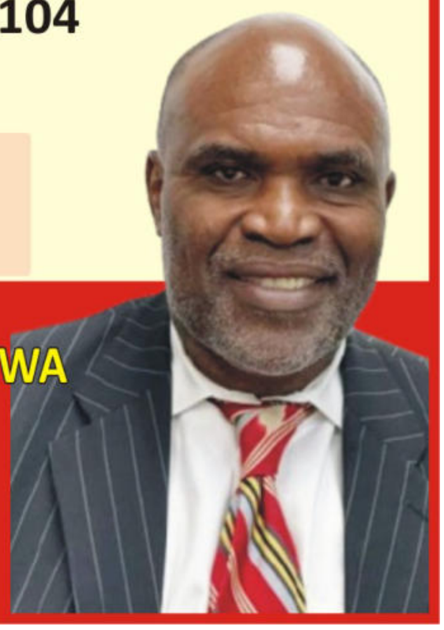

EMMANUEL ENYINWA
Attorney of Law
Tel. 415-956-6100
Fax. 415-956-6111

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸਨਮਾਨ

ਰਾਤਰੀ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਦਾਵਤ ਸਮੇਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ (ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ / ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ): ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਨਿਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਪੋਟਰਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਰਾਤਰੀ ਦੇ ਖਾਣੇ ਸਮੇਂ ਸਮੂੰਹ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਲਵੰਤ ਉੱਭੀ ਧਾਲੀਆਂ, ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਮਹਿਮੀ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਮੂੰਹ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਥਲੀਟ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘੀ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਮੀਡੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਮੂੰਹ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ ਨੇ ਸਮੂੰਹ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਐਥਲੀਟਾਂ ਦਾ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਐਥਲੀਟ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਗਰੈਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਣਕੇ, ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪਹਿਚਾਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਐਥਲੀਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਥਲੀਟ ਮੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖ਼ਰਚੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਆਪਣਾ ਜਨੂੰਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਨਕ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਦੇ ਮੰਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲਾ ਅਖਾੜਾ ਲਾਇਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕ ਅਵਤਾਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਕਮਲਜੀਤ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਮਨਟੀਕਾ) ਨੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੌਣਕਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਜਦ ਕਿ ਦੁਗਾਣੇ ਦੀ ਹਿੱਟ ਜੋੜੀ ਪੱਪੀ ਭਦੌੜ ਅਤੇ ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਵਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਖੂਬ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਰਾਂ (ਪੱਗਾਂ) ਸਜਾ ਕੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸੁਖਨੈਨ ਸਿੰਘ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਲੰਬਰ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਨਟੀਕਾ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਟੁੱਥਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਸੱਜਣ ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਪੈਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਐਥਲੀਟ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਐਕਟਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਪੰਛੀ ਝਾਤ ਪਵਾਈ। ਅਖੀਰ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਾਤਰੀ ਦੇ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਆਏ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੇਅਰ ਜ਼ੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ

ਕਿਹਾ : ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਏਜੰਟ ਘਰ, ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਬਿਨਾ ਅਦਾਲਤੀ ਵਰੰਟ ਤੋਂ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੇਅਰ ਜ਼ੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਨਹਟਨ 'ਚ ਯੂਐਸ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਵੀਡੀਓ 'ਚ ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ 1 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮੇਅਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ 30 ਲੱਖ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਲੋਕ ਸੰਘੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਾ ਬਦਲ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਸੀ.ਈ. ਏਜੰਟ ਕਿਸੇ ਘਰ, ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਬਿਨਾ ਅਦਾਲਤੀ ਵਰੰਟ ਤੋਂ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਹਾਲ 'ਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਮਦਾਨੀ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਦਾ 70ਵੀਂ ਵਾਰ ਦਾਅਵਾ

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ 'ਜੰਗ' ਮੈਂ ਖਤਮ ਕਰਵਾਈ

ਨਿਊਯਾਰਕ/ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੇਸ਼ ਹਨ, ਵਿਚਕਾਰ 'ਜੰਗ ਛਿੜੀ ਹੋਈ ਸੀ' ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਟਰੰਪ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 70 ਵਾਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਮਈ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦੇ ਮਾਉਂਟ ਪੋਕੋਨੋ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਯੁੱਧ ਖਤਮ ਕਰਵਾਇਆ।"

ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰੁਖ : ਸਰੋਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ 26 ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ) ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ 6 ਅਤੇ 7 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 'ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਸਿੰਦੂਰ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ 4 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਤੋਂ ਡਰੋਨ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 10 ਮਈ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹੱਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੇ ਪੱਖ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਸੋਵੋ ਅਤੇ ਸਰਬੀਆ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਈਰਾਨ, ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਇਥੋਪੀਆ, ਅਤੇ ਅਰਮੇਨੀਆ ਅਤੇ ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ 8 ਯੁੱਧ/ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਾਪਤ ਕਰਵਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਬੋਡੀਆ ਅਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਣਗੇ।

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ : ਆਵਾਸ (ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਨੌਕਰੀਆਂ, ਬਿਹਤਰ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਉੱਚ ਆਮਦਨ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਹੈਤੀ, ਸੋਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ 'ਨਰਕ ਵਰਗੀਆਂ ਥਾਵਾਂ' ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਗੇ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ (ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ/ਅਣਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼)' ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣਗੇ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਫਗਾਨ ਨਾਗਰਿਕ ਰਹਿਮਾਨਉੱਲਾ ਲਕਨਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਵੀਜ਼ੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) : ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ 85000 ਵੀਜੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵੀਜੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨਾਂ ਵਿੱਚ 8000 ਤੋਂ ਵਧ ਵੀਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀਜੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵਧ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ, ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਬਾਕੀ ਅੱਧੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀਜੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਸਲਘਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀਜੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੀਜੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਚਾਰਲੀ ਕ੍ਰਿਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਸੀ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਏਜੰਸੀ ਸਾਢੇ 5 ਕਰੋੜ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਪੜਤਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ?

ਟਰੰਪ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਜਨਮ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜੱਜ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਟਰੰਪ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀ ਸੀ ?

ਟਰੰਪ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ (ਜਿਸਨੂੰ ਗ੍ਰੀਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 14ਵੇਂ ਸੋਧ ਅਤੇ ਜਨਮ ਸਿੱਧ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਹਿਤਾਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਘੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਐਕਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ ?

ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਾਰੀਖ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜੂਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੈ ਪੰਜਾਬ

ਪੀ.ਆਰ.ਐੱਸ. ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਦੀ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਰ 1,23,274 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰ 1,02,044 ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰ 65,568 ਰੁਪਏ ਜਦਕਿ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ 21,230 ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜੀ.ਐੱਸ.ਡੀ.ਪੀ. ਦਾ 40.35 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ 28 ਸੂਬਿਆਂ ਸਿਰ 59.6 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਾ ਵਧਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਘੱਟ ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਵੱਧ ਖ਼ਰਚੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਮੁਫਤ ਦੀਆਂ ਰਿਓੜੀਆਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਰਿਓੜੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਿਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ 33,920 ਕਰੋੜ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਵੀ ਰਿਓੜੀਆਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਨਖ਼ਾਹ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕੱਟ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਆਜ ਮੋੜਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਤੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ 6 ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ 35 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਅਤੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਕਮ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤਿਆਂ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਆਜ ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ 21 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ 16 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿੱਕਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ 57 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਚੋਣ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਤੇ 45 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿਚ ਖ਼ਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਖ਼ਰਚ 'ਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁਢਲਾ ਢਾਂਚਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਚੋਣ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 33,920 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ 62 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 2024-25 ਵਿਚ ਕਮਾਈ 54,300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ 17 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਵਿਆਜ ਦੇਣ 'ਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ 300 ਯੂਨਿਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ 1,500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ 'ਲਾਡੋ ਯੋਜਨਾ' 'ਤੇ 10,800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਕਰੇਗਾ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪਿਆਰੀ ਬਹਿਨਾ' ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ 2,100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 56,084 ਦਾ ਬੋਝ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸੂਬੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕਮਾਈ 98,191 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਲਾ ਧਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਹਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਖ਼ਰਚੇ ਦੀ ਇਕ ਉੱਪਰਲੀ ਹੱਦ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੋਟਰ ਖ਼ਰਚ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਪਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਰੋਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਭੜਕਣ ਲੱਗਿਆਂ ਦੇਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਚੋਣ ਤਿਕੜਮਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਿੱਤਣ ਤੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹਲਕਾਪਣ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇਲਜ਼ਾਮਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹੁਣ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿਖਰਾਂ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਕੁੱਲ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਅਮਲ ਵਿਚ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਹੁਣ ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ 4 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਟੱਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ 31 ਮਾਰਚ 2027 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸਵਾ 5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਆਜ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਜ ਹਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ਸਵਾ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਚੋਣ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਢੰਡੋਰਾ ਨਹੀਂ ਪਿੱਟਦੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤਾਂ ਮੂਹਰੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਖ਼ਰਚੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਲੀਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਖੱਡਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਚੋਣ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਹੀ ਬੇਅਰਥ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠ ਸੋਟਾ ਫੇਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਗ ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀਕਰਨ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਾਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਵੋਟਰ ਹਾਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਘਟਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਤੇ ਵੱਧ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

-ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਵੈਤ

ਰੁਪਏ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ

ਰੁਪਿਆ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 90 ਰੁਪਏ ਦੇ ਅੰਕ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਹਨ, ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਡਾਲਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਟਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸੋਨਾ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਡਾਲਰ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਸਮਝੀਏ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡ ਭਾਰਤੀ ਸਟਾਕਾਂ, ਸ਼ੇਅਰਾਂ, ਮਿਊਚਲ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਬਾਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾਲਰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੇਚਿਆ ਹੈ। ਐੱਨ ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿੱਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਲਗਭਗ 78,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੱਢ ਲਏ ਹਨ।

ਜਦ ਕੋਈ ਬਾਹਰਲਾ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਫੰਡ ਭਾਰਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਵੱਟੇ ਮਿਲੇ ਰੁਪੱਈਆਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰਾਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਡਾਲਰ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ 'ਮੁੱਲ' ਜਾਂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਾਲ ਰੁਪੱਈਆ ਐਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦ ਡਾਲਰ ਖ਼ੁਦ ਦੂਜੀਆਂ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਾਲਰ ਇੰਡੈਕਸ, ਜੋ ਛੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਿਗ ?ਹਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੀ, ਉੱਥੋਂ ਲਗਭਗ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਭਾਰਤ 'ਚੋਂ ਡਾਲਰ ਤਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ। ਉਹ ਦੂਜੇ 'ਉੱਭਰਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਗਰੀਸ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਮੈਕਸੀਕੋ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੀਨ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇਖੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ 'ਇੰਡੀਆ ਇੰਕ' (ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ) ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਸੀਮਤ ਰਹੀ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਰਚ 'ਚ ਘੱਟ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਟੈਕਸ ਦਰਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਪਤ ਦੀ ਤਲਬ 'ਚ ਆਈ ਕਮੀ ਅੰਤ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 2025 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਸੁੰਗੜ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਜ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਲ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਵਿਕਰੀ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਾਲਰ ਖ਼ਰੀਦੇ। ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਭੰਡਾਰ 'ਚ ਰੱਖੇ ਡਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 2005 ਦਰਮਿਆਨ 38 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਵੇਚੇ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੈਂਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋਲ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਘੱਟ ਰੁਪਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਂਡ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਦੀਆਂ ਵੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਫਲੋਟਿੰਗ ਐਕਸਚੇਂਜ ਰੇਟ) ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਦਰਾ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਧੂ ਮੁਦਰਾ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਸਿਰਫ਼ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉੱਚੀ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਡਾਲਰ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਔਨਿੰਦਿਓ ਚੱਕਰਵਰਤੀ

ਭਾਰਤ ਦਰਾਮਦ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਕੱਚੇ ਤੇਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਖਾਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕਰੇ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਪ੍ਰਚੂਨ ਮਹਿੰਗਾਈ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਵੱਲੋਂ ਮਿਥੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਟੀਚੇ (ਅੰਕਾਂ) ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ, ਜੋ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖ਼ਪਤਕਾਰ ਘਰ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, 2025 ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ, ਜੋ 2023 ਅਤੇ 2024 ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਹਾਈ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਪਰੈਲ 2025 ਤੋਂ ਇਕਾਈ ਦੇ ਅੰਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਬੀਆਈ ਕੋਲ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਉਹ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ। ਜਦੋਂ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪਰੈਲ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਸਲ ਟੈਕਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਮੁੜ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਟੈਰਿਫ ਦਰ ਨੂੰ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰੂਸ ਤੋਂ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ ਦਰਮਿਆਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਹ 2024 ਦੀ ਇਸੇ ਮਿਆਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਪਰੈਲ-ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਵਿੱਚ ਡਾਲਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਅਪਰੈਲ-ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਵਿੱਚ ਦਿਸੇ 6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਪਾਰਕ ਬਰਾਮਦ ਸਥਿਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼, ਯੂਕੇ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਬਰਾਮਦ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫਾਂ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹ 'ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਅਸਲ ਵਪਾਰਕ ਬਰਾਮਦ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੰਗਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੋਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ 2.4 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਇਸੇ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਨੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨਾਲੋਂ 2.5 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀ ਦਰਾਮਦ 65-70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧੀ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਮੰਗ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਵਰਗੀ 'ਸਦੀਵੀ' ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 'ਡੀਰਿਸਕ' (ਜੋਖ਼ਮ ਘਟਾਉਣਾ) ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਮਾਰਟ ਮਨੀ' ਵਰਗ (ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ਕ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਗਾਥਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਫੰਡ (ਨਿਵੇਸ਼ਕ), ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੋਰ ਔਖਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ, ਅਖੀਰ 'ਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟਣ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਲੋਕ
SADE LOK

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

Office : (925) 243-1300 | Cell : (510) 706-1300 | Fax : (925) 373-1300 | India : 783 706 1300

1406 Janis CT Livermore CA 94551

Disclaimer : Sade Lok Weekly Punjabi Newspaper and People associated with it are not responsible are any chaims made advertisers and do not endorse any product or services advertised in the Sade Lok weekly Punjabi Newspaper. Please Consult your lawyer before buying-hiring-contracting throgh the advertisement. Publish in Sade Lok Weekly Newspaper. In the Business of selling Space and claims made by the advertiser are not tested.

ALL DISPUTES SUBJECTED TO THE COUNTY OF ALAMEDA CALIFORINA. ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਰਾ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਨਵ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜੇ ਦੀ ਮੌਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਡਰਾਇਵਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)-ਉਰੇਗੋਨ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਫਰਿਜਨੋ ਵਾਸੀ ਸੈਮੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਯੂ ਐਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਉਰਿਟੀ (ਡੀ ਐਚ ਐਸ) ਤੇ ਓਰੇਗੋਨ ਸਟੇਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਮੀ ਟਰੱਕ ਇਕ ਕਾਰ ਨਾਲ ਜਾ ਟਕਰਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ 25 ਸਾਲਾ ਵਿਲੀਅਮ ਮੀਕਾਹ ਕਾਰਟਰ ਤੇ 24 ਸਾਲਾ ਜੈਨੀਫਰ ਲਿਨ ਲੋਅਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਮੌਕੇ ਉਪਰ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਇਨਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਾਂਚਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਹਨੇਰੇ ਕਾਰਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਯੰਤਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ। ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਸਮੇਤ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਡੇਸ਼ੂਟਸ ਕਾਊਂਟੀ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੀ ਐਚ ਐਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਮਾਰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ 28 ਨਵੰਬਰ 2022 ਨੂੰ ਲਿਊਕਵਿਲੇ, ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2023 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡੀ ਐਚ ਐਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਹਾਈ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਮਮਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਰਸੀ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ/ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)- ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਮਮਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਰਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਹੈ ਜੋ ਕੌਂਸਲ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਆਗੂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜੇ ਸੀ ਐਫ ਫੈਮਲੀਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਜਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ,ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਕੰਮਕਾਜੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜਰਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੇਲਜੋਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਵਾਕਫ ਹੈ।

ਜਿੱਤਣ ਉਪਰੰਤ ਮਮਤਾ ਸਿੰਘ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨਾਲ

ਟਰੰਪ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ: 'ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਭਾਰਤ ਚੌਲ 'ਡੰਪ' ਨਾ ਕਰੇ..' ਟੈਰਿਫ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕਰਾਂਗਾ ਹੱਲ!

ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਟੈਰਿਫ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਟਰੰਪ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਚੌਲ 'ਡੰਪ' (ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ

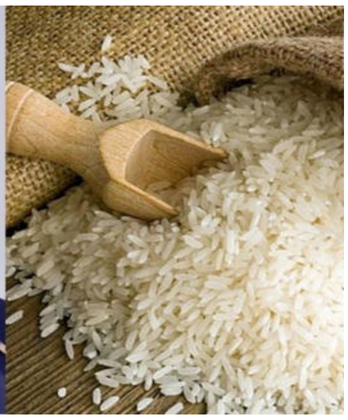

ਵੇਚਣਾ) ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਜਲਦ ਠੀਕ ਕਰਨਗੇ।

ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ, ਟਰੰਪ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਕੱਤਰ Scott Bessent ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਕੱਤਰ Brooke Rollins ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 12 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸੰਘੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਲੁਈਸਿਆਨਾ (Louisiana) ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀ ਰਾਈਸ ਮਿੱਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮੇਰਿਲ ਕੈਨੇਡੀ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੌਲ ਉਤਪਾਦਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਚੌਲ ਡੰਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਡੰਪਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੈਨੇਡੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੀਨ ਵੀ ਪੋਰਟੋ ਰੀਕੋ ਵਿੱਚ। ਚੌਲ ਡੰਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ (WTO) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਕੱਤਰ Bessent ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਬੇਸੈਂਟ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੰਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ... ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਟੈਰਿਫ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੌਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਸ ਦਈਏ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੌਲ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (IREF) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਤਪਾਦਕ ਹੈ (150 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ) ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ 28 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।ਇਹ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ 2024-2025 ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ ਬਰਾਮਦ ਵਿੱਚ 30.3 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਬ੍ਰਾਂਡ ਇਕੁਇਟੀ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ (9256) ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਨੇ 2024 ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 2.34 ਲੱਖ ਟਨ ਚੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਇਸਦੀ ਕੁੱਲ ਗਲੋਬਲ ਬਾਸਮਤੀ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ (52.4 ਲੱਖ ਟਨ) ਦੇ 5 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ 50 ਫੀਸਦ ਟੈਰਿਫ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਮਾਯੂਸ

ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) : ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨਾਰੋਵਾਲ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਲਾਂਘਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਠੇਸ ਪੁੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 2019 ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਇਥੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਗਾਮ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ

ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਤੇ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ਮਨਾਈ ਗਈ। ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ ਪਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਾਂਘਾ ਨਾ ਖੋਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਲਮ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਰਡ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਮਗਰ ਜੋ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ, ਕਸਟਮ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘਾ ਖੋਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਮਗਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ, ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ, ਲੰਗਰ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਿਊਯਾਰਕ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ, ਪੇਂਟਾਗਨ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 'ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਪੇਂਟਾਗਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਪੀਟ ਹੈਗਸੈਥ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਂਟਾਗਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਹੈਗਸੈਥ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਸਮੇਤ ਕਈ ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੇਂਟਾਗਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਅਮਰੀਕੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੰ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਆਪਣੇ 'ਅਕਸੈਸ ਬੈਜ' (ਪੈਂਟਾਗਨ 'ਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਡ) ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈਗਸੈਥ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਟਾਗਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਗੁਪਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਹੁਣ ਪੈਂਟਾਗਨ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹੈਗਸੈਥ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਚਾਰਲਸ ਸਟੈਟਲੈਂਡਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੀਤੀ "ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾ-ਪਸੰਦ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਯਤਨ ਹੈ।" ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੀ ਯੂ.ਐਸ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੋਰਟ 'ਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੈਂਟਾਗਨ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

LM Trans

NC, SC, GA, FL, AL, LA, MS to CA, AZ, NV,
CA, AZ, NV to NC, SC, GA, FL, AL, LA, MS

- ਸਾਨੂੰ ਉਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ,
- ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੱਕੇ ਲੋਡ ਅਤੇ ਕੰਮ ਸਾਰਾ ਸਾਲ।
- ਚੰਗੇ ਰੇਟ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ VALID CDL ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

Lokesh Kumar
470 334 0020

7437 avalon blvd, alpharetta, ga 30022
lmtrans868@gmail.com

ਜਲੇਬੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਤੱਕ... ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸਨ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ...

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਲਕਸਨ (Christopher Luxon) ਵੱਲੋਂ ਜਲੇਬੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਔਨਲਾਈਨ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਟਾਕਾਨਿਨੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ’ਤੇ ਸਥਿਤ ਸਪੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕਬੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰੀਮਾ ਨਖਲੇ (Rima Nakhle) ਨੇ ਇੱਕ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਲਕਸਨ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਲਾਨਾ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਟਾਕਾਨਿਨੀ ਆਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸਨ ਨੇ ਵੀ ਐਕਸ ’ਤੇ ਆਪਣਾ ਤਜੁਰਬਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ, “ਅੱਜ ਟਾਕਾਨਿਨੀ ਵਿੱਚ ਕਬੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰੀਮਾ ਨਖਲੇ ਅਤੇ ਟੀਮ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ!

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ’ਚ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦੁੱਗਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ) : ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦੁੱਗਣੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਰਿਆਨੇ ਉਪਰ ਖਰਚ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਏਅਰੀ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਜੈਸੀ ਅਵਿਲਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰਿਆਨੇ ਦਾ ਬਿੱਲ 200 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫਤਾ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ 400 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1600 ਡਾਲਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਰਿਆਨੇ ਉਪਰ ਖਰਚਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 800 ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਹੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 32 ਸਾਲਾ ਅਵਿਲਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ 850 ਡਾਲਰ ਮਕਾਨ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਿਲਸ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਕੌਮੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਵਸਤਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਚਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ’ਚ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੀ ਮੌਤ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇੱਕ 24 ਸਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਹਿਜਾ ਰੈਡੀ ਉਦੁਮਾਲਾ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਅਲਬਾਨੀ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ (ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਦੁਮਾਲਾ ਦੀ ‘ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ’ ਹੈ। ‘ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਸੰਵੇਦਨਾ,’ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਉਦੁਮਾਲਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੌਰਾਨ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਾਰ ਬਾਲਗ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਇਕ ਔਰਤ ਪੀੜਤਾ ਅੱਗ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਿਆਂ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ, ਜਿਸਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਦੁਮਾਲਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ

ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਪੰਥਕ ਸਫ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਪੰਥਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੂਝ-ਸਮਝ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਇੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਨਿਧੱੜਕ ਅਵਾਜ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1973 ਵਿਚ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਪਟਨਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਲ.ਐਲ.ਬੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਵਕਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਟੀ.ਵੀ. ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ। ਆਪ 2003 ਤੋਂ 2011 ਈ. ਤੱਕ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਰਹੇ। ਆਪ ਪੰਥਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸਲਿਆਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਪੈਨਲ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੁਲਾਨਤਮਿਕ ਅਧਿਐਨ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਖੋਜੀ ਬਣਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ। "ਇਕ ਖਤ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ" ਅਤੇ "ਦਸਤਾਰ ਕਿ ਟੋਪੀ" ਆਪ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਛਾਪਿਆ। ਆਪ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਕਈ ਸਬ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇ। ਆਪ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਹ ਹੱਥੀ ਪੁਸਤਕ "ਸਾਖੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਜੀ ਕੀ" ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਜੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੰਥਕ ਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਵਰਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਪੰਥ ਲਈ ਜਾਰੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਖਤਰਿਆਂ ਉਪਰ ਬੇਬਾਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਗਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰ. ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇ ਤੋਂ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਅਖਬਾਰ ਲਈ ਪੰਥ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬ ਪੰਥਕ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਰ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਦੇਣ 'ਸਾਖੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਜੀ ਕੀ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕੀ ਪਾਠਕ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਅਸੀਂ 'ਸਾਖੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਜੀ ਕੀ' ਛਾਪਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ :- ਧੰਨਵਾਦ ਸਾਹਿਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਝਰੋਖੇ ਵਿਚੋਂ

ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਖਰੜੇ ਤੋਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ਫਰ

ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੀ ਕਾਇਮੀ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਵਿਆਖਿਆ

ਇਹ ਚਾਰ ਬੱਜਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਾਰਮਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣਾ ਸਿੱਖ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਦ੍ਵਿਜ ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਕੁਰਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਤਮਿਕ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਕੋ ਗੁਰ ਤੇ ਵੇਮੁਖੁ ਹੋਵੈ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ॥
ਪਾਵੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਰ ਥੈ ਕੋਈ ਪੁਛਹੁ ਬਿਬੇਕੀਆ ਜਾਏ॥
ਅਨੇਕ ਜੂਨੀ ਭਰਮਿ ਆਵੈ ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਏ॥
ਫਿਰਿ ਮੁਕਤਿ ਪਾਏ ਲਾਗਿ ਚਰਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਏ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਹੁ ਵਿਣੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਏ॥੨੨॥
(ਮ. ੩, ਅੰਗ ੯੨੦)

ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਲਈ ਤਨਖ਼ਾਹ, ਸਜ਼ਾ ਲਵਾ ਕੇ ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਮੁੜ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਗੰਢਲ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਏਗਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮ, ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਟੁੱਟੇ ਭਾਂਡੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ :

ਪਹਿਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪਏ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੀੜਾ ਤਾਂ ਮਿਟ ਜਾਏਗੀ ਪਰ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਲਕੀਰ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ :

ਜੈਸੇ ਘਾਉ ਘਾਇਲ ਕੋ ਜਤਨ ਕੈ ਨੀਕੋ ਹੋਤ
ਪੀਰ ਮਿਟਿ ਜਾਇ ਲੀਕ ਮਿਟਤ ਨ ਪੇਖੀਐ॥

ਦੂਸਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਸੀਉਂ ਕੇ ਤਨ ਢੱਕਣ ਦੇ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਗਨਤਾ ਤਾਂ ਮਿਟ ਜਾਏਗੀ ਪਰ ਜੋੜ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ।

ਜੈਸੇ ਫਾਟੇ ਅੰਬਰੋ ਸੀਆਇ ਪੁਨਿ ਓਢੀਅਤ
ਨਾਗੋ ਤਉ ਨ ਹੋਇ ਤਉ ਥੇਗਰੀ ਪਰੇਖੀਐ॥

ਤੀਸਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਂਡਾ ਟੁੱਟ ਜਾਏ ਤਾਂ ਠਠੇਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰ ਤਾਂ ਦਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੋਏਗਾ ਪਰ ਗੱਠ ਰਹਿ ਹੀ ਜਾਏਗੀ।

ਜੈਸੇ ਟੂਟੈ ਬਾਸਨੁ ਸਵਾਰ ਦੇਤ ਹੈ ਠਠੇਰੋ
ਗਿਰਤ ਨ ਪਾਨੀ ਪੈ ਗਠੀਲੋ ਭੇਖ ਭੇਖੀਐ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਹ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਣ ਦਾ ਦੁਖ ਦੇਖ ਕੇ ਜੇਕਰ ਮੁੜ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਏ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਤਾਂ ਲਏਗਾ ਪਰ ਬੇਮੁਖ ਹੋਣ ਦਾ ਕਲੰਕ ਰਹਿ ਹੀ ਜਾਏਗਾ:

ਤੈਸੇ ਗੁਰ ਚਰਨਿ ਬਿਮੁਖ ਦੁਖ ਦੇਖਿ ਪੁਨਿ
ਸਰਨ ਗਹੇ ਪੁਨੀਤ ਪੈ ਕਲੰਕੁ ਲੇਖ ਲੇਖੀਐ॥੪੧੯॥

1. ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੇਸ ਕਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਰੱਖਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਬੱਜਰ ਪਾਪ ਹੈ। ਕੇਸ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮੋਹਰ ਹੈ। 'ਖ਼ਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖ਼ਾਸ' ਬਚਨ ਕਰ ਕੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੈ।

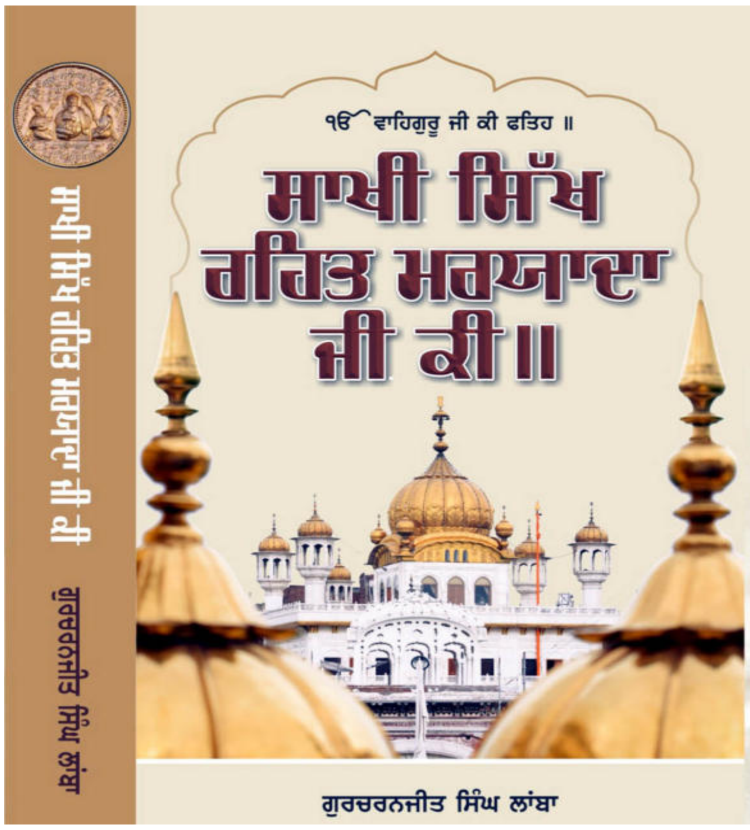

ਕੇਸ ਬਿਨਾ ਸਿਰ ਕੱਟੀਐ, ਚਿੰਘਾਵੈ ਕਵਣ ਛੋਡਾਇ ਹੈ॥
ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਬਖਸ ਲੇ, ਨਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਸਜਾਇ ਹੈ॥
ਫਤੇ ਜੰਗ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਦਲ ਕੋਟਕ ਕੋਟ ਖਪਾਇ॥
(ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਕੀ, ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਜਿਲਦ ੪ ਪੰਨਾ)

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇਕ ਤਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਜਹਾਨ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ :

ਦੀਨੋ ਦੁਨੀਆ ਦਰ ਕਮੰਦਿ ਆਂ ਪਰੀ ਰੁਖ਼ਸਾਰਿ ਮਾ
ਹਰ ਦੋ ਆਲਮ ਕੀਮਤਿ ਯੱਕ ਤਾਰਿ ਮੂਇ ਯਾਰਿ ਮਾ।

ਸੂਫ਼ੀ ਫਕੀਰ ਅਮੀਰ ਖ਼ੁਸਰੋ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਜਹਾਨ ਕੀਮਤ ਹਾਲੇ ਘੱਟ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਭਾਅ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਹਾਲੀ ਸਸਤਾ ਹੈ।

ਦੋ ਆਲਮ ਕੀਮਤੇ-ਖ਼ੁਦ ਗਫਤਾਈ,
ਨਿਰਖ਼ ਬਾਲਾ ਕੁਨ ਕਿ ਅਰਜ਼ਾਨੀ ਹਨੂਜ਼।

ਹਜ਼ੂਰੀ ਭਾਈ ਚਉਪਾ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿਖ ਕੇਸ ਦਾੜ੍ਹੀ ਛੱਨਿਆਂ ਨਾਈਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਿਰ ਨ ਪਪਾਏ।
(ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਭਾਈ ਚਉਪਾ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ)

ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਬਚਨ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਖ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੋਇ ਔਰ ਮੋਨਾ ਹੋਇ ਜਾਵੇ,
ਤਿਸ ਕੀ ਜੜ ਸੁਕੀ ਔਰ ਜੋ ਮੋਨਾ, ਸਿਖ ਹੋਇ ਜਾਵੇ ਤਿਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹਰੀ।
(ਤਨਖ਼ਾਹਨਾਮਾ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ)

ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹਟ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਜਾਏਗੀ।

(ਚਲਦਾ)

ਐਬਟਸਫੋਰਡ 'ਚ ਗੰਗਾ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ

ਐਬਟਸਫੋਰਡ : ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਛੋਹ ਪਵਿੱਤਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਗੰਗਾ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਗੰਗਾ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਗੰਗਾ ਸਾਗਰ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਰਾਏ ਕੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਵੰਸ਼ 'ਚੋਂ ਰਾਏ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਉੱਲਾ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਾਹਿਤ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਰਾਏ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਉੱਲਾ ਖਾਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 'ਬੁੱਕਣਵਾਲਾ', ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਤੇ ਝਰਮਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਤੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ

ਕੈਨੇਡਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗਰੋਹ ਰਹੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ

ਟੋਰਾਂਟੋ : ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਮੰਗਣ, ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ, ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਉੱਪਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੋਏ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ, ਉਂਟਾਰੀਓ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬੀ.ਸੀ. ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਰਾਈਪ੍ਰਾ, ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਮੇਅਰ ਪੈਟਰਿਕ ਬਰਾਊਨ, ਉਂਟਾਰੀਓ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ 'ਮੇਰਟ ਸਟਾਈਲਜ਼, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਮਨਦੀਪ ਸੋਢੀ, ਸੋਨੀਆ, ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਰੂਬੀ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਿੱਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਢਿੱਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ, ਹਾਲਾਤ ਉੱਪਰ ਪਰਦੇ ਪਾਉਣ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲੋਂ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ, ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ

ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਿਲਣ, ਬੇਬੱਸ ਪੁਲਿਸ, ਆਦਿ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੁਸਤੈਦੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦਰਾਈਪ੍ਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਰੈਂਪਟਨ ਅਤੇ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਵਿਚ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਦੇ 267 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨੀਤੀ ਘਾੜੇ (ਵਿਧਾਨਕਾਰ) ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਨਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਵਿਚ 80 ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਿੱਲ ਸੀ-2, ਸੀ-12 ਅਤੇ ਸੀ-14 ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਭਰੇ-ਪੀਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੀਬੀ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ 13 ਅਤੇ 14 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੈਲਗਰੀ ਅਤੇ ਸਰੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

BASRA
Heating & Air Conditioning

ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਠੰਡ ਤੇ ਸਰਦੀਆ ਵਿੱਚ ਨਿੱਘ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ

ਬਸਰਾ ਹੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਿੰਗ

ਤੁਸੀ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆ ਦੇ ਮਹਿਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਪਰ ਨਵਾਂ ਹੀਟਿੰਗ ਜਾ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਿੰਗ ਜਾ ਦੋਵੇ ਤਾ ਬਸ ਇਕੋ ਨਾਮ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਲ ਕਰੋ ਇੱਕ ਕਾਲ ਹੀ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਤੁਹਾਡੇ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ

Reasonable price first class work ਅਤੇ

100% ਗਰੰਟੀ

Basra Heating & Air Conditioning has trained technicians and the right equipment to solve the problem fast and at a reasonable price.

AC REPAIR

Common Air Conditioner Problems Requiring Repair
Low or Leaking Refrigerant
Broken Belt
Compressor Failure
Coil Issues

Thermostat Concerns

- Repair leaks
- Clean dirty coils or drain lines
- Replace filters
- Refresh refrigerant
- Seal ductwork
- Replace faulty belts, coils, or compressors
- •Secure electrical connections
- Provide general maintenance
- And more

From Basra Heating & Air Conditioning

"Basra Heating and Air Conditioning have been providing, installing and servicing home and commercial heat systems, air conditioners & ducting and repair for both residential and commercial customers in the Bay Area since 2012. Our team of trained service professionals has extensive experience installing and servicing home and commercial heat systems, air conditioners, & ducting. Regardless of the project, Basra Heating and Air Conditioning have quickly and professionally served the needs of Bay Area & Central Valley. We pride ourselves in offering a unique combination of skilled service technicians and great customer service. Our team is ready to help you with your heating, air conditioning needs."

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਸ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾ (209) 834-6188

Address: 231 Portico Ln, Tracy, CA 95377

ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੱਚਖੰਡਵਾਸੀ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜੇ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ; ਉਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਦੁਰੇਡੇ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕਾ ਕੇ 'ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ' ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜੇ ਵਾਲਿਆਂ' ਨੇ 'ਸੇ ਕਿਨੇਹਿਆ?' ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸੱਚਖੰਡਵਾਸੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਚਿਤਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਛਾਪ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ 'ਸੇ ਕਿਨੇਹਿਆ?' ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਰਾਹੀਂ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯਤਨ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਪਾਠਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। – ਧੰਨਵਾਦ ਸਾਹਿਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਮਾੜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਨਾਮ-ਜਪ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਆਤਮਾ ਵੱਖ ਕਰਕੇ, ਸੂਖ਼ਮ ਸਰੀਰ ਧਾਰ੧ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁਣ ਅੱਖ ਦੇ ਫੋਰ ਵਿੱਚ ਉਥੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ-ਜਨਾਂ ਨਾਲ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਵੀ ਕਰ ਆਉਂਦੇ। ਪ੍ਰੇਮੀ-ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਝ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸ਼ਾਖਸ਼ਾਤ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੋਦਰੁ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ੧ ਵੱਲ ਗਿਆ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸੰਗਤੀ ਸੀ। ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਚਰਣ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਵਾਸਤੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮ-ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ :

ਨਿਮਖ ਕਾਮ ਸੁਆਦ ਕਾਰਣਿ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਦੁਖੁ ਪਾਵਹਿ॥

ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਹੀ ਵਰਤ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਭੈੜਾ ਫੁਰਨਾ, ਜੋ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਉਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੈ ਤੁਰਿਆ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। ਸਾਡਾ ਮੁਹੱਬਤੀ ਹੈ, ਸੋ ਸਾਡਾ ਵੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਬਚਾਉ ਕਰੀਏ। ਗੁਰੂ-ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਸਰੀਰ ਨਾਲ (ਜੋ ਆਤਮਾ, ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਬਣਿਆ ਸੀ) ਸਰਗੋਧੇ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਉਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੋ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਸੜਕ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਾਹੋ-ਦਾਹੀ ਬੁਰੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਧੀਨ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਾ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ 'ਭਾਈ ਜੀ! ਕਿੱਧਰ ਚੱਲੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਸਾਂ।' ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਤੱਕ ਕੇ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਰੀਰ ਪਾਣੀਉਂ ਪਤਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭੈੜੇ ਫੁਰਨੇ ਉੱਪਰ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਵਾਪਿਸ ਘਰ ਨੂੰ ਟੁਰ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਤੱਕੇ ਪਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪੰਜ-ਭੂਤਕ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਸਰਗੋਧੇ ਆ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਭੈੜਾ ਫੁਰਨਾ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਛਤਾਵਾ ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਰ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਸਰਗੋਧੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਜਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਭੈੜਾ ਸੰਕਲਪ ਜੇਕਰ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ

੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸੇ ਕਿਨੇਹਿਆ?

ਜੀਵਨ-ਗਾਥਾ
ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
(ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ)

ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ
ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜਾ ਸਾਹਿਬ
ਡਾ: ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪੰਜਾਬ (ਇੰਡੀਆ-144207)
ਫੋਨ ਨੰ: +91-1886-260334, 98767-60334
Website : www.RamPurKhera.com | Email : RamPurKhera@yahoo.ca

3

ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ (ਸਦ ਸੁਣਦਾ ਸਦ ਵੇਖਦਾ) ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ। ਜੋ ਵੀ ਆਪਾਂ ਮਾੜੇ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖਦਾ ਹੈ :

ਅੰਦਰਿ ਕਮਾਣਾ ਸਰਪਰ ਉਘੜੈ
ਭਾਵੈ ਕੋਈ ਬਹਿ ਧਰਤੀ ਵਿਚਿ ਕਮਾਈ॥
(ਮ: ੪, ਅੰਗ ੩੧੬)

ਉਹ ਤਾਂ :

ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਅੰਤਰ ਕੀ ਜਾਨਤ॥
ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨਤ॥
(ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਪਾ: ੧੦)

ਮਨੁੱਖ ਮਾੜਾ ਕਰਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਾਣੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੇਖਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਮਨ 'ਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਯਾਦ ਆ ਜਾਵੇ ਤਦ ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਤੋਂ ਇਹ ਜੀਵ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ :

ਲੁਕਿ ਕਮਾਵੈ ਕਿਸ ਤੇ ਜਾ ਵੇਖੈ ਸਦਾ ਹਦੂਰਿ॥
ਥਾਨ ਥਨੰਤਰਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਭਰਪੂਰਿ॥
(ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮ: ੫, ਅੰਗ ੪੮)

ਅਤੇ

ਅਨਿਕ ਪੜਦੇ ਮਹਿ ਕਮਾਵੈ ਵਿਕਾਰ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਹਿ ਸੰਸਾਰ॥੩॥
(ਗਉੜੀ ਮ: ੫, ਅੰਗ ੧੯੪)

ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਦਰ ਅਰਦਾਸ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਰਹਿਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਹੈ :

ਜੀਅ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਹੋਇ ਸੁ ਗੁਰ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ਕਰਿ॥
ਛੋਡਿ ਸਿਆਣਪ ਸਗਲ ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪਿ ਧਰਿ॥
(ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੫੧੯)

ਆਪਾ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਸਰਬ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਗੁਰ-ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਪਿਛਲਾ ਪਛਤਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ-ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਵਚਨ-ਬੱਧ ਹੋਇਆ।

ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ

ਦਾਸ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਜੋ 1953 ਈ: ਦੇ ਕਰੀਬਨ ਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਲਿਖਣੀ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇਗਾ। ਉਹ ਘਟਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੁਰਮੁਖ ਪਰਿਵਾਰ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਸੰਗਤੀ ਸੀ, ਜਲੰਧਰ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਸਨ: ਦੋ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਭੁਝੰਗੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਹੱਥੀਂ ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਦੂਸਰਾ, ਘਰਦਿਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਨ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚੋਂ ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੋ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਿਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

(ਚਲਦਾ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 328 ਸਰੂਪ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਵਾਗਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 328 ਸਰੂਪ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਸ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦੇ ਦਰਜ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਦਾਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਰ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਉਹ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਤੱਸਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਥ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਠਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 328 ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਚੁੱਪੀ ਧਾਰ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪੀ ਤੋੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ 328 ਸਰੂਪ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਧਰਨੇ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡ ਧਰਵਾਸ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਜਿਹੜਾ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਕਾਲਕਾ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਾਰੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਟੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ।

ਇੰਡੀਗੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਯਾਤਰਾ ਵਾਊਚਰ ਦੇਵੇਗੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੰਚਾਲਨ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਕੰਪਨੀ ਇੰਡੀਗੋ, ਉਡਾਣ ਰੱਦ ਹੋਣ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਯਾਤਰਾ ਵਾਊਚਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਵਾਊਚਰ 3 ਤੋਂ 5 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਡਾਣ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਹ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਏਵੀਏਸ਼ਨ (DGCA) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਡਾਣ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੰਡੀਗੋ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਗਾਹਕ ਕੁਝ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਫਸੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ

ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਯਾਤਰਾ ਵਾਊਚਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰਾ ਵਾਊਚਰ ਅਗਲੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੰਡੀਗੋ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।'

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

2 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਡੀਗੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲਗਭਗ 2,300 ਉਡਾਣਾਂ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ।

'ਇਹ ਵਾਊਚਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤਕੀਤੀ ਗਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਇੰਡੀਗੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ 5,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 10,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਲਾਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ' ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

328 ਲਾਪਤਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਏ. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਸ਼ਾਮਲ

- ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਹੋਈ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਮਾਮਲਾ
- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ, ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਡਾ. ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਲਾਪਤਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸੱਦੀ ਗਈ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ 16 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਖ਼ਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਾਰਗ ਵਿਖੇ 'ਪੰਥਕ ਹੋਕਾ' ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਲੋਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸੱਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਵਿਧਾਇਕ ਡਾ. ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਪੰਥਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ, ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਲਾਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਾਂਚ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ ਸਕੱਤਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਵਿੱਤ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਚਾਰਜ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ, ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਕਲਰਕ, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਿਲਦਸਾਜ਼, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਚਾਰਟਰ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅੰਗੀਠਾ ਸਾਹਿਬ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧਾਰਾ 295, 295ਏ, 409, 465, 120ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ FIR ਦਾ ਕੀਤਾ ਵਿਰੋਧ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 2016 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਪੰਥਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਲਾਪਤਾ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਗੈਰ-ਰਾਜਨੀਤੀ, ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੀ ਦਖ਼ਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ : ਭਾਈ ਵਡਾਲਾ

ਜਲੰਧਰ : ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 328 ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਮਾਂਡੋ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰਸੁਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਹਾਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ।

ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 328 ਸਰੂਪ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਲੱਗੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾ

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਗੁੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਦਭਾਵਨਾਂ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਸਿਰਮੌਰ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਪੁਰ ਖੇੜਾ, ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ, ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ੍ਰ: ਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ,ਸ੍ਰ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਭੋਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ, ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸ੍ਰ:ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਸ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨਿੱਝਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ FIR ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ।

ਰਾਗੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ, ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਸੁਕਰਾਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਗੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ
ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ

328 ਸਰੂਪਾਂ ਲਈ ਲੱਗੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਫਤਹਿ ਹੋਣ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਹੋਵਣ ਜੀ

ਸੱਚ ਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਰਦਾਸੀਏ ਭਾਈ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ! ਉਹਨਾਂ 328 ਸਰੂਪ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਲੱਗੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਵਡਾਲਾ ਜੀ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ, ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਰਸਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਭਾਈ ਵਡਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇੱਕ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਐੱਸਜੀਪੀਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੰਥ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

CALL US: 209-637-0210 | 612-578-8078
925-495-0207

SAN RAMON
Lathrop & Main Street Manteca
URGENT CARE & CLINIC

CITIZENSHIP ELIGIBILITY AND GREEN CARD APPLICATION

DR. RAJESH MAHESHWARI, MD

VISIT US NOW!

SAN RAMON
San Ramon
URGENT CARE & CLINIC
9140 Alcosta Boulevard Ste D
San Ramon, CA 94583
(925) 361-5959

LATHROP
Lathrop
URGENT CARE
15810 Harlan Road #A
Lathrop, CA 95330
(209) 983-9000

MAIN STREET
Main Street
URGENT CARE
1040 North Main Street
Manteca, CA 95336
(209) 825-5155

https://www.sanramonurgentcare.com/

Email us at info@sanramonucc.com

ਸਰਦਾਰ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਨਾਮ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿਥੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਲਈ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਰਸਤੇ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੜਚਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਆਈਆਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਾਂਗ ਹੱਸਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਬਚਪਨ 'ਚ ਅਤਿ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਸਤਵੀਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚੇ ਛੱਡਕੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ 'ਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਪਰ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ। ਕਾਰਖਾਨੇ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਸਕੂਲ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਅਤਿ ਲਗਾਉ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਿਆ। ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਪ੍ਰੀ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ 1970 ਵਿਚ Indian Posts And Telegraph Department ਜਲੰਧਰ ਉਨਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਅਤੇ 40 ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰ. ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਜੀ 2010 'ਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਲਈ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ 1974 ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਉਪਰ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਸਾਲ 2015-16 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 1. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਦੀ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ - ਪੰਨੇ 200, 2. 'ਮਨ ਕੀ ਕਟੀਐ ਮੈਲ' ਪੰਨੇ 80, 3. ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ (ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ) ਪੰਨੇ 558, 4. ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ - ਪੰਨੇ 392, 5. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਵੀਂ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਸਤਕ ਜੋ ਲੜੀ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 'ਤੇ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ। ਝੂਠ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਕਲੰਕ ਧੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਸਾਹਿਤ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗਾਂਧੀ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਹੁੰਦੇ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਕਰ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਜਾਵੇ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਹਿੰਦੂ ਮਰਾਂਗਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਸਿਰਜੀ ਮਿੱਥ ਤੋੜਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੰਨਿਆਂ 'ਚ ਆਪਣਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਸੀਂਏ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ ਸ. ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਭ ਲੈਣਗੇ -ਧੰਨਵਾਦ ਸਾਹਿਤ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤੇ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ

(ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਕਿ ਬੁੱਧ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੰਭੀਰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਤੱਤ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਛ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ਾਕਯ ਮੁਨੀ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸਿਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰੀ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਬਲ ਨਾਲ ਤੱਤ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਤੱਤ ਬਾਬਤ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਹੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਹ ਉਸ ਝਾਕੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਗਤ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕੁਝ ਵਾਕ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਬੁੱਧ ਜੀ ਦੱਸਣ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ ਦੂਰ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਨਾ ਸਮਝੀ ਤੇ ਬੁੱਧ ਜੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਸ ਕੇ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਜੇ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪ ਵੜ ਕੇ ਆਪ ਆਪਣੀ ਰਾਹ ਬਣਾਓ। ਜੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਸੱਚੀ ਰਾਹ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਢੂੰਡੋ।"

ਬੁੱਧ ਜੀ ਨੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਛ ਸਦੀਆਂ ਪਿਛੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਗਤ ਧੀਰਜ ਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ ਉਤੇ ਟੁਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ੱਕ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਅਸਲੀ ਜੋਤ ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਕੁਛ ਆਦਮੀ ਅਜਿਹੇ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁੱਧ ਦੇ ਮੋਨ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਈਸ਼ਵਰ ਜਾਂ ਪਰਮ-ਤੱਤ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਮੋਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਰਥ 'ਹਾਂ ਨਹੀਂ' ਕੁਛ ਨਹੀਂ। ਮੋਨ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਤੱਤ ਦੀ ਅਨਿਰਵਚਨੀਯਤਾ ਆਪ ਤੱਕੋ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰੋ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਨੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨੀਤੀ ਧਰਮ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਅਸ਼ਵਘੋਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ, ਉਸ ਨੇ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਅਨੱਤਾ (ਅਨਾਤਮਾ) ਨਿਰਵਾਣ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਾਇਆ, ਦੁਖੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਯਾਨ-ਪੰਥ ਚਲਾਇਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਮਹਾਯਾਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਹਨ :

1. ਭੂਤਤਥਾਤਾ ਕਾ ਸਿਧਾਂਤ।
2. ਧਰਮਕਾਯੇ, ਸੰਭੋਗ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣਕਾਯ ਇਸ ਤ੍ਰਿਕਾਯ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।
3. ਬੁੱਧ ਅਮਿਤਾਭਦੀ ਕਰੁਣਾ ਤੋਂ ਨਿਰਵਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।

ਭੂਤਤਥਾਤਾ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਈਸ਼ਵਰ ਹੈ, ਤਥਾਤਾ ਹੀ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਦਿਸਣ ਵਾਲੇ ਜਗਤ, ਅਨੇਕਾਂ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਆਪ ਇਕ ਰਸ ਤੇ ਸਨਾਤਨ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ।

ਤ੍ਰਿਕਾਯ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿਸਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਸੰਸਾਰਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਿਰਮਾਣਕਾਯ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣਕਾਯ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਦਾ ਭੋਗ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਭੋਗਕਾਯ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣਕਾਯ ਤੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਧਰਮਕਾਯ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਸੰਭੋਗ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੇ ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਕੋਈ ਪੰਥ ਜਾਂ ਮਤ ਨਹੀਂ। ਧਰਮ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਅਮੋਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਰਮ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਟੁਰਦਾ ਹੈ, ਧਰਮਕਾਯਤਾ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ 'ਭੂਤਤਥਾਤਾ' ਹੈ।

ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਅਸਚਰਜਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਬੁੱਧ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਨਿਰਵਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹਾਂ! ਮਹਾਯਾਨ ਧਰਮ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਰਵਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਨ, ਧਰਮ, ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ, ਧੀਰਜ, ਸ਼ਾਤੀ ਆਦਿ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਹੋਣੀ ਅਵੱਸ਼ਕ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਕੈਪਟਨ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਦਾ ਓ. ਬੀ. ਈ. ਦੇ ਖ਼ਿਤਾਬ ਨਾਲ ਸ਼ਾਹੀ ਸਨਮਾਨ

ਕੈਪਟਨ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਐਨਾ।

ਲੰਡਨ : ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੈਪਟਨ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਨੂੰ ਓ.ਬੀ.ਈ. ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਸ਼ਾਹੀ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਸੇਂਟ ਜੇਮਸ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਐਨਾ ਵਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਸੋਹਲ ਨੂੰ ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫੰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੈਪਟਨ ਜੈ ਸਿੰਘ-ਸੋਹਲ ਦੇ ਉਦਮ ਸਦਕਾ ਸਟੈਫੋਰਡਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਾਦਗਰੀ ਅਰਬਰਟਮ ਵਿਖੇ 2015 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯਾਦਗਰ (ਸਮਾਰਕ) ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਟਨ ਕੋਲਡਫੀਲਡ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਸੋਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਦਿਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਰਨ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਰੋਤ ਹੈ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਗ੍ਰੇਗ ਫਲੇਮਿੰਗ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹੋਏ ਨਤਮਸਤਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮਿਸਟਰ ਗ੍ਰੇਗ ਫਲੇਮਿੰਗ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਪੁੱਜੇ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੰਗਰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਵਿਖੇ ਵੀ ਗਏ ਅਤੇ ਇਥੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ 24 ਘੰਟੇ ਮੁਫ਼ਤ ਲੰਗਰ ਛਕਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜੇ ਮਿ: ਗ੍ਰੇਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਚੇਚੇ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਿ: ਗ੍ਰੇਗ ਫਲੇਮਿੰਗ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਥਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਵਰਪਾਲ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਮੰਤਰੀ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਮੰਤਰੀ ਫਾਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ, ਕਸਟਮਜ਼ ਐਂਡ ਮਲਟੀਕਲਚਰਲ ਅਫੇਅਰਜ਼ ਨੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਮਿਊਜ਼ੀਆਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ।

ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਮੰਤਰੀ ਜੂਲੀਅਨ ਹਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸਟ ?ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਵੱਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੱਥੋਂ ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘਾ ਮੋਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੌਕਿਕ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਿਆਰ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕਿਚਨ ਦੱਸਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਐਤਵਾਰ 2 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਭੋਜਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਬਰਤਨ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ M.D., C.M.D. ਸਟਰ ਹਸਪਤਾਲ (ਫੇਅਰ ਫੀਲਡ-ਵਲੇਹੋ) ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ। ਅਮੈਰੀਕਨ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਡਬਲ ਬੋਰਡ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ 'ਸੀਨੀਅਰ ਹੈਲਥ ਹੀਰੋ' ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਧੁੱਗਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਡਾ. ਧੁੱਗਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਫੇਅਰਫੀਲਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ ਵਲੋਂ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਹੈਲਥ ਗਾਈਡ' ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ, ਬਚਾਅ, ਘਰੇਲੂ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦਿਖਾਈਏ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ 'ਹੈਲਥ ਗਾਈਡ' ਵਰਗੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕੇ, ਸਮਝ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਮਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਵਰਤ ਸਕੇ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ 'ਹੈਲਥ ਗਾਈਡ' ਸਭ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸੀਂ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' 'ਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਦੁਆਰਾ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਕੇ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਡਾ. ਧੁੱਗਾ ਨਾਲ gpdhugga@gmail.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹੈਲਥ ਗਾਈਡ

ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦਿਖਾਈਏ :

1. ਜੇਕਰ ਪਿਸ਼ਾਬ ਆਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ।
2. ਬੁਖ਼ਾਰ ਜਾਂ ਪੇਟ ਦਰਦ ਹੋਵੇ।
3. ਘਰੇਲੂ ਇਲਾਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇਕਰ ਲੱਛਣ ਵਧਦੇ ਜਾਣ।

ਇਲਾਜ :

ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੈਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਦਵਾਈਆਂ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਦਾ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਇਲਾਜ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ (ਗਦੂਦ) ਦਾ ਇਨਫ਼ੈਕਸ਼ਨ

ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ (ਗਦੂਦ) ਇੱਕ ਅਖਰੋਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਰਗੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਨਾਲੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਲੱਛਣ :

1. ਪਿਸ਼ਾਬ ਆਉਣ ਨਾਲ ਦਰਦ ਅਤੇ ਜਲਣ ਹੋਣੀ।
2. ਬੁਖ਼ਾਰ ਅਤੇ ਠੰਡ ਲੱਗਣੀ।
3. ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਾਂ ਥੋੜੀ-ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪਿਸ਼ਾਬ ਆਉਣਾ।
4. ਪੇਟ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਪਿੱਠ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੋਣਾ।
5. ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਖ਼ੂਨ ਆਉਣਾ।

ਰੋਕਥਾਮ/ਬਚਾਅ :

1. ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਓ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨਫ਼ੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

2. ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਿਸ਼ਾਬ ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕੋ (ਉਦਾਹਰਣ ਵੱਜੋਂ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ)।
3. ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਕੈਫ਼ੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ।

ਘਰੇਲੂ ਇਲਾਜ :

1. ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਓ।
2. ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਓ।
3. ਆਈਬੂਪ੍ਰੋਫ਼ਿਨ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦਰਦ ਅਤੇ ਬੁਖ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕਰੇਗੀ।

ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦਿਖਾਈਏ :

1. ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਬੁਖ਼ਾਰ ਹੈ।
2. ਜੇਕਰ ਪਿਸ਼ਾਬ ਵਿੱਚ ਖ਼ੂਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
3. ਜੇਕਰ ਪੇਟ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
4. ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਦਾ ਇਨਫ਼ੈਕਸ਼ਨ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ (ਗਦੂਦ) ਦਾ ਕੈਂਸਰ

ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ (ਗਦੂਦ) ਇੱਕ ਅਖਰੋਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਰਗੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਨਾਲੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕਾਰਨ :

ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਕੈਂਸਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 65 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਰੋਕਥਾਮ/ਬਚਾਅ :

1. 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਓ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਕੈਂਸਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।
2. ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਟੈਸਟ (ਪੀ.ਐਸ.ਏ.) ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਟੈਸਟ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਯਕੀਨਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ (ਪੀ.ਐਸ.ਏ.) ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਦੀ ਇਨਫ਼ੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
3. ਸਿਗਰਟ ਨਾ ਪੀਓ।
4. ਘੱਟ ਚਰਬੀ ਵਾਲਾ ਖਾਣਾ ਖਾਓ।

ਇਲਾਜ :

ਇਲਾਜ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ, ਹੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨਾ (ਬੈੱਡ-ਵੈੱਟਿੰਗ)

ਬੈੱਡ-ਵੈੱਟਿੰਗ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਾਰਨ :

1. ਬਹੁਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
2. ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੇ ਇਨਫ਼ੈਕਸ਼ਨ ਕਾਰਨ।
3. ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਓ।

ਰੋਕਥਾਮ/ਬਚਾਅ :

1. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਦਿਓ।
2. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਵੋ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਠ ਕੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3. ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ।

(ਚਲਦਾ)

ਇਹ ਕਾਲਮ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੈ, ਜੇ ਬਿਮਾਰੀ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ।

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਣੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਣੇ ਇਥੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਰਮਾ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਸੂਦ ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛਬੀਲ 'ਚ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੂਠੇ ਬਰਤਨ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸੰਪੰਨਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅੱਜ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਡਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁੱਜੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਂਝੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਰਕੇਸ਼ ਗਿੱਲ, ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਟੂ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਦੁਰਗਿਆਣਾ ਮੰਦਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਵਿਖੇ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਰੱਖਿਆ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਾਲ ਉਹ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੱਜ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲਮਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਗੌਰ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ: ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ

ਪਟਿਆਲਾ : ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕਾ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ... ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਾਂਗੀ...'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਰੇਂਜ ਵਿੱਚ 10,000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਉਹ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਰੇਂਜ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ 'ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ 'ਹੀਰੋ' ਬਣਨਗੇ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਰੀ ਹੋਈ... ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੈਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ... ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਉੱਥੇ ਇਹ ਪ੍ਰੈਜ਼ੇਂਟੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।"

ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵੱਲੋਂ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀਆਂ 'ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ' ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ।

ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਰੰਧਾਵਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਕੌਰ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਲਈ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੌਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (BNS), 2023 ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕੌਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਮਾਣਹਾਨੀ' ਵਾਲੇ ਬਿਆਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਜਨਤਕ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, "ਮੁਆਫ਼ੀਨਾਮਾ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੂਲ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।"

ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ BNS ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਨੂੰ BNSS ਦੀ ਧਾਰਾ 222, ਬਟਾਲਾ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਸਿਆਸੀ ਹੰਗਾਮਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ "ਜੋ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੂਟਕੇਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੌਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਿਹਰਾ ਐਲਾਨਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਗਰਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਬੁੱਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ 70 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ; ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ

ਲੰਬੀ : ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਵਿੱਚ 12.5 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਬੁੱਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ 70 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਰਕ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ 22 ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਭੂੰਦੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਹਸਤੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਹਰਦੇਵ ਅਰਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਲਾਂਬੂ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੁੱਤਘਾੜੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਧੂਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਈ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਥੇ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਵਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 'ਬੌਬੀ ਬਾਦਲ', ਅਨੰਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕੌਮੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਡੂਖੇੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਇਨੈਲੋ ਆਗੂ ਸੰਦੀਪ ਚੌਧਰੀ, ਪੀ ਏ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਅਵਤਾਰ ਵਣਵਾਲਾ, ਹੈਪੀ ਪੀ ਏ, ਓ ਐੱਸ ਡੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਨਮੋਲ ਮਹਿਣਾ, ਵਿਕਰਮ ਭੁੱਲਰ, ਹਰਵੀ ਬਾਦਲ, ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਕੌਰ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੀੜ ਬਹਿਮਣ, ਡਾ. ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਐੱਸ ਐੱਸ ਸੰਘਾ, ਰਣਯੋਧ ਲੰਬੀ, ਜਗਮੀਤ ਚਾਹਲ ਖੁੱਡੀਆਂ, ਹਰਮੇਸ਼ ਖੁੱਡੀਆਂ, ਲਖਬੀਰ ਮਹਿਣਾ, ਜਿੰਮੀ ਮਹਿਣਾ, ਡਾ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਧੌਲਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ

ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ

ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ : ਇਥੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੁਸਨਰ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਵਾਰਸ ਨਾ ਸਮਝਣ। ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਚੋਣ ਲੜੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੋਂ ਖੁਦ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ ਪਰ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲੈਣ ਕਿਉਂਕਿ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸੰਭਾਲਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਵਿਚ ਗਏ ਕੁਝ ਲੀਡਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪ ਵਿਚ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਲੀਡਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਿਆਸੀ ਕਰੀਅਰ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾ ਵੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਬਣੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਗਲੀਆਂ ਤੇ ਨਾਲੀਆਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੱਸੀਆਂ ਸਭ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕਾ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਸਜਿਦ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ

ਪਿੰਡ ਜਖਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਨ 'ਚ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤੰਗੀ

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੌਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਤੀ ਪਿੰਡ ਜਖਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਮਰਹੂਮ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਰਹੀ ਤੰਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ 5 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਮੌਲਾਨਾ ਮੁਹੰਮਦ ਉਸਮਾਨ ਰਹਿਮਾਨੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਪੁੱਜੇ। ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਬ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਫਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਅਲਖ ਜਗਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ 'ਚ ਅਹਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ

• ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਵਲਟੋਹਾ, ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਲਗਾਈ ਤਨਖਾਹ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਇਥੇ ਹੋਈ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਅਹਿਮ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਅਹਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ। ਇਕੱਤਰਤਾ 'ਚ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਗਿਆਨੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਇਕੱਤਰਤਾ ਉਪਰੰਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫ਼ਸੀਲ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪ੍ਰੋ: ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਤਤਕਾਲੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ 15-10-2024 ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਰੋਕ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਇਤਫਾਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲਟੋਹਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਇਕ ਘੰਟਾ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ, ਇਕ ਘੰਟਾ ਜੋੜੇ ਝਾੜਣ, ਦੋ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਇਕ ਦਿਨ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਇਕ ਦਿਨ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਤੇ ਜੋੜਾ ਘਰ ਵਿਖੇ ਇਕ-ਇਕ ਘੰਟਾ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਤੇ ਜੋੜੇ ਝਾੜਣ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਦਿਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿਤਨੇਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਪਾਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੱਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦੇਗ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹ : ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ 2015 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਕ ਘੰਟਾ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ, ਦੋ ਦਿਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿਤਨੇਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਕ ਪਾਠ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੱਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦੀ ਦੇਗ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪ੍ਰੋ: ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲਾ : ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪ੍ਰੋ: ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੋਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਮੁਖੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ 'ਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚੇਅਰ ਦੇ ਸੋਧ ਕਾਰਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ, ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਕ-ਇਕ ਘੰਟਾ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਅਤੇ ਜੋੜੇ ਝਾੜਣ, ਪੰਜ ਦਿਨ ਨਿਤਨੇਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਪਾਠ ਕਰਨ, 'ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ' ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ 500 ਕਾਪੀਆਂ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਉਪਰੰਤ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਫਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ : ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਸਥਿਤ ਟੈਗੋਰ ਹਾਲ ਵਿਖੇ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਨਾਚ ਗਾਣੇ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਫਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਈ ਤਨਖਾਹ ਤਹਿਤ ਦੋ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਪਾ. ਨੌਵੀਂ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਇਕ-ਇਕ ਘੰਟਾ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਅਤੇ ਜੋੜੇ ਸਾਫ ਕਰਨ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਨਿਤਨੇਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਪਾਠ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਇਤਿ ਜਿਨਿ ਕਰੀ ਜੀਵਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ' ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ 100 ਕਾਪੀਆਂ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਉਪਰੰਤ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਇਕ ਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ. ਮਾਮਲਾ : ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਨਿਰਵੈਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜਥਾ, ਯੂ.ਕੇ. ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਰੋਕ ਹਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਰਤਨ ਅਤੇ ਜੋੜੇ ਝਾੜਣ, ਦੋ ਦਿਨ ਨਿਤਨੇਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਪਾਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੱਗੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਿਮਾ ਯਾਚਨਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਤਰੀਕ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤਬਦੀਲੀ : ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਇਕੋ ਦਿਨ, ਭਾਵ 27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਦੁਚਿੱਤੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੜਗੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਤਾਬਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਰੜ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਾਗ ਆਧਾਰਿਤ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ੈਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਗਾਇਨ ਕਰਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦਖ਼ਲ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖ਼ਲ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹਾਲ ਜਾਣਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੇਲ 'ਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ ਜੋ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਜ਼ੇਰੇ-ਇਲਾਜ਼ ਹਨ, ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਾਲ ਜਾਣਿਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਆਏ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਲਦ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ।

ਸਕੱਤਰ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ ?ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨਾ ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਅੰਦਰ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਭੇਤਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੌਤ

ਬਰੈਂਪਟਨ/ਨਿਊ ਯਾਰਕ : ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਭੇਤਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਖਦ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਵਾਰਦਾਤ ਬਰੈਂਪਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਜ਼ਨ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 5 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਵਾਰਦਾਤ ਮਗਰੋਂ ਪੀਲ ਰੀਜਨਲ ਪੁਲਿਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਦੇ ਮਾਪੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕਲੌਤੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੱਖੋਂ ਹੌਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਦਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਜਣੇ ਦਾ

ਛੁਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਰਡ 10 ਦੇ ਇਕ ਘਰ ਦੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ।

ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ : ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਟਨ ਵਿਖੇ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ 24 ਸਾਲ ਦੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਸਹਿਜਾ ਰੈਡੀ ਉਦੂਮਲਾ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਔਲਬਨੀ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸਜਿਜਾ ਰੈਡੀ 2021 ਵਿਚ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜੀ। ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਗ ਸਹਿਜਾ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਾਲੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਉਹ ਸੌਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵੱਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਿਜਾ ਰੈਡੀ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ: ਕਟਾਰੀਆ

ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਨਵੇਂ ਸਟਾਰਟਅੱਪਸ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਕੇ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ। ਪਾਇਟੈੱਕਸ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਉਤਪਾਦ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਕਟਾਰੀਆ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਪੀ ਐੱਚ ਡੀ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ 19ਵੇਂ ਪਾਇਟੈੱਕਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕਟਾਰੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਨਅਤਕਾਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਧਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਪੀ ਐੱਚ ਡੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਪੰਜਾਬ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਰਨ ਗਿਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਟੈੱਕਸ 2005 ਵਿੱਚ 50 ਸਟਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 550 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜੇ ਥਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦ ਇੱਥੇ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਪੀ ਐੱਚ ਡੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਰੀਜਨਲ ਫੈਸ਼ਨ ਟੈਕਸਟ-ਟੈੱਕ ਫੋਰਮ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਹਿਮਾਨੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਇਟੈੱਕਸ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਗਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੈਂਬਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਉੱਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਚੱਲੇ ਇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਪਾਇਟੈੱਕਸ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ ਐੱਚ ਡੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਰੀਜ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਰਤੀ ਸੂਦ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਖ਼ਾਕਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਰ ਐੱਸ ਸਚਦੇਵਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਕੋ-ਕਨਵੀਨਰ ਨਿਪੁਨ ਅਗਰਵਾਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੀ ਐੱਚ ਡੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਰੀਜਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਰਤੀ ਸੂਦ ਤੇ ਰੀਜਨਲ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਜੈਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਐੱਸ ਕੇ ਐੱਮ ਨੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾੜੀਆਂ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਐੱਸ ਕੇ ਐੱਮ) ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ-2025, ਬੀਜ ਬਿੱਲ 2025, ਕਰ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮੌਝਤੇ ਅਤੇ ਚਾਰ ਲੇਬਰ ਕੋਡਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ-2025 ਅਤੇ ਬੀਜ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਆਗੂ ਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘ ਢੁੱਡੀਕੇ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਨੇਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਆਗੂ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਗਰਾਹਾਂ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ, ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬੁਰਜ ਗਿੱਲ, ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਂ, ਜੰਗਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਰਾਈਆਂ ਵਾਲਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ ਨੰਗਲ, ਫਰਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦੀਪੁਰ, ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਜੈਤੋ, ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਕੇ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਵਾ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲੇਵਾਲਾ, ਕੰਵਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਬੋਘ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾ, ਹਰਬੰਸ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ, ਬੀਜ ਬਿੱਲ, ਚਾਰ ਲੇਬਰ ਕੋਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਬਿਜਲੀ ਸੋਧ ਬਿੱਲ-2025 ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਵੀ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਪੇਡ ਮੀਟਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਾਂਗ ਰਿਚਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਰਿਚਾਰਜ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੀਜ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੈਨੇਟਿਕ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਹੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬੌਧਿਕ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੀਜਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਰ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਧੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚਾਰ ਲੇਬਰ ਕੋਡਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕੋਡ ਤਹਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ, ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੰਮ ਦਿਹਾੜੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰੋਲ ਕੇ 12 ਘੰਟੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਐੱਸ ਕੇ ਐੱਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ ?ਲਾਫ਼ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਜਿਨਾਹ, ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਅਲੀ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ, ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵੀ ਪਾਕਿ ਫ਼ੌਜ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ 'ਖ਼ਤਰਾ'

ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਜਿਨਾਹ, ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਅਲੀ ਭੁੱਟੋ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ, ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੰਗ ਇੰਟਰ-ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨਜ਼ (ਆਈ. ਐੱਸ. ਪੀ. ਆਰ.) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਲੈਫ਼ਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਚੌਧਰੀ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਭਖਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਦੱਸਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ਼) ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ 'ਖ਼ਤਰਾ' ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿ ਦੇ ਜਨਕ ਕਾਇਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜ਼ਿਨਾਹ ਦੀ ਭੈਣ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਜ਼ਿਨਾਹ, ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਅਲੀ ਭੁੱਟੋ, ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਅਤੇ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੀਆਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ, ਬਲਕਿ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੰਡਨ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ 'ਭਗੌੜਾ ਅਪਰਾਧੀ' ਵੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਨਰਲ ਮੁਹੰਮਦ ਅਯੂਬ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜ਼ਿਨਾਹ ਦੀ ਭੈਣ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਜ਼ਿਨਾਹ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼-ਧ੍ਰੋਹੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਅਲੀ ਭੁੱਟੋ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਸ਼-ਧ੍ਰੋਹ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੱਗੇ ਝੁਕੀ ਸਰਕਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ : ਬੀ ਕੇ ਯੂ (ਏਕਤਾ)-ਉਗਰਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਕੇ ਪਰਤਦਿਆਂ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਸਾਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਇਲਾਜ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਵੀਹ ਦਿਨ ਚੱਲੇ ਧਰਨੇ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਡੀ ਸੀ ਮੁਕਤਸਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਛੰਨਾ, ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲੀ, ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਭਲਾਈਆਣਾ, ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਰੋੜੀ ਕਪੂਰਾ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜਿਉਣ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਧਰਨਾ ਮੰਗਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਹਿਤਾਂ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਮੱਲਣ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਘਾਲੀ, ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਮਹਾਂਬੱਧਰ, ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਭਾਗਸਰ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਮੱਲਣ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੋਦਾ, ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਭਲਾਈਆਣਾ, ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਗਸਰ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖੁੰਡੇ ਹਲਾਲ ਸਣੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਭੀਜੀਤ ਕਪਲਿਸ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਰੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕੀਤੇ ਕਈ ਖ਼ੁਲਾਸੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਉਪਰੰਤ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਊਂਟਰ ਟੈਰੋਰਿਜ਼ਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ (ਸੀ. ਟੀ. ਡੀ.) ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਨਿਹੰਗ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਲਿਸ਼ਬਾ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖ਼ੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੂਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖ ਆਗੂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬਕਾਇਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਨੌਜਵਾਨ ਤੋਂ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਹਿਚਾਣ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖ ਜਥਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਈ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਸੁਖਦੀਪ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਡਰੋਨ ਰਾਹੀਂ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਵੀ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਟਾਸਕ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ 'ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੰਧੂਰ' ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਐੱਸ. ਆਈ. ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਕਥਿਤ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਸੀ. ਟੀ. ਡੀ. ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਾਰਨ ਸੁਖਦੀਪ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

RESIDENTIAL, COMMERCIAL AND SOLAR FARMS

with Singhsloar High performance Bifacial Smart Panels

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਸੋਲਰ ਸਿਸਟਮ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

100% CUSTOMER SATISFACTION GUARANTEED

SINGH SOLAR EST. 2025

ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ

ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਾਲ - ਵੱਡੀ ਬੱਚਤ

510-706-1300

singhsolarusa@gmail.com

RESIDENTIAL, COMMERCIAL AND SOLAR FARMS

with singhsloar High performance Bifacial Smart Panels

ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ

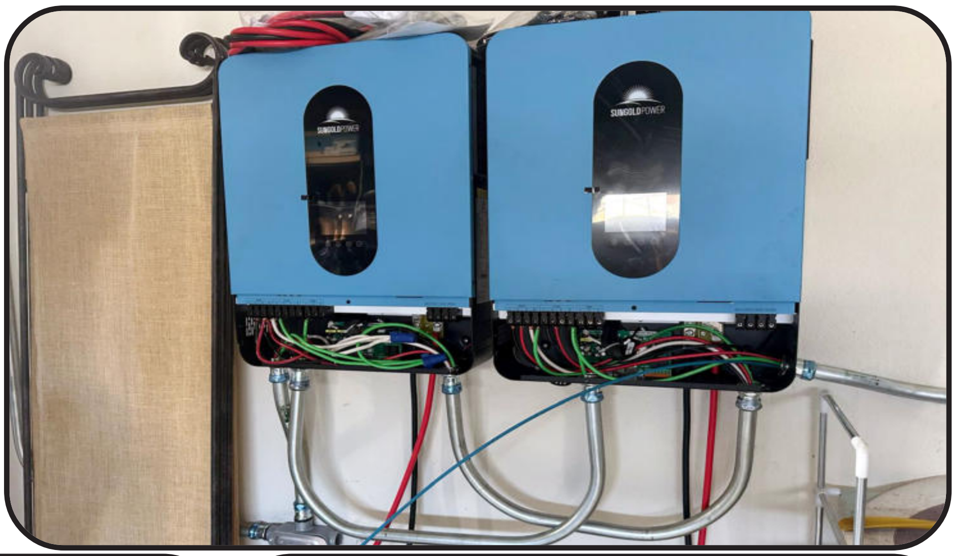
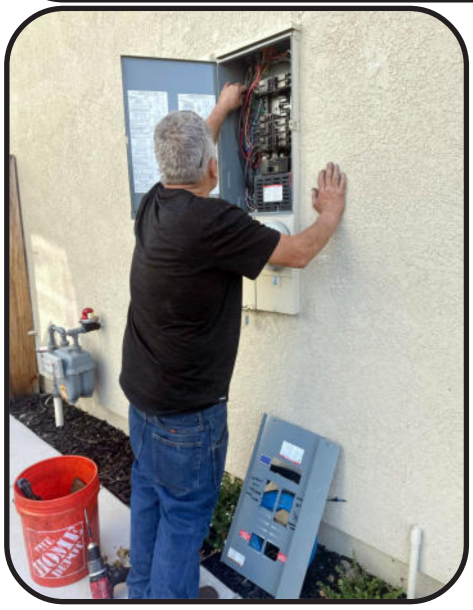

ਪਰਿਸ਼ਦ ਚੋਣਾਂ: ਕਰੀਬ ਦੋ ਸੌ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂ, ਸੌ ਫ਼ੀਸਦੀ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਆਪ' ਦੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ’ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ 15 ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੇ 181 ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ’ਚ ਕਰੀਬ ਸੌ ਫ਼ੀਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ’ਚ ਹੁਣ 1265 ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 8314 ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ’ਚ ਹਨ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ’ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੇ 63 ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ’ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ 12 ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੇ 98 ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ’ਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੇ 17 ਉਮੀਦਵਾਰ, ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ’ਚ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ’ਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਤੂਆਂ ’ਚ ਸੌ ਫ਼ੀਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਆਪ' ਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਪਿੰਡਾਂ ’ਚ ਡਟ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ’ਚ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਭਾਰ ਤੋਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ’ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ’ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 113 ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ’ਚ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ’ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 16 ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਕੁੱਲ 347 ਜ਼ੋਨ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੇ 2838 ਜ਼ੋਨ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੇ ਤੱਥ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ’ਚ 793 ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ’ਚ 134 ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ’ਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਰੌਲੇ ਰੱਪੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਪੁਲੀਸ ਕਥਿਤ ਆਡੀਓ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ’ਤੇ ਹੈ।

ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ 'ਆਪ' ਦੀ ਦਿਹਾਤੀ ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮਾਪੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ’ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ’ਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੋੜਾ ਵੀ ਕੱਟਿਆ, ਵੀ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਟਟੋਲੇਗੀ। ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ’ਚ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ’ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਪਹੁੰਚੇ

ਸਿਓਲ ’ਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਰਿਆਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨ: ਮਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਜਪਾਨ ਦੌਰਾ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਓਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਓਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਣ ਕੇ ਕੋਰਿਆਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਨਵੀਨਤਾ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਹ ਦੌਰਾ ਪੰਜਾਬ-ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਅਰਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ. ਆਕਾਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਪਵਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ ਵੱਲੋਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੋਰੀਆ ’ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਫੀਰ ਗੌਰੰਗਲਾਲ ਦਾਸ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਤਕਨੀਕੀ, ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ, ਨਿਰਮਾਣ, ਰੱਖਿਆ, ਏਰੋਸਪੇਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਰਗੇ ਉੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ।

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੌਰੇ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਜਾਪਾਨ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਐੱਮਸੀ, ਐੱਮ ਐਲ ਏ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤਾਂ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਜਿਹੋ-ਜਿਹੀ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬੰਦਾ ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਵਲਟੋਹਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੌਰੇ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਈਟੀ ਖੇਤਰ, ਮੈਡੀਕਲ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਰਿਸਰਚ, ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਸੈਂਕੜੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 14, 15 ਤੇ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੌਰੇ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ ਬਿਜ਼ਨਸ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਅੱਜ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ ਬਿਜ਼ਨਸ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ ਸਨਅਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ’ਚ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਸ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ ?ਰੇਣੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲੂਮਬਰਗ, ਬ੍ਰਿਕਸ ਇੰਡੀਆ ਟਰੇਡ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਮਾਂ ਕਿਮ ਐਂਡ ਚਾਂਗ ਅਤੇ ਸ਼ਿਨ ਐਂਡ ਕਿਮ ਐੱਲ ਐੱਲ ਸੀ, ਕੋਰੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਇੰਟਿਸਟਸ ਐਂਡ ਇੰਜਨੀਅਰਜ਼, ਕੋਟਰਾ, ਡਾਇਯੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਗਾਵੋਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਟੈਗਹਾਈਵ, ਪੰਜਾਬੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਇਨਮੈੱਕ ਗਲੋਬਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ’ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਆਧੁਨਿਕ ਸਨਅਤੀ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਆਲਮੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤਰਜੀਹੀ ਖ਼ੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨਾਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ, ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਫੂਡ ਪ੍ਰਾਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ 13 ਤੋਂ 15 ਮਾਰਚ 2026 ਤੱਕ ਆਈ ਐੱਸ ਬੀ ਮੁਹਾਲੀ ਕੈਂਪਸ ’ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਛੇਵੇਂ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪੰਜਾਬ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੰਮੇਲਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ ਅਤੇ ਮੋਹਰੀ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।

ਪਿਹੋਵਾ ’ਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜੁਆਨ ਨਾਲ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਕਥਿਤ ਕੁੱਟਮਾਰ

ਗੁੱਸੇ ’ਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਉਤੇ ਲਾਇਆ ਧਰਨਾ

ਕੁਰੂਕੁਸ਼ੇਤਰ : ਪਿਹੋਵਾ ਦੇ ਥਾਣਾ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੱਗ ਵੀ ਉਤਰ ਗਈ। ਗੁੱਸੇ ’ਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਥਾਣਾ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ’ਤੇ ਧਰਨਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪਿਹੋਵਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੁਮਥਲਾ ਗਢੂ ਵਾਸੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 7 ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਇਹ ਧਰਨਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਧਰਨਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਉਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਲ ਅਖ਼ਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ ਅਤੇ ਬੁਰਜ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਲੇਖਕ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਰੋਹਰ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਮੈਨੇਜਰ, ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਡਾ. ਸਰਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਤੇ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਜੋਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਸਿੱਖ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ' ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਜਾਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ 'ਦਿ ਸਿੱਖ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ' ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਆਤਮ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਡਾ. ਸਰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਆਤਮ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਡਾ. ਸਰਨਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਸਰਨਾ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਖੋਜ ਤੇ ਸਰਲ ਲੇਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਡਾ. ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਹੁਣ ਤੱਕ 10 ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਅਕਾਦਮਿਕ ਜਗਤ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਡਾ. ਸਰਨਾ ਦੀ ਖੋਜ, ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੰਬੀ ਤੇ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਬਣਿਆ।

ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕਮਰੁਲ ਹੋਦਾ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਪਟਨਾ : ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਹੰਗਾਮਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕਮਰੁਲ ਹੋਦਾ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਨੇੜੇ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਾਰਾ ਦੇ ਸੁਧੀਰ ਪੁੰਡੇਕਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਮਕਾਇਆ ਨਾਂ

ਕੇਮਪੋ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 'ਚ ਜਿੱਤੇ ਦੋ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਤਗਮੇ

ਮੁੰਬਈ/ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ: ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਤਾਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਸੁਧੀਰ ਪੁੰਡੇਕਰ ਨੇ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਬੁਡਾਪੇਸਟ (Budapest) ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੀ '6ਵੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਸਪੋਰਟ ਕੇਮਪੋ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ' (Fth World Sport Kempo Championship) ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੁਧੀਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ : ਸੁਧੀਰ ਪੁੰਡੇਕਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਮਦਾਰ ਖੇਡ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਵੱਕਾਰੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਤਗਮੇ (Two Silver Medals) ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਗਮੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ:

1. ਜੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਰੈਸਲਿੰਗ (Gi Submission Wrestling)
2. ਨੋ-ਜੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਰੈਸਲਿੰਗ (No-Gi Submission Wrestling)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਫੜਨਵੀਸ ਵੱਲੋਂ ਵਧਾਈ : ਸੁਧੀਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵਿੰਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ

ਰਾਹੀਂ ਖਾਸ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਧੀਰ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸਤਾਰਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੁਧੀਰ ਦੀ ਇਹ ਜਿੱਤ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਾਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਸੁਧੀਰ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟਸ (Kempo) ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਤਾਰਾ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।

'ਵਿਸ਼ਵ ਅਪੰਗਤਾ ਦਿਵਸ' ਮੌਕੇ ਦਿਵਿਆਂਗਜਨਾਂ ਦਾ ਹੱਲਾ-ਬੋਲ; ਐਸਪਲੇਨੇਡ 'ਚ ਦਿੱਤਾ ਧਰਨਾ

ਕੋਲਕਾਤਾ : ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਦਿਲ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਐਸਪਲੇਨੇਡ (Esplanade) ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ 'ਵਿਸ਼ਵ ਅਪੰਗਤਾ ਦਿਵਸ' (World Handicapped Day) ਮੌਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿਵਿਆਂਗਜਨਾਂ (People with disabilities) ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਦਿਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅੱਗੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਮੰਗਾਂ ਰੱਖੀਆਂ:

ਬਿਹਤਰ ਸਹੂਲਤਾਂ: ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਵਿਆਂਗਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਰੈਂਪ, ਲਿਫਟਾਂ ਆਦਿ) ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ: ਦਿਵਿਆਂਗਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ: ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਰੋਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਬੈਨਰ ਫੜੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰਾਂ ਅਤੇ ਬੈਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ (Sit-in protest) ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੰਟਸਵਿਲ ਦਾ ਯੂ-ਟਰਨ: ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦਾ ਵਿਵਾਦ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸਿਆਸਤ : ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਨਿਧੜਕ ਆਵਾਜ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਲਈ ਗੂੰਜਦੀ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਹੜ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ, ਹੰਟਸਵਿਲ (ਓਨਟਾਰੀਓ) ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ-ਭਰਪੂਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅਸੀਂ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੌਮ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕੇ। - ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਸਾਲ 2024-2025 ਦੌਰਾਨ, ਓਨਟਾਰੀਓ ਦੇ ਮਸਕੋਕਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 'ਹੰਟਸਵਿਲ' ਕਸਬਾ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਹਿਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਸਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੋਹਨਦਾਸ ਕਰਮਚੰਦ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਸੀ। ਜੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਹਿਲ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਥਾਨਕ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੰਟਸਵਿਲ ਟਾਊਨ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਲੇਖ ਹੰਟਸਵਿਲ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਜਨਤਕ ਬਹਿਸ, ਡਾਇਸਪੋਰਾ (ਪਰਵਾਸੀ) ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਵਾਦ, ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਵਾਦ ਲਈ ਇਸਦੇ ਮਾਇਨੇ।

1. ਪਿਛੋਕੜ: ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੋਹਫ਼ੇ, 'ਸੌਫਟ ਪਾਵਰ' ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ

1.1 ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੇਸ਼ ਅਕਸਰ ਬੁੱਤਾਂ, ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸੌਫਟ ਪਾਵਰ' (Soft Power) ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ—ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ (BJP) ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਕਸ ਨੂੰ ਅਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ 'ਹਿੰਦੂਤਵ' ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੰਦਰਾਂ, ਯੋਗਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਸਾਰ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਅਕਸਰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

1.2 **ਗਾਂਧੀ:** ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਭਾਵੇਂ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਵੀ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਲੋਚਨਾ ਇਹਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰੀ ਹੈ:

ਅਫਰੀਕੀ ਵਿਦਵਾਨ: ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਸਲੀ (Racial) ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ।

ਦਲਿਤ-ਬਹੁਜਨ ਵਿਦਵਾਨ: ਜਾਤ-ਪਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਆਨਾਂ ਬਾਰੇ।

ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ: ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਬਾਰੇ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ: 1920-1940 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

2. ਤਜਵੀਜ਼: ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਬੁੱਤ ਹੰਟਸਵਿਲ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ?

2.1 ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਹੁੰਚ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਟੋਰਾਂਟੋ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਭਾਰਤੀ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਪਾਰਕ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ 'ਤੋਹਫ਼ੇ' ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹਨ।

2.2 ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੰਟਸਵਿਲ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।

3. ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ: ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਬੁੱਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਖਬਰ ਫੈਲੀ, ਸਥਾਨਕ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ:

3.1 ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਵਾਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ:

1. **ਨਸਲੀ ਵਿਚਾਰ:** ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਲੇ ਅਫਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।
2. **ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਪੱਖ:** ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਸਮੇਤ ਦਲਿਤ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਵਰਣ-ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ ਦੇ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।
3. **ਨਿੱਜੀ ਆਚਰਣ:** ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਛੋਟੀਆਂ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ 'ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਤਜਰਬਿਆਂ' ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।
4. **ਵੰਡ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ:** ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਕਸਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

3.2 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਹ ਬੁੱਤ ਸਥਾਨਕ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕੂਟਨੀਤਕ ਪਹਿਲ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਮਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਭਾਰਤ-ਕੈਨੇਡਾ ਤਣਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ 'ਸੌਫਟ-ਪਾਵਰ' ਏਜੰਡੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

3.3 ਹਿੰਦੂਤਵ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਕੁਝ ਵਫ਼ਦਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ-ਪੱਖੀ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਟਕਰਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਅਕਸਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

3.4 ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਬਿਨਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀ (Indigenous), ਕਾਲੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਇ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ

4.1 ਜਨਤਕ ਵਫ਼ਦ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਵਕਾਲਤ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕੌਂਸਲ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੂਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ।

4.2 ਅੰਤਿਮ ਵੋਟ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੰਟਸਵਿਲ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਨ:

ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ 'ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਰੁਵੀਕਰਨ' (Polarizing) ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ।

- ਭਾਈਚਾਰਕ ਵੰਡ ਦਾ ਡਰ।

ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ (ਐਮ.ਡੀ.)

- ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਰਕਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ।
- ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਖਤਰਾ।

5. ਹੰਟਸਵਿਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ?

5.1 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਿਉਂਸਪਲ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਲੈਂਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5.2 ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਧ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਬਹਿਸ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ (ਜਿਵੇਂ ਘਾਨਾ, ਮਲਾਵੀ, ਅਤੇ ਯੂਕੇ) ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੰਟਸਵਿਲ ਦਾ ਕੇਸ ਇਸ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

5.3 ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਮਾਇਨੇ ਉਹਨਾਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ:

- ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ।
- ਇਹ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

6. ਭਵਿੱਖ: ਕੈਨੇਡਾ-ਭਾਰਤ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਲਈ ਇਸਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਸੌਫਟ-ਪਾਵਰ' ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਾਰਕਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਗੇ।

ਸਿੱਟਾ : ਹੰਟਸਵਿਲ ਟਾਊਨ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਿਉਂਸਪਲ ਗਵਰਨੈਂਸ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਲ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹੰਟਸਵਿਲ ਦੀ ਚੋਣ ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸਮਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਨਤਮਸਤਕ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਪੁੱਜੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲਵਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕੇ ਦੀ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਅਧਿਆਤਮਕ ਦਾ ਸੋਮਾਂ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਮਿਲੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲਵਾਂ, ਮੈਨੇਜਰ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢੱਡੇ, ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੈਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਗਿਆੜਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਭਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ, ਪਤਨੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਚੌਹਾਨ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ’ਤੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ’ਚ ਅੱਜ ਹੋਈ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ’ਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਾਰਗ ’ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਧਰਨੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ, ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਸਾਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬੇਅਦਬੀ ਜਾਂ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਨਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਲਸਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਉੱਪਰ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਤਾ ਨੰਬਰ 466, ਮਿਤੀ 27-08-2020 ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ’ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ। ਪਰੰਤੂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਡਾ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੇ ਮਤਾ ਨੰਬਰ 493 ਮਿਤੀ 05-09-2020 ਰਾਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਪੁਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਤਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਵੀ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਦੇ ਮਤਾ ਨੰ: 366, ਮਿਤੀ 28-02-2020 ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ’ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ’ਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਗਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਡਾ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਮੁੱਚਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1999 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਕੇ ਛਾਪੀ ‘ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ’ ਸਬੰਧੀ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੈਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਉਛਾਲਣਾ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੀ ਹੈ।

ਇਕੱਤਰਤਾ ’ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰਘੂਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜੂਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਲਿਆਣ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡਵਾਲਾ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ, ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹੀ, ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਗਲਵਾਲ, ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ, ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਇਮਪੁਰ, ਸ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸ. ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਪੜਖੇੜੀ, ਡਾ. ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ, ਓਐਸਡੀ ਸ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਇੰਜੀ: ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਕਤਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲੀ, ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਅਜ਼ਾਦਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਰੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ’ਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ’ਚ ਹੋਈ ਸੁਣਵਾਈ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ’ਤੇ ਹੋਈ ਬਹਿਸ, ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ’ਤੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਮਗਰੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 15 ਦਸੰਬਰ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਖਾਰਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ’ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੂੰ ‘ਕਸਟਡੀ ਪੈਰੋਲ’ (Custody Parole) ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰਸ਼ੀਦ ਅਤੇ ਪੱਪੂ ਯਾਦਵ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰਜ਼ ’ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਭਖਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਸਕਣ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 5000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਵਾਬ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਾ ਨਾਮ 9 ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਨੂੰ ਹੋਏ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰੀ ਨੌ ਕਤਲ ਕਾਂਡ (FIR ਨੰ. 159) ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਰੀ ਨੌ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ’ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ’ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਚ 2025 ਦੀ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ’ਅਨੰਦਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ (AKF) ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ’ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਖਾਰਾ ਨੇ ਉਮੀਦ ਜਤਾਈ ਕਿ 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਨਗੇ।

ਚੋਣ ਸੁਧਾਰਾਂ ’ਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ; ਲੋਕ ਸਭਾ ’ਚ ਹੋਈ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ

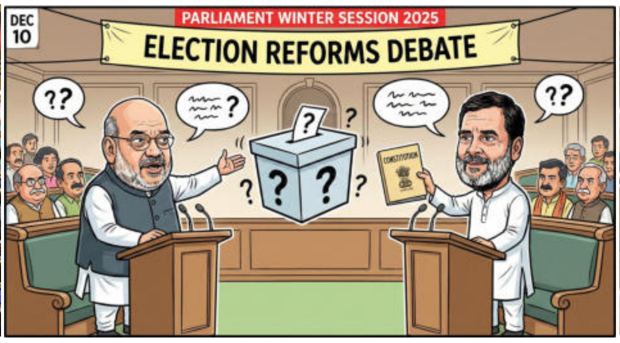

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, (ਸਾਡੇ ਲੋਕ) : ਸੰਸਦ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮਾਹੌਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਰਮਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ‘ਚੋਣ ਸੁਧਾਰਾਂ’ (Election Reforms) ਦੇ ਮੁੱਦੇ ’ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ (LoP) ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਸੱਤਾਧਿਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ’ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਸ਼ਬਦੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪੱਖ: ‘ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ’ : ਚਰਚਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ।

ਫਰਜ਼ੀ ਵੋਟਿੰਗ ’ਤੇ ਰੋਕ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਕਸਦ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਵੋਟਿੰਗ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਚੋਣ: ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ’ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ’ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ’ਤੇ ਸਿਰਫ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਜਵਾਬ: ‘ਲੋਕਤੰਤਰ ’ਤੇ ਹਮਲਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ’ : ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ’ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਦੱਸਿਆ।

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ: ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼: ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸੁਧਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ, ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਈਵੀਐਮ (EVM) ਮੁੱਦਾ: ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠ ਰਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ।

ਸਦਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ : ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੰਗਾਮਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸੱਤਾਧਿਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਕੋਲੰਬੋ ਵਿਖੇ ‘ਗੀਤਾ ਮਹੋਤਸਵ 2025’ ਦੀ ਧੂਮ; ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਰੰਗ

ਕੋਲੰਬੋ (ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ), (ਸਾਡੇ ਲੋਕ) : ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੋਲੰਬੋ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮ ਦੀ ਇੱਕ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਝਲਕ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਇੱਥੇ ‘ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਕਲਚਰਲ ਸੈਂਟਰ’ (Swami Vivekananda Cultural Centre) ਵੱਲੋਂ ‘ਗੀਤਾ ਮਹੋਤਸਵ 2025’ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਐਂਡ ਪਰਫਾਰਮਿੰਗ ਆਰਟਸ (University of Visual and Performing Arts) ਦੇ ‘ਪਾਨੀਭਾਰਤ ਥੀਏਟਰ’ (Panibharatha Theatre) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ: ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ’ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਨ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਰਮ ਯੋਗ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ।

ਆਯੋਜਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ: ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਕਲਚਰਲ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ (Philosophy) ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ-ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ: ਇਹ ਮਹੋਤਸਵ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਥੀਏਟਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਏਡਜ਼ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਏਡਜ਼ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਨ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੱਡਾ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਏਡਜ਼ ਦਿਵਸ 2025 ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ; ਨਾਕੋ (NACO) ਦੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ: ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਮੇਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਗੇ, ਜੋ ਐੱਚਆਈਵੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਇਲਾਜ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਕਲੰਕ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਟੁੱਟ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਗੋਰੇਗਾਓਂ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਬੁਰਕੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਖਿਲਾਫ MIM ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ: ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਝੁਕਿਆ, ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ

ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਗੋਰੇਗਾਓਂ (ਪੱਛਮੀ) ਸਥਿਤ ਵਿਵੇਕ ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਬੁਰਕੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ MIM (AIMIM) ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਹੋਈ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

ਮਾਮਲਾ ਕੀ ਸੀ ?

ਵਿਵੇਕ ਕਾਲਜ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਡਰੈੱਸ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ (classrooms) ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੁਰਕਾ ਅਤੇ ਨਕਾਬ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਿਜਾਬ (ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਵਾਲਾ ਸਕਾਰਫ਼) ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

MIM ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ (ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ) : ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ AIMIM (ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮਜਲਿਸ-ਏ-ਇਤੇਹਾਦੁਲ ਮੁਸਲਿਮੀਨ) ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ।

ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ: ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਾਹਰ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

MIM ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ: AIMIM ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਹਾਨਾਰਾ ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਫਾਰੂਕ ਸ਼ਬਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ : ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ।

ਕਾਰਵਾਈ: ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ 'ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ' (unlawful assembly) ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ 6 ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਹੱਲ : ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਵਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਨਤੀਜਾ (ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ) : ਭਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

ਨਵੀਂ ਇਜਾਜ਼ਤ: ਕਾਲਜ ਨੇ ਹੁਣ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪਸ ਅਤੇ ਕਲਾਸਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰਕਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੱਕਣ ਵਾਲੇ ਨਕਾਬ (Niqab) 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਰੱਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੋਆ: ਅਰਪੋਰਾ ਦੇ 'ਬਰਚ ਬਾਇ ਰੋਮੀਓ ਲੇਨ' ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ 'ਚ ਭਿਆਨਕ ਅਗਨੀਕਾਂਡ, 25 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਅਰਪੋਰਾ (ਗੋਆ), (ਸਾਡੇ ਲੋਕ) : ਗੋਆ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਖੇਤਰ ਅਰਪੋਰਾ ਵਿੱਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ 'ਬਰਚ ਬਾਇ ਰੋਮੀਓ ਲੇਨ' (Birch by Romeo Lane) ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ 25 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਕਲੱਬ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਭੀੜ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਅੰਦਰ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮਚ ਗਈ। ਅੱਗ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ: ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੇਹੱਦ ਭਿਆਨਕ ਹਨ। ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੜਿਆ ਹੋਇਆ ਢਾਂਚਾ (Charred remains) ਹੀ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ: ਹੁਣ ਤੱਕ 25 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਨੀ ਅਤੇ ਕਲੱਬ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ: ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਚਲਾਏ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ : ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਟੀਮਾਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਨੇਕਸ਼ਾ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਉਪੇਂਦਰ ਦਿਵੇਦੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਐਡਮਿਰਲ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਏਅਰ ਚੀਫ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਮਰ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡੀਆਰਡੀਓ ਡਾ. ਸਮੀਰ ਵੀ. ਕਾਮਤ

'ਵਿਸ਼ਵ ਏਡਜ਼ ਦਿਵਸ' ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸਮਾਗਮ; ਕਲਾਕਸ਼ੇਤਰ 'ਚ ਜੁੜੇ ਨੌਜਵਾਨ

ਗੁਹਾਟੀ (ਅਸਾਮ), : 'ਵਿਸ਼ਵ ਏਡਜ਼ ਦਿਵਸ' ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਅਸਾਮ ਸਟੇਟ ਏਡਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ASACS) ਵੱਲੋਂ ਗੁਹਾਟੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼੍ਰੀਮੰਤ ਸ਼ੰਕਰਦੇਵ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ, ਕਲਾਕਸ਼ੇਤਰ (Kalakshetra) ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਮਾਹੌਲ: ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਵਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼: ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸਕਰ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਐੱਚ.ਆਈ.ਵੀ./ਏਡਜ਼ (HIV/AIDS) ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ, ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ (Stigma) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5 ਦਸੰਬਰ 1872 : ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀਆ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ

ਹੀਰ-ਵੰਨੇ ਵਾਲੇ 'ਚੁੰਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ' ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਫੈਬਰਿਕ' ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਹੀ ?

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੋਢੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹਨ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 5 ਦਸੰਬਰ 1872 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਰਦਾਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਮੋਢੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪੜਾਈ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹੀ ਆਪ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਆਪ ਜਲਦ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਗਏ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਰੰਭੀ 'ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ' ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 1892 ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਟਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪੰਦਰ੍ਹਾ-ਰੋਜ਼ਾ ਪੱਤਰ 'ਨਿਰਗੁਣਆਰਾ' ਦੇ ਛਪਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਸਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਆਰੰਭਿਕ ਦੌਰ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਛਪਣ ਵਾਲਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ 'ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ', 17 ਨਵੰਬਰ 1899 ਨੂੰ 'ਵਜ਼ੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ' ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ 'ਚ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਕ ਬਣਤਰ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਠੇਠਤਾ ਅਤੇ ਰਵਾਨੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਨਿੱਕੀ ਕਵਿਤਾ, ਨਾਵਲ, ਨਾਟਕ, ਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਕਾਰਜਾਂ ਸਮੇਤ, ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤ-ਰੂਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਰਪੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨਣ ਅਤੇ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਨਿਖਾਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਣ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸਾਹਿਤ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੇਣ ਹੈ। 1898 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾਵਲ 'ਸੁੰਦਰੀ' ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅੰਦਰ ਅਥਾਹ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਨਾਵਲ ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ, ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ, ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ; ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰ, ਮਟਕ ਹੁਲਾਰੇ, ਕੰਬਦੀ ਕਲਾਈ, ਪ੍ਰੀਤ ਵੀਣਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਈਆਂ ਜੀਉ, ਨਾਟਕ ; ਰਾਜਾ ਲੱਖ ਦਾਤਾ ਸਿੰਘ, ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਜੀਵਨੀ ਸਾਹਿਤ ; ਬਾਬਾ ਨੌਧ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਬਿਮਲਾ ਸਿੰਘ, ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਸਾਹਿਤ, ਬਾਲ-ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਗੁਰ ਬਾਲਮ ਸਾਖੀਆਂ, ਦੇਵੀ ਪੂਜਨ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਸੰਤ ਗਾਥਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਮਤਕਾਰ, ਅਸ਼ਟ ਗੁਰੂ ਚਮਤਕਾਰ, ਕਲਗੀਧਰ ਚਮਤਕਾਰ ਗਦ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮਸਾਖੀ, ਕਬਿਤ, ਸਵਈਏ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਜੀਵਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਭਗਤ ਰਤਨਾਵਲੀ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਸ਼, ਸੰਥਿਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਟੀਕ ਆਦਿ ਖੋਜ ਸੰਪਾਦਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਆਣੇ ਤੋਂ ਸਿਆਣੇ ਤੱਕ, ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਆਪ ਨੇ ਸਾਲ 1901 ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ।1908 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵਿੱਦਿਅਕ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲੈਂ ਆਂਦਾ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੇਂ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਪਾਕੇ ਅਜਿਹਾ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ ਅਤੇ ਸਿਖਰਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆ ਲਿਖਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚ ਪਾਉਣਾ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਲੋਕ ਮੁਹਾਵਰੇ 'ਚ ਮਾਖਿਓਂ ਮਿੱਠੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦਾ ਗੁਲਾਬ ਬਣਿਆ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਧਨੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਨਾਵਲਕਾਰ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਲਾਕਾਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਥਾਪੜੇ ਅਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਸਦਕਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਬਰ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ, ਚੰਦ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਬਣੇ੍ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ 1890ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ 1950ਵਿਆਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਲਮ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਲ 1949 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਡਾਕਟਰ ਆਫ਼ ਓਰੀਐਂਟਲ ਲਰਨਿੰਗ' ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਸਾਲ 1952 ਵਿੱਚ ਆਪਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਆਂਨਰੇਰੀ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਭਿਨੰਦਨ ਗ੍ਰੰਥ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦੀ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਅਣਥਕ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਕੇ ਇਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਸੰਤ ਕਵੀ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਚਿੰਤਕ ਨੇ 10 ਜੂਨ 1957 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਸਦੀਵੀਂ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਗਗਨ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਧਰੂ ਤਾਰੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਵਲਵਲੇ ਭਰਪੂਰ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਮਲ ਭਾਵੀ, ਮਿੱਠ ਬੋਲੜੇ, ਪ੍ਰੇਮ-ਭਿੱਜੇ, ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਕਾਦਰ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗੀਆਂ ਦਾ ਰਚੇਤਾ ਛੋਟੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਡਾ ਕਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਰਡਜ਼ਬਰਥ, ਮਿਲਟਨ ਅਤੇ ਦਾਂਤੇ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਮਹਾਂਕਵੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਦੇਣ ਮਹਾਂਕਵੀ ਰਵਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਬੰਗਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਹੈ, ਉਸ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਆਮਦ ਤੱਕ ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਿਦਿਅਕ ਪਾਸਾਰ, ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਦਿਆਲੇ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਫੈਲਾਓ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਨ 'ਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਮਦ ਤੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨਾ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਦਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਅਲਾਮਾ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ 'ਚ 'ਸ਼ਾਇਰ-ਏ-ਮਿੱਲਤ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਉਰਦੂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਰਦੂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ 'ਸ਼ਾਇਰ-ਏ-ਮਿੱਲਤ' ਭਾਵ ਕੌਮੀ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇ ਕੇ ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਸਿਰਮੌਰ ਲਿਖਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆ। ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਰਦੇ-ਪੁਜਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਭਾਸ਼ਾ ਪੱਖੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਉਰਦੂ, ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਕਰਕੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸਾਇੰਸ ਵਿੱਦਿਆ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
604 825 1550

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖ ਕੇ ਉੱਚਾ ਨਾਂ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਇਹਨਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸਪੂਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ' ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਨ 1956 ਵਿਚ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ 'ਮੇਰੇ ਸਾਈਆਂ ਜੀਉ' ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। 'ਸ਼ੋ ?ਰਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ' ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹਨ।

ਜਿਥੇ 1950ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ 'ਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਈਰਖਾ ਦਾ ਦੌਰ ਵੀ ਇਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ 'ਸਾਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀਆ' ਭੰਡਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਲੋਕ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਥ ਕੇ ਭੰਡਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਵੈ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਲੋਚਨਾ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਆਲੋਚਕ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿੱਚੂ ਲੇਖਕ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸਮਕਾਲੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਫੋਕਾ ਰੋਮਾਂਸਵਾਦ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਪੇਟੇ ਨੂੰ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ' ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣ ਲਈ 'ਸਾਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀਆ' ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜ ਕੇ ਮਾਫ਼ੀਆ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੋਢੀ ਲਿਖਾਰੀ ਵਜੋਂ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਖੋਹਣ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫ਼ਲ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਇਹੀ ਮਾਫ਼ੀਆ ਕਾਬਜ਼ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਈਰਖਾਲੂ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਨਿਗੂਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ 'ਸਾਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀਆ' ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ' ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 'ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੀ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੰਡਲੀਆਂ' ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਛੁਟਿਆ ਕਿਉਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ?

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਕਵਿਤਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਨਾਵਲ, ਚਾਹੇ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਚਾਹੇ ਨਾਟਕ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਸਵਿਕਾਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲ 'ਸੁੰਦਰੀ' ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਾਚਾਰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਤੇ ਜਗਤ ਦੇ ਵਿਹਾਰ, ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ, ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਹੋਵੇ, ਧਰਮ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਉੱਤਮ ਅਸੂਲ ਪਿਆਰੇ ਲੱਗਣ, ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਕੇ ਸਿੰਘ, ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਰਸ ਜਾਣ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ 'ਅਤਿ ਵੈਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅਤਿ ਮੋਹ ਨਾ ਕਰਨ', ਸਗੋਂ 'ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਭੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ' ਵਾਲੀ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਿਆ ਪੁਰ ਟੁਰ ਕੇ, ਅਟੱਲ ਰਹਿਣ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪੈਰ ਧਰਿਆ, ਉੱਦੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਸਿੱਖੀ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਕਹੇ ਸਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਸਿੱਖੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਤੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਈ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਸਮੇਤ ਸਮੂਹ ਸਿੰਘ ਸਭੀਏ, ਕਲਮ ਦੇ ਤਲਵਾਰੀਏ ਬਣ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਡਟੇ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੜ੍ਹਾਓ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਗਏ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਦਕਾ ਹੀ ਕਈ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ। ਉਹਨਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀਆਂ ਅੰਦਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤਿ ?ਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਕਰਕੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਜੋ 'ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਹੀ ਸੰਗਠਿਤ ਰੂਪ' ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਹੋਏ, ਜਿਹੜੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਕਲਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਤਲਵਾਰ' ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਯੋਧੇ ਬਣ ਕੇ ਨਿੱਤਰੇ। ਕੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ? ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਿਰਾ ਪਾਖੰਡ ਅਤੇ ਦੰਭ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ

ਸਰਵੋਤਮ ਸਾਹਿਤ ਵੱਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀਏ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਮਹਾਂਕਵੀ ਮਿਲਟਨ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਦਾ ਮਹਾਂ-ਕਵੀ ਦਾਂਤੇ ਇਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ। ਜੌਹਨ ਮਿਲਟਨ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਪੈਰਾਈਇਜ਼ ਲੌਸਟ' ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਹੀ ਦਾਂਤੇ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਡਿਵਾਈਨ ਕਾਮੇਡੀ' ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਥਾਂ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਈਬਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਦਾਂਤੇ ਅਤੇ ਮਿਲਟਨ ਈਸਾਈਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਮਹਾਂਕਵੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮਿਲਟਨ ਤੇ ਦਾਂਤੇ ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਂਕਵੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ? ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਿਖਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤਕ ਰੂਪਾਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਅਮਰ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਮਿਲਟਨ ਅਤੇ ਦਾਂਤੇ ਵਾਂਗ ਕੱਦਾਵਰ ਤੇ ਸਿਰਮੌਰ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ।

ਪੱਛਮੀ ਸਾਹਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਵੱਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀਏ, ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਮਹਾਂਕਵੀ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਹਾਂਕਵੀ ਸੂਰਦਾਸ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਗੁਣਗਾਨ ਕਰਕੇ ਤੇ ਰਾਮਾਇਣ ਲਿਖਕੇ ਮਹਾਂਕਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਸੂਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਕੇ ਮਹਾਂਕਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਮਤਕਾਰ, ਅਸ਼ਟ ਗੁਰੂ ਚਮਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਚਮਤਕਾਰ ਲਿਖ ਕੇ, ਮਹਾਂਕਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ? ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਹੀ ਕਿਉਂ?

ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਅਖੌਤੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਆਲੋਚਕ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਗਰਦਾਨਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਜਿਹੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਫਲਸਫੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਉਪ-ਭਾਵੁਕਤਾ 'ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਖੌਤੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਤ ਕੇ ਇਹ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਘੜੇ ਮਾਪ-ਦੰਡ ਪੂਰੀ ਕੱਟੜਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਨਾਵਲ, ਨਾਟਕ ਆਦਿ ਰੂਸੀ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਕੱਚ-ਘਰੜ ਨਕਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। 'ਦਿੱਤਾ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਹੈ' ਆਦਿ ਸੰਦ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹਨ। ਜੋ ਲਿਖਤ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਲਿਖਤ ਮਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੋ ਲਿਖਤ ਕੱਟੜਤਾ ਨਾਲ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਚੌਖਟੇ 'ਚ ਢੁਕਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਮਿਆਰੀ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਹਿਤ ਮਾਫੀਏ ਦੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਜੁੰਡਲੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਵੁਕ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਂਝ ਵੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੇਖਕ ਤੇ ਆਲੋਚਕ ਪੱਛਮੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਧਰਾਤਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਗ਼ਲਤ ਕਿਵੇਂ ਹਨ? ਇਹਨਾਂ ਕੱਚ-ਘਰੜ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤਾਂ 'ਘਰ ਦਾ ਜੋਗੀ ਜੋਗੜਾ, ਬਾਹਰਲਾ ਜੋਗੀ ਸਿੱਧ' ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਹੀਰ-ਵੰਨੇ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ 'ਚੁੰਝ ਵਿਦਵਾਨ' ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੈਬਰਿਕ' ਭਾਵ ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਨੂੰ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਅਧਾਰ ਅਖੌਤੀ ਆਲੋਚਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਿਰਮੂਲ ਹੈ ਤੇ ਸਾਜਿਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਫੈਬਰਿਕ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਹਦ ਇਕੋ-ਇਕ ਸੋਮਾ ਹਨ, ਜੋ ਰੰਗ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਫਿਰਕੇ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਖੇਤਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਕੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਤਾਂ ਮਨੂਵਾਦੀ ਵਿਤਕਰੇ, ਊਚ ਨੀਚ, ਛੂਆ-ਛਾਤ, ਵਰਣ-ਵੰਡ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਵੀ ਜਿਥੇ ਉਕਤ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਸੇ 'ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਵੀ ਤੋੜਦੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ ਗ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਗ਼ਰਕ ਹੋਣੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਉਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਵਲਗਣਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਫੈਬਰਿਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਰੀਆਂ ਸਮਾਜੀ ਤੱਤ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਈਰਖਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਅਖੌਤੀ ਪੱਬੇ ਪੱਖੀ ਬਣ ਕੇ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪਏ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹਾਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੁੱਝ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ? ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵੇਖ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਹੇ, ਉਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀਆ ਆਪਣੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਸਾਹਿਤਕ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ 'ਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵੇਲੇ ਅਖੌਤੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਢਾਣੀ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਦੀ ਬੰਦ ਜ਼ੁਬਾਨ! ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਧੀਆਂ ਦੇ 'ਗੈਂਗ ਰੇਪ' ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਅੰਮਿ ?ਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ।

ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਟਿਹਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ 'ਸਾਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀਆ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਚੁੱਪ 'ਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਤਕਲੀਫ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਈ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਚੁੱਪ ਰਹੇ। ਚੁੱਪ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਮਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਨਾਂ ਬੋਲਣ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ। ਅਜਿਹਾ ਦੋਗਲਾਪਣ ਸਾਹਿਤ ਮਾਫੀਏ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ!

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰਵਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਮਹਾਂਕਵੀ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਜਾਰਜ ਪੰਜਵੇਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ 'ਜਨ ਗਨ ਮਨ' ਗੀਤ ਲਿਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਈ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਸੀ। ਜਾਰਜ ਪੰਚਮ ਦੀ ਆਮਦ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਗੀਤ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਹੈ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਇਹ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ 'ਸਰ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹਮਾਇਤੀ ਨੂੰ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਸਾਕੇ ਵੇਲੇ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਵਾਪਿਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਖਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਟੈਗੋਰ ਦੀ ਕਾਮਰੇਡ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਡਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ 'ਕੌਮ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ' ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿੰਦਿਆ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਉਸਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਅਸ਼-ਅਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੁੱਪ 'ਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਅਸੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਸਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਲੁੱਟਿਆ, ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਕਹਿਰ ਢਾਹਿਆਂ, ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਾਂਢ ਕਰਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬੇਕਸੂਰ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਨਾਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਯੋਗ ਗੁਨਾਹ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 1849 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਬੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਲਗਾਤਾਰ ਰੋਸ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ਼ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਨਾ ਲਿਖਣਾ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਕਤ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨੀ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਮੇ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰਨੀ, ਦੋਗਲੀ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਇਉਂ ਹੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੇ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਢਾਣੀ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਣੇਗਾ। ਅੱਜ ਪੂਰਾ ਭਾਰਤ 'ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਵਿਛੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਾਇਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਹੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਦੋਗਲਾਪਣ ਸਰਾਸਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ 'ਚ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੱਕ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 152 ਸਾਲਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਰਡਜ਼ਬਰਥ, ਮਿਲਟਨ ਅਤੇ ਦਾਂਤੇ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਮਹਾਂਕਵੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਇਹ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਦਲੀਲ ਪੂਰਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਸਾਹਿਤ ਮਾਫ਼ੀਆ' ਦੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੱਗ-ਜਾਹਿਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖਿਆਫ਼ ਝੂਠਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਸੋਨ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪਰਤੀ ਚੰਬਾ ਦੀ ਧੀ; ਚੰਪਾ ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ

ਚੰਬਾ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼), ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੰਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰਣ ਚੰਪਾ ਠਾਕੁਰ (Champa Thakur) ਦਾ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਨਿੱਘਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੰਪਾ ਠਾਕੁਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪੰਨ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 27 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਢਾਕਾ (ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼) ਵਿਖੇ ਖੇਡੇ ਗਏ ਮਹਿਲਾ ਕਬੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ (Kabaddi World Cup) ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਦਿਆਂ ਸੋਨ ਤਗਮਾ (Gold Medal) ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ।

ਘਰ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਜਸ਼ਨ : ਵਿਸ਼ਵ ਜੇਤੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਚੰਪਾ ਠਾਕੁਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਚੰਬਾ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ:

ਢੋਲ-ਨਗਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ: ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਢੋਲ-ਨਗਾਰਿਆਂ ਦੀ ਥਾਪ 'ਤੇ ਚੰਪਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ: ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੰਪਾ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਇਹ ਪਿਆਰ ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਇਹ ਸਫਲਤਾ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਬਣੇਗੀ।

ਸਹੀ ਲੋਗੋ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਵਪਾਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ : ਡਾ. ਭੂਪਿੰਦਰ ਵਾਸਤੂਸ਼ਾਸਤਰੀ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਦਲਜੀਤ ਅਜਨੋਹਾ) : ਹਰ ਵਿਆਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਪਾਰ ਚੰਗਾ ਚਲੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਾਸਤੂ, ਰੰਗ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ, ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵਪਾਰ ਦੀ, ਜੋ ਹੈ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਲੋਗੋ। ਲੋਗੋ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵਪਾਰ ਲਈ ਜੀਵਨਦਾਇਨੀ ਸਾਹ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਾਸਤੂ ਵਿਦ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਭੂਪਿੰਦਰ ਵਾਸਤੁਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ। ਜਦ ਵੀ ਸੰਕੇਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਬਣਾਵਟ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਣਾਵਟ ਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਦਸ਼ਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਈਸ਼ਾਨ ਕੋਣ (ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ) ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਤੀਖੀ ਸ਼ੂਲ ਨੁਮਾ ਸ਼ਕਲ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਗੋਲਾਕਾਰ ਜਾਂ ਕਰਵ ਨੁਮਾ ਬਣਾਵਟ ਹੋਵੇ। ਇਥੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਈਸ਼ਾਨ ਕੋਣ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਪੂਰਬੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਾਰੀ ਲਕੀਰ ਜਾਂ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅੱਗਨੇ ਕੋਣ ਨੂੰ ਲੋਗੋ ਦੀ ਧੜਕਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਹਾਦਸੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਬਬ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਦੱਖਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਦਾਰ ਰੂਪ ਅਤੇ ਨੀਲਾ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਅਤੇ ਯਸ਼ ਲਈ ਦੂਰਦਰਸ਼ਤਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਨੇੜਿਤੀ ਕੋਣ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਥੇ ਅਸ਼ੁਭ ਬਣਾਵਟ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ, ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਅਣੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵੱਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।ਲੋਗੋ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਦਿਸ਼ਾ ਮਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਮਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਬਣਾਵਟ ਜਾਂ ਅਰਧਚੰਦਰਾਕਾਰ ਬਣਾਵਟ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਲਾਭ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਇੰਤਿਹਾਂ ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।ਵਾਯਵਾਈ ਕੋਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੀ ਬਣਾਵਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ-ਚੜ੍ਹਾਵ ਆਮ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਗੋ ਸਿਰਫ ਵਪਾਰ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ, ਰਾਜਘਰਾਨਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ, ਚਿਕਿਤਸਾ, ਟੀ ਵੀ ਮੀਡੀਆ, ਮੁਦਰਾ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਗੋ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰੰਗ ਅਤੇ ਬਣਾਵਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਤੁਰ ਗਿਆ ਬਸਪਾ ਦਾ ਧਾਕੜ ਆਗੂ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ

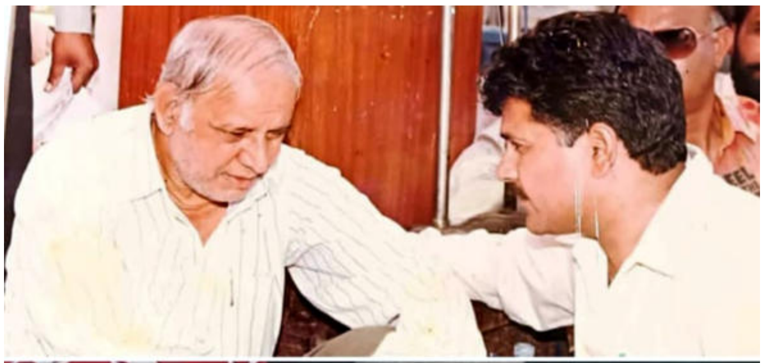

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਦਲਜੀਤ ਅਜਨੋਹਾ) : ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਗੁਰੂਆਂ, ਰਹਿਬਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਫਲਸਫੇ ਤੇ ਤਰਕ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਸੰਕੋਚ ਤੋਂ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਬੇਝਿਜਕ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਧਾਕੜ ਤੇ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਅੱਜ ਲੰਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਕੁ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਸਪਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਚੰਗਾ ਮੁਕਾਮ ਹਾਂਸਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਬਸਪਾ ਦੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮਚੁਰਾਸੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ 2014 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜੀ । ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਲਈ ਚੌਹਾਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚੋਂ ਰੇਡੀਓ ਆਫ਼ਿਸਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁਕਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਬਸਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਬਣੇ ਫਿਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਚੌਹਾਨ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਿਧੜਕ ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਆਗੂ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਹਾਨ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੇ ਲੱਖਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਚੌਹਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਘਾਟ ਉਨਾਂ ਦੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਰੜਕਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੇਵਾ, ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਸਦਾ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਕਥਾ ਵਿਆਸ ਅਚਾਰਯ ਤਰੁਣ ਗੋਸੁਆਮੀ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਜੋਤਿਸ਼, ਅਧਿਆਤਮ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਦਲਜੀਤ ਅਜਨੋਹਾ) : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਕਸਬਾ ਕੋਟ ਫਤੂਹੀ ਵਿਚ ਮਾਂ ਭਗਵਤੀ ਜਾਗਰਣ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਗਵਤ ਕਥਾ ਦੌਰਾਨ ਕਥਾ ਵਿਆਸ ਆਚਾਰਯ ਤਰੁਣ ਗੋਸਵਾਮੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਗਵਤ ਕਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਭਗਵਾਨ : ਆਚਾਰਯ ਤਰੁਣ ਗੋਸਵਾਮੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮਨ ਤੋ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਗਵਾਨ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ 'ਤੇ ਅਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਵਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਖੁਦ ਚੁਣਦਾ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘਟਦੇ ਰੁਝਾਨ ਤੇ ਚਿੰਤਾ : ਆਚਾਰਯ ਜੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਘਾਟ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੁਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਫਸ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਪੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਸੰਸਕਾਰ ਸਿਖਾਉਣ ਤੇ ਬੁਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ।

ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਜ਼ਰੂਰੀ : ਆਚਾਰਯ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜਿਸ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਰਚਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਾਰਥਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਗਵਤ ਕਥਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਯ : ਆਚਾਰਯ ਤਰੁਣ ਗੋਸਵਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਗਵਤ ਕਥਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਾ ਨੂੰ ਸੁਣਣ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸਮਰੱਧ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਾ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ : ਆਚਾਰਯ ਜੀ ਨੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਵਾਰੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਕ ਜੋਤਿਸ਼, ਹਸਤ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਸਾਰੇ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਕੁੰਡਲੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ : ਇਸ ਭੇਟ-ਵਾਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਬਦਵਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਬਸਸੀ, ਬਹਾਦੁਰ ਖ਼ਾਨ, ਸ਼ੈਪਾ ਮਦਾਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਭਕਤਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਸਪੈਸ਼ਲ ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਡਾ. ਨਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਮੋਹਤਵਰ ਵਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਦਲਜੀਤ ਅਜਨੋਹਾ) : ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਡਾਕਟਰ ਨਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਆਏ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਫਗਵਾੜਾ ਰੋਡ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਲਜੀਤ ਅਜਨੋਹਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਪ੍ਰੈਸ ਫੋਟੋਗਰਾਫ਼ਰ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਲਜੀਤ ਅਜਨੋਹਾ ਵਲੋਂ ਲਿਖਤ ਕਿਤਾਬ ਗੁਰੂ ਮਹਿਮਾ ਵੀ ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਹਾਦਰ ਖਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਸ਼ਵਨੀ ਵਰਮਾ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਜ ਦ ਸਿੰਘ ਮਾਹਿਲਪੁਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ ਬਾਕਸ ਫੈਕਟਰੀ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਇੰਦਰ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਜੀ ਨੰਗਲ ਖੂੰਗਾ ਵਿਖੇ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ 5 ਬੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਦਲਜੀਤ ਅਜਨੋਹਾ) : ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲ ਖੂੰਗਾ ਦੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਜੀ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੰਤ ਨਰੇਸ਼ ਗਿਰ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਨਵਤਾ ਸੇਵਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ 5 ਬੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਅਤੇ ਖ਼ੂਨ ਦਾਨ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਵੈਇੱਛਾ ਨਾਲ ਖ਼ੂਨਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਨਰੇਸ਼ ਗਿਰ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਡੇਰੇ ਵੱਲੋਂ 37 ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰਾ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਨ-ਹਿੱਤ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਧਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਜਾਂ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਡੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਬਲਵੰਤ ਸ਼ਾਹ ਦਾਰਾਪੁਰ, ਜੈ ਸਿੰਘ ਸੈਕਟਰੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਡਾਕਟਰ ਜਰਨੈਲ ਰਾਮ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੱਲੂਵਾਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਪੀ, ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜੱਸੀਆ, ਜਰਨੈਲ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਟੀਟੂ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸੰਗਤਾਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ 12 ਵਜੇ ਬਚਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਲੋਕ 12 ਵੱਜਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਨੇ

ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਹਿਸਾਨ-ਫਰਾਮੋਸ਼ੀ ਹੈ

ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ 'ਜੋੜਾ ਸੇਵਾ'

ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੇ 8 ਦਸੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ? ਇਹ ਸੇਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਹਰਕ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਬਿਆਨ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਵਿਵਾਦ: ਹਰਕ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਨੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ 'ਸਰਦਾਰ ਜੀ, 12 ਵੱਜ ਗਏ' ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮੁਆਫੀ: ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰਕ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਠੰਢਾ ਕਰਨ

ਲਈ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੇ ਖੁਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈ। ਇਹ ਕਦਮ ਨਿਮਰਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜੇਤੂ ਪੰਜਾਬਣ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਅਚਾਨਕ ਪਹੁੰਚੇ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਨਮਾਨ

ਮੁੱਲਾਂਪੁਰਠ, (ਸਾਡੇ ਲੋਕ) : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ (ODI World Cup) ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ—ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਕਪਤਾਨ), ਅਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਰਲੀਨ ਦਿਓਲ—ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਵੱਡੀ ਖਬਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

1. ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ (Stadium Honor) : ਪੰਜਾਬ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (PCA) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਸਥਿਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸਟੈਂਡ (Stand) ਭਾਰਤੀ ਕਪਤਾਨ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਮਹਿਲਾ ਵਨਡੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿਤਾਉਣ ਬਦਲੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ PCA ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ

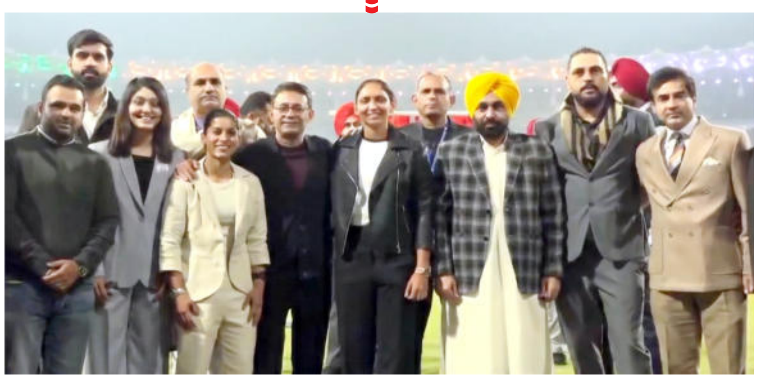

ਚਿੱਠੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

2. ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ (Cash Prize Announcement)
ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰੇਗੀ:
ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ: 1.5 ਕਰੋੜ, ਅਮਨਜੋਤ ਕੌਰ: 1.5 ਕਰੋੜ,ਹਰਲੀਨ ਦਿਓਲ: 1.5 ਕਰੋੜ

3. ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ (Felicitaiton Ceremony) : ਜਦੋਂ ਅਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਰਲੀਨ ਦਿਓਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੁਹਾਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਹੇਅਰ) ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਲ ਰਾਹੀਂ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਇਕੱਠੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ (State Level Function) ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਾਲਾ ਸਨਮਾਨ ਇਸੇ ਲੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਐਸ਼ਟਨ ਹਰਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨੇਤਾ ਚੁਣਿਆ

ਐਡੀਲੇਡ : ਦੱਖਣੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਐਸ਼ਟਨ ਹਰਨ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਨੇਤਾ ਚੁਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਨਸੈਂਟ ਟਾਰਜ਼ੀਆ ਦੀ ਜਗ ?ਹਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਮ.ਪੀ. ਐਸ਼ਟਨ ਹਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅਗਲੇ 103 ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਜੁਟੀ ਰਹੇਗੀ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਟੀਮ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਸਮਝ ਸਕਣ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਹਤ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਰਹੇਗੀ। ਹਰਨ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਵਿਕਲਪ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਸ਼ਟਨ ਹਰਨ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮਹਿਲਾ ਨੇਤਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ੈਡੋ ਕੈਬਨਿਟ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਅਗਲੀ ਰਾਜ ਚੋਣ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਐਸ.ਏ. ਵੌਇਸ ਟੂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਨਵੀਂ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੈਡੋ ਕੈਬਿਨਿਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੇਗੀ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਬਦਲਾਅ ਵੀ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਮੁਢਲੀ (ਰਜਿ.) ਵੱਲੋਂ 'ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਚਨਾਵਲੀ' 4 ਭਾਗ (ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰੋ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ)

ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਐਬਸਫੋਰਡ ਵਿਖੇ 13 ਦਸੰਬਰ, ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ

ਐਬਸਫੋਰਡ : ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਮੁਢਲੀ (ਰਜਿ.) ਐਬਸਫੋਰਡ, ਬੀਸੀ, ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ 13 ਦਸੰਬਰ ਦਿਨ, ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ 4 ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਚਨਾਵਲੀ' 4 ਭਾਗ (ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ) ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਹੈਰੀਟੇਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ) ਸਾਊਥ ਫਰੇਜ਼ਰ ਵੇਅ, ਐਬਸਫੋਰਡ ਵਿਖੇ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ 2025 ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਈਆਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਮੁਢਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 604 825 1550, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ 604 897 2843, ਗੈਰੀ ਟਿਵਾਣਾ 604 807 6477, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ 236 458 7097 ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੰਬੋਡੀਆ ਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੜੇ

ਸੁਰਿਨ : ਕੰਬੋਡੀਆ ਦੀ ਸੈਨੇਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁਨ ਸੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਥਾਈਲੈਂਡ ਖ਼ ?ਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਹੋਈ ਝੜਪ ਮਗਰੋਂ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ 'ਚ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦਾ ਸੈਨਿਕ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜੁਲਾਈ 'ਚ ਖੇਤਰੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਇਲਾਕਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਤਿਨ ਚਾਰਨਵਿਰਾਕੁਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਬੋਡੀਆ ਨੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਥਾਈਲੈਂਡ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੀ ਸੈਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਬੋਡੀਆ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋਪਖਾਨੇ, ਰਾਕੇਟ ਤੇ ਡਰੋਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 635 ਜੋੜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਬੱਝੇ

ਕਾਨਪੁਰ : ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿੱਚ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ 'ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਆਹ ਯੋਜਨਾ' ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 635 ਜੋੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ (Mass Marriage Ceremony) ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲਾਭਪਾਤਰੀ: ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ 635 ਜੋੜਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ: ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਨਵ-ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਘਰੇਲੂ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਣ।

ਮਕਸਦ: ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਬੋਝ ਘਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਨਵੇਂ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਬਣਿਆ ਧਰਨਿਆਂ, ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦਾ ਸੂਬਾ

ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ 'ਰੇਲ ਰੋਕੋ' ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਲਗਾ ਕੇ ਰੋਕਿਆ ਰਸਤਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ (KMSC) ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ 'ਰੇਲ ਰੋਕੋ' ਅੰਦੋਲਨ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਮਾਹੌਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਖ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਖਤ ਘੇਰਾਬੰਦੀ: ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਟਰੈਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਬੈਰੀਕੇਡਿੰਗ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਰੇਲ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ।

ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ: ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ (Key Issues) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਸੱਦਾ: ਇਹ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੇਲ ਰੋਕਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤਨਾਅ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਡਟੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਸੁਰਖੀ (Headline) ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕੈਪਸ਼ਨ ਵੀ ਲਿਖਾਂ?

ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਮੈਸੀ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ: 'ਹੋਲਾ ਮੈਸੀ' ਫੈਨ ਜ਼ੋਨ 'ਚ ਸ਼ਾਹੀ ਬੁੱਤ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ

ਕੋਲਕਾਤਾ, : ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਦਿੱਗਜ ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ (Lionel Messi) ਦੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ 'ਹੋਲਾ ਮੈਸੀ' (Hola Messi) ਫੈਨ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਮੈਸੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੁੱਤ (Replica) ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ।

ਸ਼ਾਹੀ ਅੰਦਾਜ਼: ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ (Replica) ਵਿੱਚ ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਾਂਗ ਸਿੰਘਾਸਣ (Throne) 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

896 ਫੁੱਟਬਾਲਾਂ ਦੀ ਛੱਤ: ਇਹ ਸਿੰਘਾਸਣ 896 ਫੁੱਟਬਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਟਰਾਫੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਸੀ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਰੀਅਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਥਾਨ: ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਜਾਵਟ 'ਹੋਲਾ ਮੈਸੀ' ਫੈਨ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮਕਸਦ: ਮੈਸੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਤਿਆਰੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕੋਲਕਾਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ 'ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਮੱਕਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਚਹੇਤੇ ਸਟਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

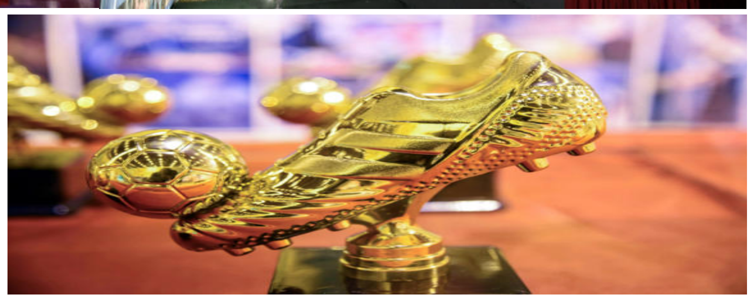

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿਲੀਕੋਨ ਵੈਲੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਨਮਾਨ

ਸਿਲੀਕੋਨ ਵੈਲੀ/ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ: (ਸਾਡੇ ਲੋਕ)— ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿਲੀਕੋਨ ਵੈਲੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਦੀ ਖਾਣੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿਲੀਕੋਨ ਵੈਲੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰਿਜ਼ਲਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਰਗਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਚਾਵਾਂ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਮੁੱਲ ਪੈਣ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ।

ਟੀਚਰ ਅਤੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਖਾਸ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਵੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਵੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਅਖਬਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਦਿਆ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਾਗਮ ਪ੍ਰਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ' ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਜਾਣੀ ਪਹਿਚਾਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ - ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਇੱਕ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਨਾਮ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਆਫ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਸੰਧੂ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਖੋਜਕਾਰ, ਆਲੋਚਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ, ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੱਕਾਰੀ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਡਾ. ਸੰਧੂ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਐਮ.ਫਿਲ ਅਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪਕੇ ਅਸੀਮ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾ : ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਅਮਰੀਕੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰੰਗ:

ਪੇਸ਼ ਹੈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ, ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਵਿਤਾ, ਕਹਾਣੀ, ਨਾਵਲ ਆਦਿ) ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਮੱਧਮ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਇਸ 'ਬਹੁ-ਵਿਧਾਈ ਸਿਰਜਣਾ' ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤਕ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਰਤ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਓ ਪੜ੍ਹੀਏ ਇਹ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ...

ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਬਹੁ-ਵਿਧਾਈ ਰਚਨਾ-ਵਿਉਂਤ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਅੱਗ-ਬੁਰਸਲ਼ ਨਾਲ
ਖੌਫ ਦੇ ਰੰਗ ਚ
ਜਲ਼ਿਹਨ ਕੈਨਵਸ ਤੇ ਬਣਿਆ
ਦੇਖਣੋਂ ਬਾਹਰਾ ਚਿੱਤਰ
ਕਿਹੜੀ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਚ ਲਾਵਾਂ

ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਜੁੜਵੇਂ ਟਾਵਰ ਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਵੀ ਪੀੜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪ੍ਰਸਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਤਾਂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਖੰਡਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਭੰਜਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ, ਸੁਆਲ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਉਸਰਨ ਜਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਮੁੱਲਾਂ ਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਸਟੈਚਸ਼੍ ਆਫ ਲਿਬਰਟੀ' ਵਿਚ ਕਵੀ ਆਜਲ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੇਵੀ' ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦੀਆਂ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਭਾਵ ਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸੁਰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਵਿ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਦੀ ਅਰਥ-ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਇੰਮਪਾਇਰ ਦੇ ਅਮੂਰਤ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਪਰਛਾਵੇਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਸਮੂਰਤ ਤੇ ਰੂਪਕੀ ਸੁਭਾਅ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦੀ ਨਜ਼ਮ 'ਸੈਂਟਰਲ ਪਾਰਕ', 'ਟਾਈਮਜ਼ ਸੁਕੇਅਰ', 'ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ' ਤੇ 'ਗੇਮ ਬੁਆਏ' ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਆਸ਼ਰਾ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਇਮਪਾਇਰ ਇਕੋ ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਬੇਗਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੌਧਿਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਭੇਦਾਂ ਦੇ ਅਨੰਤ ਮੰਜ਼ਰ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ।

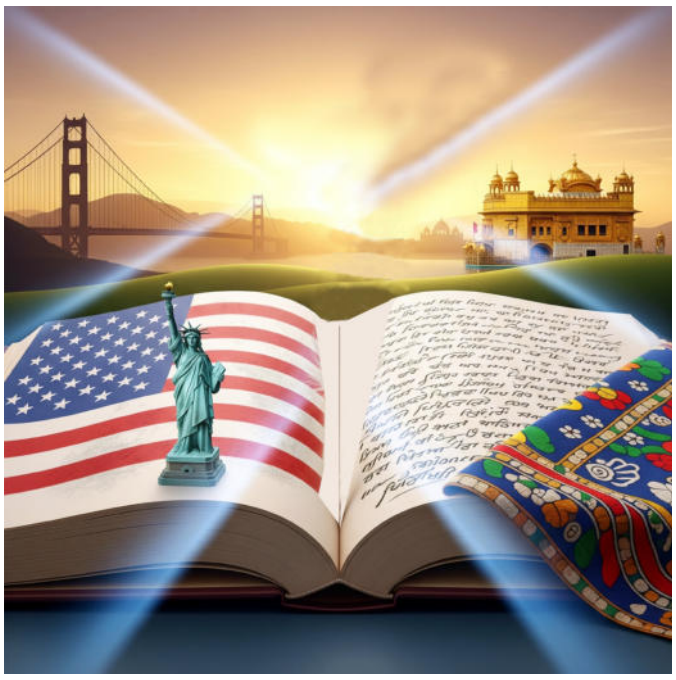

ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਰਤਾਰਾ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਆਸ਼ਰੇ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਇਮਪਾਇਰ ਦਾ ਇਕੋ ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਵੰਗਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਵੀ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਨਜ਼ਮਾਂ 'ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ' ਅਤੇ 'ਕੋਲੰਬਸ ਡੇ ਪਰੇਡ' ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਉਭਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਉਸਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ 'ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ,''ਰੁੱਖ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀ', 'ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਾ', 'ਮਾਂ ਦਾ ਤਰਕ', 'ਕੁੱਕੜ, ਚੰਦ ਤੇ ਇੰਦਰ','ਕੁ-ਸਾਂਝ','ਵਰਤਮਾਨ' ਅਤੇ 'ਬੇਦਾਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ' ਆਦਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਸਿਰਜਦਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਮੈਂ ਪਿਛਾਂਹ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ
ਬੇਦਾਵਾ ਤੇਰੇ ਖੀਸੇ 'ਚ ਹੋਵੇਗਾ

ਪਰ ਮੈਂ
ਆਪਣੇ ਦਿਲ 'ਚ ਉਪਜੀ
ਅਖੌਤੀ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ
ਏਨਾ ਭੜਕ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਦਾ ਰਸਤਾ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ
ਜਿਥੇ ਤੇਰੇ ਖੀਸੇ 'ਚ ਪਿਆ ਬੇਦਾਵਾ
(ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼, ਪੰਨਾ 57)

(ਚਲਦਾ)

ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਦਾ ਮਸਲਾ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਬੇਚੈਨੀ

ਅਵਿਜੀਤ ਪਾਠਕ

ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਧਾਈ (ਐੱਸ ਆਈ ਆਰ) ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਚ ਸਭ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੂਥ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਬੀ ਐੱਲ ਓਜ਼) ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬੇਅੰਤ ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ ਕਾਰਨ ਚਾਰ ਬੀ ਐੱਲ ਓਜ਼ ਦੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਹੋਣ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭੈਅ ਨਾਲ 40 ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੀ ਐੱਸ ਆਈ ਆਰ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ? ਅਤੇ ਖ਼ਾਸਕਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਰਗੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹੀ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਕਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹਾਂ: ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਭਾਰਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ 2002 ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਦਿਨ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਤੇ, ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਪੈਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸ ਸਦੀਵੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਬਈ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਜ਼ਰਾ ਆਧਾਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ। ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹਰ ਥਾਂ ਹੈ- ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧਾਰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵੋਟਰ ਫੋਟੋ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਨੰਬਰ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਅਣਦੱਸੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ 2002 ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਹੋ। ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਟਰਾਂਸਜੈਂਡਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਏਗਾ ਜੋ ਸਵਾਧੀਨਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਸੂਸੀ ਨੂੰ ਆਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਅਸੀਂ ਨਿਰੰਤਰ ਭੈਅ ਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਅਤੇ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ' ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਵਾਂਗ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਈ-ਮੇਲ ਪਤਾ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਧਾਰ, ਪੈਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੀਬਰ ਚਿੰਤਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਫੋਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ; ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਡੇਟਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਈ-ਮੇਲ ਪਤਾ ਜਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਹਰ ਜਗ ?ਹਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਹਰ ਕੰਮ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ- ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਵੀ?

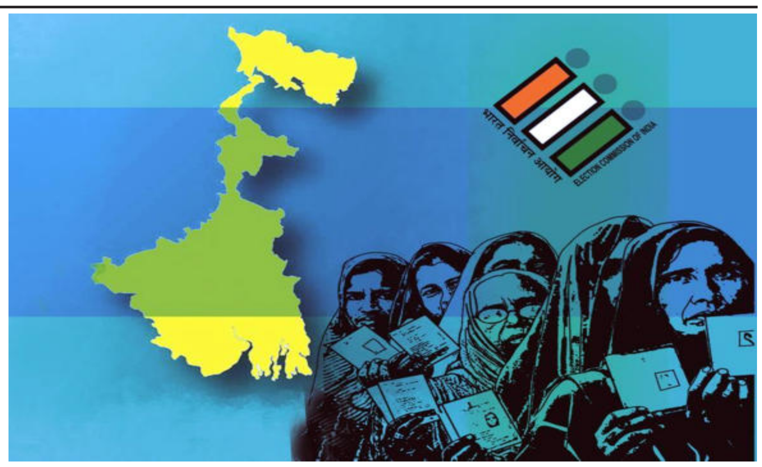

ਇਸ ਜਾਸੂਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਡਰ, ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿੱਜਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਹੋਵੇ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਪਯੋਗਤਾ ਬਿੱਲ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਤੇ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ- ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਤਾਕਤ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ/ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਇੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਅਣਦੱਸੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ 2002 ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ ?ਰਕੂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਇਆ ਇੱਕ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਤਾਰੇ ਨਾਲੋਂ ਅਖੌਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ' ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਆਖ਼ਰ ਟੈਕਨੋ-ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਕੀ ਹੈ? ਮਨੁੱਖੀ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਉੱਤੇ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ' ਦੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਠਤਾ?

ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਨਵੀ ਤੱਤ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਿਵਿਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਜਾਦੂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੀਏ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਡਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਜੀਵਾਂਗੇ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਾਂਗੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ 'ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ' ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ 'ਅਧਿਕਾਰਤ' ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਾਕਾ ਜਿਨਿ ਕੀਆ

ਡਾ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦਾ ਇਕ ਮਹਾਂਕਾਵਿ 'ਸਾਕਾ ਜਿਨਿ ਕੀਆ' ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਤੰਬਰ 1978 ਵਿਚ ਛਪਿਆ। ਸਰਨਾ ਇਕ ਬਹੁ-ਵਿਧਾਈ ਲੇਖਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹਾਂਕਾਵਿ 'ਚਮਕੌਰ' ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਸਾਕਾ ਜਿਨਿ ਕੀਆ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ 11 ਪ੍ਰਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜਨਮ ਸਿੱਖਿਆ, ਮੁੱਢਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਗੁਜਰੀ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਯੁੱਧ, ਪਿਤਾ ਵਿਛੋੜਾ, ਬਕਾਲਾ, ਪੂਰਬ ਗਮਨ, ਬਾਹਿ ਜਿਨ੍ਹਾ ਦੀ ਪਕੜੀਐ, ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਬਾਹਿ ਨਾ ਛੋੜੀਐ ਅਰਥਾਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਜਨਮ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਕਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਬਾਲਕ ਤੇਗ਼ ਬਹਦਾਰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਂਝ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਤੇ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਸਾਈਂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰਖਾਉਣ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬੜੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਨ ਪਰ ਸਰਨਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੂੰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਰਵਾਦਾਰ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਕੱਟੜਤਾ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਧਾਰਮਿਕ ਇਕਸੁਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ:

ਸਤਿਗੁਰ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਤੇ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ।
ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਨਵਾਂ ਖਮੀਰ।
ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਉੱਚਾ ਉਦੇਸ਼।
ਕੀਤਾ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਪੇਸ਼।
ਇਸ ਉੱਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦਿਆਲ।
ਹੋ ਕੇ ਪਾਈ ਸਾਂਝ ਸੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ।
ਹੈ ਸੀ ਫਿਰਕਾ ਕਾਦਰੀ ਦਾ ਉਹ ਬਾਲਾ ਪੀਰ।
ਵਿਚ ਮੁਰੀਦਾਂ ਵੰਡਦਾ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਅਕਸੀਰ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਅਧਿਆਇ ਪੰਜਵੇਂ 'ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਯੁੱਧ' ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਤਿਆਗ ਮੱਲ ਤੋਂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਵਾਲਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ। ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਜੋ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਨਿਵਾਸ ਦਰਮਿਆਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਤਪੱਸਿਆ ਵਿਚ ਲੀਨ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਧਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ ਰਹਿਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ। ਸਰਨਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤੀ ਅਰਾਧਨਾ 'ਚ ਲੀਨ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰ ਅਹੁਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਪਰਜਾ 'ਚ ਮਚੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ।

ਭਾਵੇਂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਭੋਰੇ ਅੰਦਰਵਾਰ।
ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿ ਭੁੱਲ ਕੇ ਹੋਰ ਵਿਹਾਰ।
ਵੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਕਰਦੇ ਜਪ ਨਿਰੰਕਾਰ।
ਭਾਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਤੋਂ ਅਘਰੀ ਮੋੜ ਮੁਹਾਰ।
ਸੁਰਤ ਉਚੇਚੇ ਮੰਡਲੀ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਉਡਾਰ।
ਵਿਸਰੀ ਜਗ ਦੀ ਨਾ ਮਨੋ ਕਰੁਣਾਮੀ ਨੁਹਾਰ।

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਰਗ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਦੇ 'ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਜੇਠਾ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ, ਦੀਵਾਨ ਦਰਗਹ ਮੱਲ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੜ੍ਹੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਸੌਂਪ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ਼ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਲਾ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਨੇ ਸੱਚੇ ਤੇ ਅਸਲੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਪੂਰਬ ਗਮਨ' ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ ਦਸਵੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛੋਕੜ ਸਿਰਜਦੇ ਵਕਤ ਸਰਨਾ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਚਿਤ ਹੋਣ ਵਿਚ ਜੋ ਔਗੁਣਵਾਚਕ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬੀ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਝੁੱਲਾ ਜਦ ਤੂਫ਼ਾਨ।
ਤ੍ਰਾਸ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰ ਉੱਠਿਆ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ।
ਹੈ ਸੀ ਉਹ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਅਤਿ ਜ਼ਾਲਮ ਇਨਸਾਨ।
ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ, ਬੇਕਿਰਕ ਤੇ ਤਰਸੋਂ ਅਣਜਾਣ।
ਮਾਨੋ ਸੀਨੇ ਓਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ।
ਰੁੱਖੀ ਅਤੇ ਖ਼ਰਦਰੀ ਹੈਸੀ ਇਕ ਚੱਟਾਨ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਾਵਿ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਜਜ਼ੀਏ ਤੋਂ ਤੰਗ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਤੇ ਸਿਰ ਕੱਢ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹੱਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨ ਆਏ। ਫਰਿਆਦੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਖਲੋਤੇ ਰਹੇ ਪਰ ਆਲਮਗੀਰ ਝਰੋਖੇ ਵਿਚ ਨਾ ਆਇਆ। ਜਦ ਉਹ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਸਜਿਦ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਫਰਿਆਦੀ ਭੀੜ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਖਲੋ ਗਈ। ਬਜਾਏ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣਨ ਦੇ ਆਲਮਗੀਰ ਨੇ ਭੀੜ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਹਾਥੀ ਮੰਗਵਾ ਲਏ, ਭੀੜ ਉੱਪਰ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣਾ ਇਕ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੰਦਰ ਢਾਹ ਕੇ ਮਸੀਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਲਸ ਸੋਭਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਮਸੀਤਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਮੀਨਾਰ ਉਸਰਣ ਲੱਗੇ। ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸੇਕ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪੰਡਿਤ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਦੁੱਖੜਾ ਰੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ:

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋਚਾਂ ਅੰਦਰ ਲੀਨ।
ਖਿੱਚ ਕੇ ਬੈਠੇ ਆਪਣੀ ਲਿਵ ਦੀ ਤਾਰ ਮਹੀਨ।
ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਵੀਚਾਰ।
ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੀ ਹੋਇਆ ਅੱਜ ਸ਼ਿਕਾਰ।
ਏਨੇ ਨੂੰ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਆ ਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ।
ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਵਕੜੀ ਦਾ ਗਲ ਪਾ ਕੇ ਹਾਰ।
ਮੋੜ ਕਿਹਾ ਗੋਬਿੰਦ ਨੇ, ਤੁਹਾਥੋਂ ਵੱਧ ਮਹਾਨ।
ਨੇਤਾ ਮਾਨਵਵਾਦ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਵਿਚ ਜਹਾਨ।
ਜਿਹੜਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ।
ਲਾਹੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਗਲੋਂ ਜਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਫਾਹ।

ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਨੇ ਉਹੋ ਜਵਾਬ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਦਾ ਇਸ ਵਲੋਂ ਸਸਤਾ ਸੌਦਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

ਚਾਹਵਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਐਸੀ ਬਹੁਤ ਪਛਾਣ।
ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਵਣ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਮੁਸਲਮਾਨ।
ਇਕੋ ਹੋਵੇ ਦੀਨ ਜੇ ਤੇ ਇਕੋ ਤਹਿਜ਼ੀਬ।
ਦਿਸੇ ਕੋਈ ਗ਼ੈਰ ਨਾ ਦਿਸਣ ਸਭ ਹਬੀਬ।

ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪ ਬਹੁਤ ਲਾਲਚ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦੀ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਸੀ:

ਸੁਰਤੀ ਦੇ ਕੰਨ ਲਾ ਕੇ ਸੁਣ ਓ ਗਾਫਲਾ।
ਕੂਕੇ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵਕਤ ਅਖੀਰ ਦਾ।
ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਾਹ ਸਿਕੰਦਰ ਏਥੋਂ ਤੁਰ ਗਏ।
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਵਾਇਆ ਕਿਸੇ ਜਗੀਰ ਦਾ।
ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਦਿਨ ਪੁੱਗੇ ਆਣ ਕੇ।
ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਦਾ।

ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਵਾਹੋਦਾਹੀ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਸੰਗਤ ਸੀਸ ਸਮੇਤ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ। ਉਧਰ ਧੜ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਵਿਚ ਛੰਦ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰਸ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕਵਿਤਾ ਸਾਦ-ਮੁਰਾਦੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਤਾ ਵਾਲੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਸ ਸਦੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਸਦੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅੱਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਭਾਵ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਤੇ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਤਕੜੇ ਦਾ ਸੱਤੀਂ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਕਤਵਰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਟੜਵਾਦੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਉਪਰਾਮਤਾ, ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਬਿਖੇਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਥੁੜਾਂ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਬਹੁਤਾਤ ਦੀ ਹਵਸ ਵਿਚ ਝੁਲਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਝ ਚੈਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਏਨਾ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਛਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ 'ਚੋਂ ਭੁੱਖ-ਨੰਗ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਹਉਮੈ, ਈਰਖਾ ਤੇ ਹਵਸ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਜਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਹਵਸ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਲੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਧਰਤੀ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸੇਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਾਰ 'ਚੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਤੇ ਈਰਖਾ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਲਾਲਸਾ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅਨੋਖੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਇਕ ਫਿਰਕੇ, ਮਜ਼੍ਹਬ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਲਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਊਚ-ਨੀਚ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਨ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਇਸ ਸੰਸਾਰ 'ਚੋਂ ਨਫ਼ਰਤ, ਊਚ-ਨੀਚ, ਲੜਾਈ, ਝਗੜੇ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਦਰ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਨਿਰਮਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿਚ ਭਗਤ ਜੈ ਦੇਵ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੇ ਊਚ-ਨੀਚ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਸਾਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੰਤ ਨਾਮਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਭਗਤ ਜੈ ਦੇਵ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਰਚੀ ਗਈ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਬੰਨੇ ਟੱਪ 12ਵੀਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਗੁਰੂਆਂ, ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇੰਝ ਇਹ ਸਦੀਵੀ ਤੇ ਜੁਗੋ-ਜੁਗ ਅਟਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਮੰਦਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਛੇ ਗੁਰੂਆਂ, 15 ਭਗਤਾਂ, ਚਾਰ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ 11 ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ, ਸਗੋਂ ਵਿਖਾਵੇ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸੱਚਾ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ, ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੀਬੀਓਏ ਨੇ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਕੈਨੇਰਾ ਬੈਂਕ ਆਫਿਸਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਸੀਬੀਓਏ) ਨੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੈਨਰਾ ਬੈਂਕ ਆਫਿਸਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜਸ਼ਨ ਸਮਾਗਮ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਸੇਠੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਸੀਬੀਓਏ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਏਆਈਬੀਓਸੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਉਦਯੋਗ, ਸੰਗਠਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦਿਲੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੇਠੀ ਜੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸੀਬੀਓਏ ਜਲੰਧਰ ਯੂਨਿਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਰੋਹ ਤਰੁਣ ਸੇਠੀ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਜੀਵਨ ਲਈ ਦਿਲੋਂ ਵਧਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਪਿੰਡ ਜਹੂਰਾਂ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸੰਮਤੀ ਮੈਂਬਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹੋਈ ਚੋਣ ਰੈਲੀ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਬਲਾਕ ਟਾਂਡਾ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਜਹੂਰਾ ਵਿਖੇ ਜਿਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸੰਮਤੀ ਮੈਂਬਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਜਹੂਰਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਕਲਿਆਣਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੇਟ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਹ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਗਾਹਾਂ ਵਾਧੂ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਰੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸੀਟ ਵੱਡੀ ਲੀਡ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਣਗੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਨੀ ਜੌਰਾ ਕੁਲਵੰਤ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅਰੋੜਾ ਸੰਮਤੀ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਜਹੂਰਾ ਤੇ ਪਿੰਡ ਕਲਿਆਣਪੁਰ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਪੰਚ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ ਦੇ ਮਿਆਣੀ ਅਤੇ ਜਾਜਾ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਕੀਤੇ ਦਾਖਲ

ਰਿਟਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਅਮਰਬੀਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਕੋਲ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੈਬਿਨਟ ਮੰਤਰੀ ਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਖਿੱਚ ਲਈਆਂ ਹਨ ਹਲਕਾ ਉੜਮੁੜ ਟਾਂਡਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਲਈ ਆਪਣੇ 4 ਉਮੀਦਵਾਰ ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਐਲਾਨੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਮਿਆਣੀ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਜਾ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਗਗਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਕੰਧਾਲਾਂ ਜੱਟਾ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਰਵਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜੋਂਨ ਡੱਫਰ ਤੋਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਿੰਟੂ ਝਾੜੂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਗੇ। ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮਿੰਨੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਿੰਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਮਰਬੀਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜਾ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੜਮੁੜ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੁਲਪੁਖਤਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ ਟਾਂਡਾ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ, ਸਹਾਰਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਟਾਂਡਾ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਸਰਪੰਚ ਜੌੜਾ ਗੋਲਡੀ ਨਰਵਾਲ, ਸੰਗਠਨ ਇੰਚਾਰਜ਼ ਕੇਸ਼ਵ ਸੈਣੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੂਲਪੁਰ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ, ਡਾ. ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸਕੂਲ ਬੈਂਸ ਅਵਾਨ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਅੱਜ ਸਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸਕੂਲ ਬੈਂਸ ਅਵਾਨ ਵਿਖੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੁਨਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਸਰਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਖੂਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਲੇਮਪੁਰ, ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਟਾਂਡਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਸਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ 25 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੈਡਮ ਗਾਇਤਰੀ ਨੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਧਿਆਪਕ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਕੁਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ, ਭਾਵਨਾ, ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ, ਟੀਨਾ, ਨਿਸ਼ਾ, ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ, ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਆਪ
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ
ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ
ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਚੱਬੇਵਾਲ
ਐਮ. ਪੀ., ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ
ਐਮ.ਐਲ.ਏ, ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ
ਸ. ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ
ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ
ਜ਼ੋਨ ਮਿਆਣੀ
ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ, ਨਿਧੱੜਕ, ਸੱਚੇ, ਇਮਾਨਦਾਰ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ, ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ
ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ
ਮਿਤੀ 14 ਦਸੰਬਰ 2025
ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ
ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝਾੜੂ
ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰੋ।
ਮੋਬਾ.-89680-96650 (ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ), 97794-46095 (ਸੋਨੂੰ ਮਾਰਸ਼ਲ)

ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਵਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਕੀਤਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਮੀਤ ਔਲਖ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਲਕਾ ਉੜਮੁੜ ਦੇ ਮਿਆਣੀ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਪ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿੰਗ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਜੰਡ, ਰੜਾ ਅਤੇ ਜਲਾਲ ਡੋਗਰਾ ਪਿੰਡਾਂ ਚ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਰਮੀਤ ਔਲਖ ਅਤੇ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੀ ਆਪ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਹੋਣ ਚਾਹੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਰਾਂਟਾਂ ਹੋਣ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਰਗ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਇੱਕ ਸਾਫ਼-ਸੁੱਥਰੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਲੀਡ ਨਾਲ ਜਿਤਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਪ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬੇਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਲੀ ਵੇਈਂ ਦੀ ਸਾਫ ਸਫਾਈ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਟ ਦੇ ਕੂੜੇ ਕਰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਆਣੀ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਲਿਆ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਪੰਚ ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ, ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਭਿੰਡਰ, ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਰਜ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਚ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪਿੰਡ ਟਾਹਲੀ ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਅਚਨਚੇਤ ਮੌਤ

ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਏ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (36) ਪੁੱਤਰ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਹੋਈ, ਜੋਕਿ ਪਿੰਡ ਟਾਹਲੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਗ੍ਰੇਵਜੈਂਡ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਉਸ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 18 ਸਾਲਾ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟਾ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 10 ਦਸੰਬਰ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਜਤਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਵਿੰਦਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੀ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸੌਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਰਵਿੰਦਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਗੱਡੀ ਲੈਣੀ ਸੀ ਪਰ ਰਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਮੈਂ ਬੰਦ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਲਾਸ਼ ਬਣ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਬੇਟਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਸਬੰਧੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ : ਆਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ

- ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ
- ਕਿਹਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਗਰਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੜਕਾਂ, ਟਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਹੁਣ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ, ਹੱਲ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ।
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਣੇ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ-ਮੁਖੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਜਨਰਲ) ਪਰਮਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ, ਟਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰਪਿਤ ਗੂਗਲ ਸ਼ੀਟਸ ਪੋਰਟਲ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਭਾਗ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਏਗੀ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਵੇਗੀ।
ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਨਲੋਈਆਂ ਚੌਕ ਅਤੇ ਸਲਵਾੜਾ ਚੌਕ 'ਤੇ ਖਰਾਬ ਟਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।
ਆਸ਼ਿਕਾ ਜੈਨ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸਹੂਲਤ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਲਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ 49 ਲੱਖ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਦੀ ਸੜਕ ਦਾ ਕੀਤਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਸੜਕ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਖਰਾਬ ਹੋਈਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਲਗਭਗ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵਿਧਾਇਕ ਟਾਂਡਾ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਨੇ ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਸੜਕ ਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ। ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਰੀਬ 45 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ 20 ਫੁੱਟ ਚੌੜੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਸੜਕ ਦੀ 5 ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਸੜਕ ਦੀ ਕੋਈ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜਾ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਅੰਦਰ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸੜਕਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜਾ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਉਸਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਗਠਨ ਇੰਚਾਰਜ ਟਾਂਡਾ ਕੇਸ਼ਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਮਾ. ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ, ਆਪ ਆਗੂ ਸੋਨੂੰ ਖੰਨਾ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਕਲੋਟੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਭਾਟੀਆ ਐਸ.ਡੀ.ਓ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੈਣੀ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਮਨ ਖੋਸਲਾ, ਰਘੂਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ

ਰਿੰਟਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਅਮਰਬੀਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਕੋਲ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੈਬਿਨਟ ਮੰਤਰੀ ਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਖਿੱਚ ਲਈਆਂ ਹਨ ਹਲਕਾ ਉੜਮੁੜ ਟਾਂਡਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਲਈ ਆਪਣੇ 4 ਉਮੀਦਵਾਰ ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚੋ ਐਲਾਨੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਮਿਆਣੀ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜਾਜਾ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਗਗਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਕੰਧਾਲਾਂ ਜੱਟਾ ਜ਼ੋਨ ਤੋਂ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਰਵਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਜੋਨ ਡੱਫਰ ਤੋਂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਿੰਟੂ ਝਾੜੂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਗੇ। ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮਿੰਨੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਿੰਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਮਰਬੀਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਜਾ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੜਮੁੜ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੁਲਪੁਖਤਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ ਟਾਂਡਾ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ, ਸਹਾਰਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਟਾਂਡਾ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਸਰਪੰਚ ਜੌੜਾ ਗੋਲਡੀ ਨਰਵਾਲ, ਸੰਗਠਨ ਇੰਚਾਰਜ਼ ਕੇਸ਼ਵ ਸੈਣੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੂਲਪੁਰ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਰਸ਼ਲ, ਡਾ. ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤਲਵੰਡੀ ਡੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਬੇਟ ਖੇਤਰ ਦੀ ਨਾਮਵਰ ਸੰਸਥਾ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤਲਵੰਡੀ ਡੱਡੀਆਂ ਵਿਖ਼ੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਚ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਥੇ ਵਲੋਂ ਵੈਰਾਗਮਈ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਵਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬ ਦੇ ਅੱਤੁਟ ਲੰਗਰ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਡਮ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਦਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਤਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ, ਜੋਤੀ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਮਮਤਾ, ਸ਼ਾਲੂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਅੰਜਲੀ ਨਮਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਸਿਲਵਰ ਓਕ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਫੈਪ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਸਿਲਵਰ ਓਕ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਸਹਿਬਾਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਫੈਪ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਨੀਸ਼ਾ ਸੰਗਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਐਂਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਅਵਾਰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਫੈਪ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਹ ਅਵਾਰਡ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਅਵਾਰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮੁਨੀਸ਼ਾ ਸੰਗਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਰੰਤਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਐਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਵਧੇਗਾ ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਣਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਗਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਰਨ ਸੈਣੀ, ਰਿਸੋਰਸ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੇਲਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਣੀ, ਜਗਬੰਧਨ ਸਿੰਘ, ਵਿਸ਼ਾਲੀ, ਅਰਚਨਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਦਮਨ, ਬਲਜੀਤ, ਸੁਮੀਤ, ਪਰਮਜੀਤ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ, ਰਾਜਵੀਰ, ਪੂਜਾ, ਚੇਤਨਾ, ਆਰਤੀ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਬੁੰਗਾ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ, ਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ, ਪਿਹੋਵਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ

ਸ੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ : ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਅਨਿੰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖ਼ਤ ਦੇ 14ਵੇਂ ਮੁਖੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ 96 ਕਰੋੜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬੁੰਗਾ ਗੋਬਿੰਦ ਧਾਮ, ਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ, ਪਿਹੋਵਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ, ਸੰਤ ਮਹਾਪੁਰਸ਼, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਦਲ ਪੰਥ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 96 ਕਰੋੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅੱਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਦਵੈਤ ਦਵੰਦ ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਨੌਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨਿਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾ ਰਹੀਆਂ ਹਾਂ ਅਤੇ 23 ਤੋਂ 25 ਤੀਕ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਗੁਃ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ਼ ਛਾਉਣੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਵਿਖੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ 500 ਸਾਲਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ 1969 ਵਿੱਚ ਮਨਾਈ ਗਈ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਮੱਤਾ ਵੱਡਾ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਕ ਆਸਤਿਕ ਬਿੰਬ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਫਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ 400 ਸਾਲਾ 1977 'ਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਏਵੇਂ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਣਾ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ 1999 ਵਿੱਚ ਮਨਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਕਈ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਲਸਾਈ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 1977 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਤੀਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਬਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਅੱਜ ਪੰਥਕ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਥਕ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਨਿਮਰਤਾ, ਤਿਆਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਾਉਮੈ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਲਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਬਰ ਆਪ ਹੀ ਮਰ ਮੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਥਾਪੜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਉਹੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਲਾਸਾਨੀ ਹੋ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ 'ਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਐਂਟਰੀ!

ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਕਰਨਗੇ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਛਿੜੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਵਿਚ ਹੁਣ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਵੀ ਐਂਟਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਹੈ।

ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ 'ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਲਈ 500 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਟੈਚੀ' ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਮਗਰੋਂ ਸਿਆਸਤ ਕਾਫ਼ੀ ਭਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਪੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹਾਈ ਲੈਵਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਭੁਪੇਸ਼ ਬਘੇਲ ਕਰਨਗੇ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟ ਪਾਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੜਾਸ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਤੋਂ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਚੋਣਾਂ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਡੀ ਲੀਡ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣਗੇ : ਅਰਵਿੰਦਰ ਰਸੂਲਪੁਰ

ਟਾਂਡਾ ਉੜਮੁੜ, (ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ) : ਸੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜਾਜਾ ਜ਼ੋਨ ਤੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੀਬੀ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਹਲਕਾਂ ਟਾਂਡਾ ਤੋ ਇੰਚਾਰਜ ਸ੍ਰ. ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਹਰਸੀ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀਦਲ ਦੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰ. ਰਸੂਲਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਪਾਰਟੀ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹਰ ਫਾਰੰਟ 'ਤੇ ਫੇਲ ਹੋਈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਯਕੀਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਲੋਕ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਸ੍ਰ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਸੂਲਪੁਰ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੀਬੀ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ, ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀਆਨੱਥਾ ਨਿਰਵੈਰ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡਾ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰਸ਼ੀ ਪਿੰਡ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹਰਸ਼ੀਪਿੰਡ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰਸੀਪਿੰਡ, ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਮਦਨ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਰਮਾਨ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 'ਰੇਟ ਲਿਸਟ' ਲਾਵੇ: ਚੀਮਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਘੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ 'ਰੇਟ ਲਿਸਟ' ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਲਈ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 10 ਦਸੰਬਰ 2021 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਘੱਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ।

ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਬਨਾਮ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ

ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਲੱਕੀ

ਹੜ੍ਹ, ਬੱਦਲ ਫਟਣਾ, ਭੂਚਾਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣਾ, ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਭੁਰਨਾ, ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਿਘਲਣਾ, ਬਰਫ਼ ਦੇ ਤੋਦਿਆਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟੁੱਟਣਾ, ਤੂਫ਼ਾਨ, ਝੱਖੜ, ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣਾ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਵਾਰਭਾਟਾ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫ਼ਾਨ, ਸੁਨਾਮੀ, ਸੋਕਾ ਆਦਿ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੂਚਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਹੜ੍ਹ, ਬਰਸਾਤ, ਸੋਕੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਖ਼ਰ ਕਿਹੜੀ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲੋਕ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਅਵੇਸਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ’ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੁਦਰਤ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਇਸ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ’ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ, ਕੋਲਾ, ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਆਦਿ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇੰਨਾ ਖਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਣ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਪੀਣ ਯੋਗ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੱਡੀ ਲੀਹ ’ਤੇ ਤੁਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ’ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤਣ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪਹਾੜ ਹੁਣ ਖੋਖਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਵੱਧ ਪੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਟੁੱਟ ਕੇ ਖਿਸਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਲੜੀ ’ਤੇ ਬਰਫ਼ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਵੀ ਹੁਣ ਵਧੇਰੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਪਿਘਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਘਲਣ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਨਦੀਆਂ ਸੋਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੇ ਹਰ ਨਦੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਾਲੇ ਕੰਢੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹੱਦ ਬੰਨੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਨਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਰਾਹ ’ਤੇ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਢੇ ਵਸੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਹੜ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁਣ ਇੰਨੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਨਦੀਆਂ ਕੰਢੇ ਵਸੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਪੁਲ, ਬੰਨ੍ਹ ਸਭ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੇਗ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਵਜੂਦ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪਹਾੜਾਂ ’ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਹੋਟਲ, ਰੈਸਤਰਾਂ, ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੂੜਾ ਅਕਸਰ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਵਗ ਕੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉੱਛਲ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਢੇ ਵਸੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅੰਤਰਸਰਕਾਰੀ ਪੈਨਲ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਮਾਲਿਆ ਖੇਤਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਸੰਨ 2000 ਤੋਂ 2010 ਵਿਚਾਲੇ 0.2 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਅਤੇ 2011 ਤੋਂ 2020 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ 0.3 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਗੰਗੋਤਰੀ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਸਾਲਾਨਾ 18 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਪਿਘਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਗੰਗਾ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਅਲਕਨੰਦਾ ਵੀ ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਅਧੀਨ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਨਰਲ ‘ਜਿਯੋਕਾਰਟੋ’ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲਕਨੰਦਾ ਨਦੀ ਦੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ 59 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਭਾਵ ਅੱਠ ਫ਼ੀਸਦ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਦੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਘਲਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਫ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਤੋਂ ਪਿਘਲਦੀ ਹੋਈ ਬਰਫ਼ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।

ਅਕਸਰ ਹੀ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਤੋਦੇ ਡਿੱਗਣ, ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਜਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟਣ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ, ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪਹਾੜ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਪਹਾੜ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰੋਡੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ’ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ’ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਹ ਦਰੱਖ਼ਤ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰੱਖ਼ਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਿੰਮ ਕੇ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਪਾਣੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਡੇ ਪਹਾੜਾਂ ’ਤੇ ਜਦੋਂ ਹੁਣ ਬਰਸਾਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਇਕਦਮ ਨਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਬਰਸਾਤਾਂ ਵੇਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਕਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਖ਼ੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਪਰਬਤਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਨਾ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘਟ ਜਾਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਾੜਾਂ ’ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਰੁੱਖਾਂ ਨੇ ਸੋਖ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕਣਕ ਮੱਕੀ ਦੀ ਥਾਂ ਬਹੁਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਸਰ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਬਰਸਾਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਰਿਸਣ ਲਈ ਕੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਘੱਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਰਿਸ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਰ ਢਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਖ਼ੁਦ ਸੋਚੋ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਖ਼ੁਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੌਣ ਹੈ ?

ਵਾਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਨਿਕਲਦਾ ਧੂੰਆਂ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੇ ਭੱਠਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿਮਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਨਿਕਲਦਾ ਧੂੰਆਂ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਧੁਆਂਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਧੂੰਏ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵਿਗਾੜ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰੁੱਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਵਿੱਚ ਛੇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਖ਼ੁਦ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮਾਰਗਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਰੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਕੌਮੀ ਤੇ ਰਾਜ ਮਾਰਗਾਂ ’ਤੇ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਮਿੰਟ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਰੁੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਸਰਾ।

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਮੌਨਸੂਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਰੀ ਬਰਸਾਤ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮੰਜ਼ਰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਸਭ ਨੂੰ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਵੇਸਲੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾਲਚਵੱਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਛੇੜਛਾੜ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਠੋਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਬੇਲੋੜੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਰੋਪੀ ਨਾ ਦਿਖਾਏ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾ ਸੰਭਲਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ

ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ’ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਅਭਿੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ 3,258 ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ (1,368) ਸੀ ਅਤੇ 2023 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 617 ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ: ਪੰਜਾਬ ਸਿਖਰ ’ਤੇ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਨ। ਇਹ ਮਾੜਾ ਰੁਝਾਨ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਛਾਣ ਬਣਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੋਵੇਂ ‘ਡਬਲ-ਇੰਜਣ’ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਅਲਾਮਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧਤ

ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐੱਨਆਈਏ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਲੀਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨੇੜਲੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਈਬਰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰੀ ਹੈ- ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ-ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਲੁਭਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਿਆਂਮਾਰ ਅਤੇ ਕੰਬੋਡੀਆ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਔਨਲਾਈਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਉਜਰਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਥਾਰਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਮਾਂਬੱਧ ਜਾਂਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ’ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਲਾਹੇਵੰਦ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ-ਪੂਤਿਨ ਮਿਲਣੀ ਦੇ ਅਰਥ

ਜੋਤੀ ਮਲਹੋਤਰਾ

ਹੁਣ ਸਭ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੰਖਨਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜੱਫੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਾਲ-ਚੱਕਰ ’ਤੇ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੂਤਿਨ ਦੀ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਸੰਪੰਨ ਹੋਈ ਮਿਲਣੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ- ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਭਗਵਦ ਗੀਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਕਿ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਪਰ ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ। ਭਗਵਦ ਗੀਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਚੰਭੇ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਾਂਤ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੁੱਝੇ ਸੁਨੇਹੇ ਹਨ-ਸਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗੀਤਾ ਦੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ; ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਧਰਮੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼; ਪੂਤਿਨ ਵੱਲੋਂ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਜੋਖ਼ਮ ’ਤੇ ਅਸਿੱਧੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਜਗਤ ਲਈ ਸੰਦੇਸ਼, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਗਤ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ’ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਰੋਕਾਂ ਲਾਈਆਂ ਸਨ; ਭਾਰਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ’ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਯੂਕਰੇਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ‘ਨਿਰਪੱਖ’ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੰਗ ’ਚ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਘੂਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ (ਵਪਾਰ ’ਤੇ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਸਿੰਧੂਰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵ?ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਆਸਿਮ ਮੁਨੀਰ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਸਵਾਗਤ ਕਾਰਨ) ਮੋਦੀ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੂਤਿਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੂਤਿਨ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਆਸਿਮ ਮੁਨੀਰ ਨਾਲ ਜੋਟੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਪਾਰ ਸੌਦਾ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਾਰਤ-ਰੂਸ ਦੇ 64 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਊਰਜਾ ਦਰਾਮਦ ਬਿੱਲ ਹੀ ਇਕੱਲਾ 55 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਬਣਦਾ ਹੈ; ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਬਕ ਵੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਕਾ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਹਿੱਤ ਹੀ ਸਥਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਯੂਕਰੇਨ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪੂਤਿਨ ਦੇ ਰੂਸ ’ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਰੂਸੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਤੇਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ- ਪਰ ਟਰੰਪ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜੰਗ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਤਿਨ ਨਾਲ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਰੁਖ਼ ’ਤੇ ਅੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਯੂਕਰੇਨ ਖ਼?ਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਯੂਰੋਪੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮੱਥਾ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਰੂਸੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੋਨਬਾਸ, ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਯੂਕਰੇਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਬਕ ਹੈ ਕਿ ਤਾਕਤਵਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਟਣਾ ਓਨਾ ਚਿਰ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ- ਚੀਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਸ- ਜਦੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸ੍ਰੇਸ਼ਠ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗੂ ਬਣਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਜੁਟਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਰੁਪਿਆ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅੱਧਾ ਮੁੱਲ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਰਹੀ ਹੈ?

ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ’ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਬਹੁਤ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਭਾਰਤ ਪੱਖੀ ਵਪਾਰ ਸੌਦੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰੀ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 100 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਦੁਵੱਲਾ ਵਪਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਚੀਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰੂਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਸਤੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਰੂਸ ’ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਪਹੀਏ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਰਾਂ ’ਤੇ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਵਿਕਲਪ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਸਾਰਥਕ ਸਬੰਧ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ? ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਧਰੁਵੀ ਸਬੰਧ ਕਹਿ ਲਓ ਜਾਂ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਕਹਿ ਲਓ।

ਇਸੇ ਲਈ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੂਤਿਨ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਾਲਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ’ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਠੰਢ ਵਿੱਚ ਪੂਤਿਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਤੋੜਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਭਾਰਤੀ ਨ੍ਰਿਤ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸਿਰਫ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰਾਂ ’ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਬੇਚੈਨ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਜੋ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਰੂਸੀ ਗੱਠਜੋੜ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਤੇਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਹਿੰਦੀ-ਰੂਸੀ ਭਾਈ-ਭਾਈ ਦੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਸੁਧਾਰ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ’ਤੇ ਨਹੀਂ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੂਤਿਨ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਸੌਦੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜੇ ਦਿੱਲੀ ਰੂਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਲਈ ਵੀ ਲੁਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਕਰੇਨ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ-ਰੂਸ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਜਾਣ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦਲੇਰ, ਨਵੀਂ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਦੁਨੀਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਛਾਪ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਵਰਗੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ, ਪਾਸੇ ਹੋਣਾ, ਘੁੰਮ ਕੇ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਔਖੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਿਰਫ਼ ਇਕੱਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੁਖਾਵੇਂ ਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਕਾਬਲੀਅਤ ਭਾਰਤ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੁਲੰਦ ਨੈਤਿਕ ਆਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ, ਭੇਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਾਕਤਵਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ, ਡੇਂਗ ਸ਼ਿਆਓਪਿੰਗ ਦੇ ਨਿਰੋਲ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅੰਬ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਗੁਠਲੀਆਂ ਗਿਣਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਪੂਤਿਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਪੂਤਿਨ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰੂਸ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੂਤਿਨ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਮੋਦੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਦਕਾ ਪੂਤਿਨ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰ ਚੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਮਾਓ ਦੇ “ਲੈੱਟ ਏ ਹੰਡਰਡਸ ਫਲਾਵਰਜ਼ ਬਲੂਮਿੰਗ”(ਚੀਨੀ ਨੇਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਾਅਰਾ) ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ।

ਇਸੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ। ਬਹੁ-ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਜਾਂ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ

ਨਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੀ ਹਿਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਜੰਗਲਾਤ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਧਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪੂਰਬੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਈ ਅਹਿਮ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ’ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ’ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਸਤੇ ‘ਹਰ ਬੂੰਦ, ਵਧੇਰੇ ਪੈਦਾਵਾਰ’ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤੁਪਕਾ ਤੇ ਫੁਹਾਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ‘ਮਿੱਟੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਡ’ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਰਸਾਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ’ਚ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਧੁਰਾ ‘ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ’ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣਾ ਤੇ ਮੌਸਮੀ ਅਨਿਸਚਿਤਤਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ‘ਰਾਜ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾਵਾਂ’ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ’ਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ’ਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਸਮੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਨਾਰਸ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਗਰਮੀ-ਸਰਦੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਬਾਰੇ ਅਗਾਊਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਹ ਫਸਲ-ਅਧਾਰਿਤ ਸਲਾਹਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲਵਾਯੂ ਅਨੁਕੂਲ ਖੇਤੀ ਲਈ ਇਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ’ਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਨਾਂਅ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਹਿਮਾਚਲ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਹਰਜਾਨਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ‘ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ’ ਤਹਿਤ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ’ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਝੋਨੇ ਤੇ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੀਕੇ (ਜਿਵੇਂ ਜ਼ੀਰੋ ਟਿੱਲ ਬਿਜਾਈ) ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਤਕਨੀਕੀ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਦਰਗਾਹੀ ਮਰਿਆਦਾ ਵਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ MA Eco from GN Univercity ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਗੋਲਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ, ਦੋਹਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਜੈਕਾਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਪੱਕਿਆ ਪਕਾਇਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਾਰੇ ਅਹਿਮ ਤੱਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 50,000 ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੜੀਵਾਰ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਛਾਪਕੇ ਅਸੀਮ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। - ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ।

ਸ੍ਰ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ)

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਵਾਪਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਨਿਤਾ ਪਰਤੀ ਕਰਮ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੇ ਬਲੈਕ ਥੰਡਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਦਿਨਾਂ ਮੌਕੇ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਾਨਕਸਰ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਨਾਨਕਸਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਮੌਕੇ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਗੇਟ ਤੇ ਦੋ ਬੋਰਡ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਬਰਿਕਤੀ ਠਾਠ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਖਬਾਰ ਪੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਹ ਮਰਿਆਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਦ ਸੰਗਤਾਂ 9 ਅਕਤੂਬਰ 1963 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮਾਧ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਾਨਕਸਰ ਰਹਿ ਕੇ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਿਆ ਸੀ।

੩੧-ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਢੋਲਕੀ ਛੈਣੇ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

ਨਾਨਕਸਰ ਵੀ ਢੋਲਕੀ ਛੈਣੇ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ..ਇਕ ਵਾਰ ਢਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਢੋਲਕੀ ਛੈਣੈ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

੩੨-ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਕੀਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ 104 ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਸ ਮਰਿਆਦਾ ਵਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚੈਲੰਜ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਖੀਵੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ।

ਨਾਨਕਸਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।

੩੩-ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਤੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਉਪਰ ਜਦ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋੜੀ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਖੱਬੇ ਹੱਥ (Left hand side) ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕਲੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਵਾਲਾ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਬੈਠਦਾ ਹੈ (Right hand side)

ਇਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਜੋੜੀ ਵਾਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਜੇ ਹਥ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਤੋ ਇਲਾਵਾ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋ ਸਾਰੇ ਉਸਾਰੇ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਜੋੜੀ ਵਾਲਾ ਸਜੇ ਹਥ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

੩੪-ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਚਹੁੰ ਵਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ (ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਿ)

"ਸਭੇ ਸਾਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨ
ਤੂ ਕਿਸੇ ਨ ਦਿਸਹਿ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ ॥ (ਅੰਗ ੯੭)

ਨਾਨਕਸਰ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ।

ਅਗਰ ਨਾਨਕਸਰ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਜਿਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਤੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੀ ਤੇ ਗਾਇਤਰੀ ਦੀ ਮਾਲਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜੋ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਕਸਰ ਫ਼ੁਰਮਾਇਆ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

੩੫-ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਦ ਸੁੱਖ ਆਸਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਲਿਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹਿ ਜਾਣ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਗਰਮੀਆਂ ਲਈ ਠੰਢੇ ਬਸਤਰ ਤੇ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਗਰਮ ਬਸਤਰ ਤੇ Heating ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਸਾਖੀ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਦੀ

ਧਰਮਪਾਲ ਕਪੂਰ

ਨੌਂਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਇਹ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੱਲ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਜਨੇਊ ਤੱਕ ਆਣ ਬਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਗੱਲ ਚਾਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ, ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਸਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਏ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਤੱਵੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੌਂਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ) ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਸਾਲ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ 'ਤੇ ਵੀ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਤਵਾਲ ਖਵਾਜਾ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਕੋਈ ਥਰ-ਥਰ ਕੰਬਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਬੜਾ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਸੀ। ਕੋਤਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਦ ਕੋਠੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪੇ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਸਹਿ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸ਼ਟ ਭੋਗਦਿਆਂ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੇਗਾ।

ਅੱਗਿਓਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜਿਊਣਾ-ਮਰਨਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਆਪੇ ਮਰਨਾ (ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ) ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਾਲਮਪੁਣਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਦਲੇਰੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਉਲਝ ਕੇ ਮਰਨ-ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹਾਦਰੀ ਸਿਰਫ ਡਰ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਚੱਲਦਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾ ਦੇਣਾ ਬਹਾਦਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਸਲ ਦਲੇਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਭੱਜ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵੇਗਾ? ਕੀ ਉੱਥੇ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ? ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਾ ਮਿਹਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੁਝ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੋਈ। ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਰੋਹ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹਨੇਰੀ ਝੁੱਲ ਪਈ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਘੱਟਾ-ਮਿੱਟੀ ਉੱਡਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਕਹਿਰ ਕਾਰਨ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਇਸੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅਦੁੱਤੀ ਦਲੇਰੀ ਵਿਖਾਈ। ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸੀਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਧੜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਭਾਈ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਵਣਜਾਰਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧੜ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਲੈ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਧੜ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਦੇ ਤਾਇਆ ਭਾਈ ਆਗਿਆ ਰਾਮ ਨੇ ਕੀਤੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਵਣਜਾਰਾ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਬਣਿਆ।

ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਜੈਤਾ (ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਦਾ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਔਖਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤਰਾਵੜੀ ਤੇ ਅੰਬਾਲਾ ਵਰਗੇ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕੇ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕੇ, ਭੁੱਖੇ-ਭਾਣੇ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸੀਸ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸੀਸ ਲਿਆਉਂਦੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ, ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਰੰਘਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਦਾ ਵਰ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਖ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰੂਹ ਫੂਕੀ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਸਲਤਨਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮੇ ਬਣ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸਿਦਕੀ ਸੂਰਮੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਆਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਜਾਂ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਏ। ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ, ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਕਵੀ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਜਰਨੈਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰ ਵਿੱਦਿਆ ਵੀ ਸਿਖਾਈ।

ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਬਨਾਮ ਬਾਲਾ ਘਣਘਸ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
lsarbjits@gmail.com

ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਜਨਮਸਾਖੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਅਸਥਾਨ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਜਨਮਸਾਖੀਆਂ (ਮਿਹਰਵਾਨ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ, ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮਸਾਖੀ, ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ) ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ,ਪਸਾਰ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਇਸੇ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੀ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ : ਪ੍ਰਚਲੱਤ ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਫਰਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਖੇ ਪੈੜੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਧੂ ਗੋਤ ਦਾ ਜੱਟ, ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦਾ ਜਨਮ 1523 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1466 ਈ:) ਨੂੰ ਚੰਦਰ ਭਾਨ ਸੰਧੂ ਦੇ ਘਰ, ਰਾਇ ਭੋਇ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਲੇ ਦੇ ਜਨਮ ਸਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ, "ਜੀ ਮੈਥੋਂ ਤ੍ਰੈ ਵਰ੍ਹੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਡਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲਿ ਪਿਛੇ ਲਗਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। (ਡਾੱ ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਜੀਵਨ-ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ 48) ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਬਾਲੇ ਦਾ ਜਨਮ 1529 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1472 ਈ:) ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਦਾ ਦਿਹਾਤ 1601 ਬਿਕ੍ਰਮੀ, (1544 ਈ:) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਪਿੱਛੋਂ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਪਿਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੁਲ ਉਮਰ 78 ਸਾਲ ਜਾਂ 72 ਸਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਬਾਲਾ ਘਣਘਸ : ਬਾਲ ਚੰਦ ਉਰਫ ਬਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਹੰਦਾਲ (1630-1705 ਬਿ:) ਦਾ ਜੇਠਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਜਨਮ 1657 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵਿਧੀ ਚੰਦ ਦਾ ਜਨਮ 1660 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦਾ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਭਾਈ ਬਾਲਾ, ਇਹ ਬਾਲ ਚੰਦ ਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਬਾਲੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ, ਲਹੌਰ ਨਿਵਾਸੀ ਗੋਰਖਦਾਸ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਖ ਮਾਤਰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਬਾਲ ਚੰਦ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

"ਬਾਲਾ, ਇਸ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਤਰ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਗਵਾਹੀਈਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਛੜ ਜੰਤਰ ਨੂੰ ਰਚਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਬੜੀ ਚਤਰਾਈ ਨਾਲ, ਹੰਦਾਲ ਦੇ ਜੇਠੇ ਲੜਕੇ 'ਬਾਲ ਚੰਦ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਲੱਭਤ ਹੈ"। (ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ, ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਦਾ ਪਾਠ-ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਸੰਪਾਦਨ, ਪੰਨਾ 146)

ਕਵੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬਾਰਦ' ਦੇ 37ਵੇਂ ਅਧਿਆਇ "ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ" ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਪੂਰਬ ਪੋਥੀ ਜੋ ਲਿਖੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ।
ਲਿਖਵਾਈ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਬਾਲੇ ਬਦਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।।੧੩।।

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਪੰਗਤੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਵੀ ਜੀ, ਹੰਦਾਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੰਦਾਲ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਨੀਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਪੋਥੀ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਕਬੀਰ ਪੰਥੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਪੋਥੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਹੰਦਾਲ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਬੰਧੀ ਅਯੋਗ ਸਾਖੀਆਂ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਅਸਲ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਮਕੋ ਮਨਹਿੰਗੇ ਬਹੁ ਮਾਨਵ।
ਲਿਖੀ ਅਧਿਕਤਾ ਉਰ ਆਨਵ।
ਪੂਰਬ ਪੋਥੀ ਹੁਤੀ ਜੋ ਸੋਈ
ਦਈ ਬਿਆਸ ਬੀਚ ਡਬੋਇ।।੨੭।।
ਪੰਨੇ ਛੇਦੇ ਦਈ ਬਹਾਈ।
ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਲਿਖਵਾਈ।
ਤਿਹ ਕੋ ਤਾਤਪਰਜ ਸਭਿ ਚੀਨੇ।
ਅਧਿਕ ਬਚਨ ਅਪਨੇ ਲਿਖਿ ਦੀਨੇ।।੨੮।।

ਕਵੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਵੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਮਿਲਾਵਟੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਹੈ। "ਕਰਿ ਕੁਕਰਮ ਅਨਸ਼ੋਧ ਬਨਾਈ ਅਪਨ ਵਡਿਨ ਕੀ ਕੀਰਤਿ ਪਾਈ। ਕਵੀ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੰਦਾਲੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ 'ਚ ਰੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸੰਮਤ 1715 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1658 ਈ:) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਵੀ ਜੀ ਖ਼ੁਦ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੰਦਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਮਿਲਾਵਟੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਹੈ ਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯੋਗ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੇ ਕੱਟੜ ਹਮਾਇਤੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ/ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਮਸਾਖੀ ਹਿੰਦਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਜੋ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੌਹਾ ਜਨਮਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ Ph.D ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਜਨਮਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੇਖ, "ਕੋਹਿਨੂਰ ਦਾ ਪਾਰਖੂ, ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ" (ਗੌਤਮ ਤੋਂ ਤਾਸਕੀ ਤੱਕ, ਪੰਨਾ 99) ਵਿੱਚ, ਭਾਈ 'ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ' ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। 'ਬਾਲੇ ਘਣਘਸ' ਵਾਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਮਸਾਖੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਵਾਲੇ ਦੇਣ ਲਈ ਜਰੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

"ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਸੀ, ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਅਤੇ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਖ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹ ਨਜ਼ਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਵਿਚੋਂ ਅਨੰਤ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦਾ ਸੂਰਜ ਉਦੈ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖਿਆ। ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਵੱਡੇ ਸਨ, ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਸ ਸਾਲ ਅਤੇ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਤਿੰਨੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉਪਰ ਫ਼ ?ਦਾ ਸਨ। ਸਾਖੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਧੁਰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਿਖੜੇ ਪੰਧ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। (ਉਹੀ ਪੰਨਾ 99)

"ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹਨ- ਚੇਤ ਵਸਾਖ ਦੇ ਦਿਨ ਆਹੇ। ਵਾਰ ਛਨਿਛਰ ਦਿਨ। ਜੈਰਾਮ ਅਤੇ ਨਾਨਕੀ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋਈ। ਮੱਘਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ।

(ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 103)

"ਫਿਰ ਰਾਏ ਨੇ ਹਮੀਦੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਸੁਧੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਕਮਾਲ ਖਾਣਾ ਉਹੋ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਹਮੀਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਦਸੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੀ ਛਕਣਾ ਹੈ।" ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕਰਤਾਰ ਜੋ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।" ਰਾਇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾ ਲਈਏ?" ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪੁੱਛਣ ਦੱਸਣ ਫਰਮਾਇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਇਥੇ। ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਜੋ ਖੁਆਓਗੇ ਖਾਵਾਂਗੇ । ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ ਸੋਈ ਅਸਾਂ ਲਈ ਅੱਛਾ ਹੈ।" ਰਾਇ ਨੇ ਰਸੋਈਏ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਪਹਿਲੋਂ ਮਿੱਠਾ ਬਣਾਉ। ਸਲੂਣਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਛਕਾਂਗੇ।" ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। (ਉਹੀ ਪੰਨਾ 107)

ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ 11 ਪੰਨਿਆ ਦਾ ਲੇਖ ਹੈ ਪਰ ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਇਥੇ ਵੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਲੇ ਦਾ ਜਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਚਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਸਿੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਰਬਾਬ ਮੋਢੇ ਤੇ ਲਟਕਾਈ ਉਹ ਅਨੰਤ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਨ ਹਮੇਸਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਰਦਾਨਾ। (ਉਹੀ ਪੰਨਾ 124)

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਡਾ ਪਨੂੰ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਕੰਧ ਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਟੰਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਫੋਟੋ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਞ ਦੋਵਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਨਾ ਮੰਨਣਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਡਾ ਪਨੂੰ ਵੀ ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਫਰਜੀ ਪਾਤਰ ਹੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਪਾਤਰ ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਬਾਲਾ ਘਣਘਸ ਹਨ। ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਜਨਮਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲਾ, ਹਿੰਦਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 1715 ਬਿ: (1658 ਈ:) ਵਿੱਚ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਬਾਲਾ ਘਣਘਸ ਹੈ। ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ ਫਰਜੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਜਨਮਸਾਖੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਵਾਈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਲੇ ਘਣਘਸ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਘੜੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਰੇਤ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਾਂਗੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਗਵਾਹੀਈਆਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਬਾਲਾ ਸੰਧੂ, ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪਾਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਝੂਠੀ ਅਤੇ ਜਾਹਲੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਦਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰਾਂ ਸੰਮਤ 1597 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1540 ਈ:) ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਸੰਧੂ ਦੀ ਅਸਲ ਲਿਖਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

'ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ' ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ !

ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਭਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 77 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

2 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਜੇ. ਪੀ. ਨੱਡਾ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ 13,88,185 ਰਜਿਸਟਰਡ 'ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਡਾਕਟਰ' ਅਤੇ 'ਆਯੁਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ' ਦੇ ਅਧੀਨ 7,51,768 ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕਟਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ 811 ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਡਾਕਟਰ (1000 'ਤੇ 1.25) ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨੱਡਾ ਵਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਉਕਤ ਅੰਕੜਾ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ 1000 ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ 2.6 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2.9 ਡਾਕਟਰ, ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ 2.8 ਤੋਂ 3.0, ਜਰਮਨੀ 'ਚ 4.3 ਤੋਂ 4.5, ਜਾਪਾਨ 'ਚ 2.5 ਅਤੇ ਆਸਟ ?ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ 1000 ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 5 ਡਾਕਟਰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਹੀ ਸਿਹਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ 'ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਾਵ ਜਾਧਵ' ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ' ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ 1000 ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 3.5 ਬੈੱਡ (ਬਿਸਤਰੇ) ਮੁਹੱਈਆ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਿਹਤ ਮਾਪਦੰਡ-2022 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ 1000 ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਬੈੱਡ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਨੇਕ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਇਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਰੋਗੀਆਂ ਲਈ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ 'ਬੈੱਡਾਂ' (ਬਿਸਤਰਿਆਂ) ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ ਅਨੇਕ ਮਰੀਜ਼ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਲੇਟਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਮੂਹਰੇ ਹਵਾ ਹੋਏ 'ਹਵਾਈ ਨੇਮ'

ਅਰਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬੀਤੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਯਾਤਰੀ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰੇਲ ਜਾਂ ਸੜਕ ਰਸਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇੰਡੀਗੋ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਯਾਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਾਤਾਂ ਕੱਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਫਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਵੀ, ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਵੀ, ਵਪਾਰੀ ਵੀ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵੀ, ਉਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸੀ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੀ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਵੀ, ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ।

ਰੱਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜਨਾਂ ਜਾਂ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਭਾਵ 5 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇੰਡੀਗੋ ਨੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਸੌ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਆਖ਼ਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿਉਂ ਬਣੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਉੱਡ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਚ ਕੈਦੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੁੱਢ 'ਚ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਰੱਦ ਉਡਾਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਔਖੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਰੋਹ ਵਧਣ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਅਮਲੇ ਨਾਲ ਖਹਿਬੜਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪੈਣ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ ?ਲਾਫ਼ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਅਖ਼ੀਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਿਵਿਲ ਏਵੀਏਸ਼ਨ (ਡੀ ਜੀ ਸੀ ਏ) ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਇਲਟਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਦਿਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਨਾਇਡੂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਡਾਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਾਇਲਟ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਉਣ ਵੇਲੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਨਾ ਹੋਣ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ 'ਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਖ਼ਾਸਕਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਾ ਆਵੇ। ਡੀ ਜੀ ਸੀ ਏ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੇਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਣ ਵੇਲੇ ਕੀ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਇਸ ਸਾਰੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 65 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਡੀ ਜੀ ਸੀ ਏ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਫਲਾਈਟ ਡਿਊਟੀ ਟਾਈਮ ਲਿਮੀਟੇਸ਼ਨ (ਐੱਫ ਡੀ ਟੀ ਐੱਲ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੁਣ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਿਸ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਸੇਵਾ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਠੱਪ ਹੋਣ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਸੀ।

ਡੀ ਜੀ ਸੀ ਏ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨੇਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਇਲਟਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ 48 ਘੰਟੇ ਦਾ ਆਰਾਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਇਲਟ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਛੇ ਲੈਂਡਿੰਗਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਲੈਂਡਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਲਗਾਤਾਰ ਨਾਈਟ ਸ਼ਿਫਟ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਈਟ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਸਹਿਜ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਹਾਰਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਕੀ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਸਭ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਾ ਆਉਂਦੀ। ਮਹਿਜ਼ ਨੇਮ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਣੀ? ਨਹੀਂ... ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਅਮਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋਰ ਪਾਇਲਟਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅਮਲੇ ਦੀ ਭਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹਰ ਕੰਪਨੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਡੀਗੋ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਕੀ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਹੋਰ ਪਾਇਲਟ ਹਨ? ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਲਾਇੰਗ ਕਲੱਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੋਇੰਗ ਜਾਂ ਏਅਰਬੱਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਏਅਰਲਾਈਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਇਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ 20 ਲੱਖ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਾਇਲਟ ਨਵੇਂ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਦਾ ਅਮਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਹੀ।

ਉਧਰ ਏਅਰਲਾਈਨ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ 'ਚ 65 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਸੇਵਾ ਠੱਪ ਹੋਣ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਏਦਾਂ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਅਜਾਰਦੇਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਤੰਤਰ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇਮਾਂ (ਜੋ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ) 'ਤੇ ਹੀ ਫਿਲਹਾਲ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਰੋਹ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਢੰਗ ਉਡਾਣਾਂ ਚਾਲੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਸੀ। ਅਜੇ ਤਾਂ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਮਾਤਰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਇਕੱਲੀ ਇੰਡੀਗੋ ਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 15-16 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਣ। ਯੂਰੋਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਮਾਡਲ ਲਾਗੂ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਾਡਲ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਬਚਦੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਭ ਜਾਣਦਿਆਂ-ਬੁਝਦਿਆਂ ਉਹ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗਣ ਦੇ ਸਭ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਡੀ ਜੀ ਸੀ ਏ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇੰਡੀਗੋ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ 'ਨਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਨਾਂਹ ਵਾਲਾ' ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾ ਲਿਆ।

ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕੁਝ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਮੁੜ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਝਲਕਾਰਾ ਹੈ। ਊਰਜਾ, ਪਾਵਰ, ਟੈਲੀਕਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਹਿਮ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹੀਆ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਝਲਕਾਰੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੈਰ, ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਈ ਚੱਪਲ ਵਾਲੇ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਹਵਾਈ ਚੱਪਲਾਂ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕੇ ਪਰ ਬ੍ਰਾਂਡਿਡ ਜੁੱਤੇ ਅਤੇ ਸੈਂਡਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਗੋ ਨੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਚੱਪਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ

ਕੇਂਦਰੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਾਟਰ ਬੋਰਡ (ਸੀ ਜੀ ਡਬਲਿਊ ਬੀ) ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬ (156.36 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ) ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ 'ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੀ 'ਸਾਲਾਨਾ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਪਾਣੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਰਿਪੋਰਟ 2025' ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਰਖੇ ਗਏ ਪਾਣੀ ਦੇ 62.5 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਮਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ?ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਕਾਸੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੋਰ ਡੂੰਘੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਡੂੰਘੇ ਬੋਰਵੈੱਲ ਭੂ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ, ਖਣਿਜਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਪਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਯੂਰੇਨੀਅਮ, ਆਰਸੈਨਿਕ, ਨਾਈਟ ?ਰੇਟ ਜਾਂ ਖਾਰਾਪਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਹਾਕਿਆਂਬੱਧੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਭਾਰੀ ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਸ਼ਿਤ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਰਿਸਾਅ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਐਕਟਿਵ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਉਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਭਵਿੱਖੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਇੱਕ ਭਖਦੀ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਖੂਹਾਂ, ਬੋਰਵੈੱਲਾਂ ਜਾਂ ਨਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਲੱਖਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਕੈਂਸਰ ਅਤੇ ਜਣੇਪੇ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ; ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਬੀਜਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇ; ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ; ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਬਣਨ। ?ਪਾਣੀ ਕੋਈ ਅਸੀਮਤ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਸੰਕਟ ਵੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੇ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਗੁਰੂ ਦੇ ਤਖਤ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਗੇ ਗਰਕ ਜਾਣਗੇ

ਇਹ ਹੁਣ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਬੌਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਧਾਂ 'ਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਿਆ ਕਰਨਗੇ : ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਗਿਆਨੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਬਦਲਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ, ਕੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ। ਪੱਕੀ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੂਗਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢੁੱਡ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜਿਹਨੇ-ਜਿਹਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢੁੱਡ ਮਾਰੀ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਹਸ਼ਰ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਢੁੱਡ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ?

ਕੌਣ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਊਗਾ? ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੂਗਾ, ਉਹ ਗਲ ਜੂਗਾ, ਚਾਹੇ ਬੀਜੇਪੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਓ। ਇਹ ਸਰਾਪੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਨੇ। ਇਹ ਸਰਾਪੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਬੀਜੇਪੀ ਖੜ੍ਹ ਗਈ ਨਾ, ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਆ।

ਮੈਨੂੰ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਮੁੱਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦਾ ਜੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੱਸੋ, ਇਹ ਗੋਲਕਾਂ 'ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢਦੇ ਸੀ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ? ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਨਾ ਕਿ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਖਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ 'ਚੋਂ ਵਸੂਲ ਪਾਓ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹਾਂਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਖ਼ਤ ਹੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੋਲਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲਕਾਂ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਬਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਰਾਪੇ ਨੇ। ਅੱਜ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹਣਤਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹੂਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਈ.ਟੀ ਵਿੰਗ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਦੇ ਆ। ਪਰ ਇਹ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਉੱਤੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟ ਜਿਹੜੇ ਆ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਡੇਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ। ਇਹ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟ ਸਾਡੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਡੇਗ ਸਕਦੇ।

ਵਡਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਕੇ ਗਏ ਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਵਡਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਪਰ ਕਰੀਏ ਕੀ? ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਣਾ ਤੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਲੈਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ। ਜਦੋਂ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਣਾ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ। ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਗਾਥਾ ਹੈ ਉਹ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਗਾਥਾ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣੇ ਹੀ ਪੈਣੇ ਆ ਨਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਿਨਾਂ 2 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਰਨਾ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਹਰ ਸਾਲ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆ ਕੇ ਇੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਨੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਅਨਾਊਂਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ। ਸਾਰੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉੱਧਰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਸਮੇਂ 'ਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋ, ਨਾਂ ਮੰਚ ਤੋਂ ਮੰਚ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲੈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਜਿਵੇਂ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ। ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਸੀ ਮੈਂ ਬਣਾ 'ਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਝ ਸੀ ਮੈਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ 'ਤੇ। ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਆ ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਹੈ ਮੈਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਲਾ ਦੂੰਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਊਚ-ਨੀਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਸਾਂਭਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਾਂਭਣੀ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੀਏ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਸਪੇਸ (Space) ਦੇਈਏ। ਬਹੁਤੀ ਨਾ ਦੇਈਏ, 40-50% ਸਪੇਸ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਈਏ। ਤੇ ਉਹ ਸਪੇਸ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਣੀ ਹੈ? ਉਹ ਸਪੇਸ ਉਦੋਂ ਮਿਲਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਾਹਾਂ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਕਰਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਸਪੇਸ ਮਿਲਣੀ ਹੈ। ਤੇ ਆਪਾਂ ਸਪੇਸ ਦੇਈਏ। ਨਵੀਂ ਜਦੋਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਏਗੀ, ਤੁਰੇਗੀ, ਤੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ ਹੋਏਗੀ ਔਰ ਰਵਾਨਗੀ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਆਏਗੀ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਪੀਲ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਵਰਕ (work) ਕਰੀਏ। ਮੈਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇ ਹੋਏ ਔਰ ਇੱਕ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਿਹੜਾ ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ 5-7 ਸੌ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵਾਂ, ਐਸਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 6 ਮਹੀਨੇ, 10 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਫਾਰਗ ਕੀਤਾ ਭਗੌੜੇ ਦਲ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਤੇ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 10 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 11 ਅਗਸਤ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਘਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੱਖੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਮੈਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ, ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ੰਗਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੰਗਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਅਨੈਲਸਿਸ (analysis) ਕੀਤੇ ਨੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੰਗਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾਂਗੇ। ਪੁਰਾਣੇ ਲੀਡਰ ਜਾਣਦੇ ਆ ਸ਼ੰਗਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਨਾ ਬੜੇ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਬੜੇ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ੰਗਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਰਫ਼ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਨੇ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰੋ, ਪੰਜ-ਪੰਜ, ਸੱਤ-ਸੱਤ ਸੌ ਦੇ ਇਕੱਠ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਆ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਬੋਲਾਂਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਕਿੱਡੀ ਕੁ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਕੀ ਕੀਤਾ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿਹਦੇ 'ਤੇ ਕੌਮ ਫ਼ਖਰ ਕਰੇ? ਉਹ ਅਸੀਂ ਦੱਸਾਂਗੇ ਫਿਰ ਜਾ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਓ। ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਫਰੀ ਹੋ ਜਾਓ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਓ, ਪੰਜ-ਪੰਜ, ਸੱਤ-ਸੱਤ ਸੌ ਦੇ ਇਕੱਠ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਇਕੱਠ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਹੈ ਆਪਣੇ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਕੈਡਰ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਉਹਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਉੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੰਗਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਮਖੌਟਾ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਨੇ ਭੀ ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਹਾਂ ਇਹ ਪੰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਥ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦਿੰਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਇਤਿਹਾਸ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇਹ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੇ ਨੇ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਬੌਰਾ ਹੋ-ਹੋ ਕੇ ਕੰਧਾਂ 'ਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨਗੇ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬੌਰੇ ਹੋ-ਹੋ ਕੇ ਕੰਧਾਂ 'ਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਪੈਸੇ ਦੇ ਬਲ ਦੇ ਉੱਤੇ ਆਈ.ਟੀ ਵਿੰਗ ਹੈ ਨਾ, ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੂਗਾ। ਮੈਂ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਈਆ ਮਹੀਨਾ ਕਿ ਕਰੋੜ ਰੁਪਈਆ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਨਾ ਤੇ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਨਾ, ਤੇ ਜਿਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹੋ ਹੀ ਕਿਹਾ, ਭੀ ਜੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਇਮੇਜ (Image) ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਭੀ ਸਾਡੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਕਰ ਦਿਓ। ਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ? ਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ? ਜਿਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ, ਉਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਭਗੌੜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖੀਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਡੇ 'ਚ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਰੋਕਾਂਗੇ। ਜੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇਰੀ ਇਮੇਜ ਸੁਧਾਰਨਗੀਆਂ, ਅਸੀਂ ਰੋਕਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ? ਤੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਰੋਕਣਗੇ, ਤੈਨੂੰ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਰੋਕਣਗੇ।

ਸੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਏ ਨੇ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲੈਣੇ ਮੈਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਜਿੰਨੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬੈਠੇ, ਕੁਝ ਐਸੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਬਦਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਾਂ ਵੀ ਲੈ ਦਿਆਂ, ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਆਹ ਬੈਠੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਬੋਲ ਕੇ ਗਏ ਨੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਤੇ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਮੈਦਪੁਰੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਬਦਲ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਦ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੱਦ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਹਨ ਤੇ ਅਹੁਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਕੱਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਔਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾਂ ਲਿਖਾਊਗੀ ਭੀ ਭਾਈ ਆਹ ਸਾਡੇ ਹਲਕੇ 'ਚ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਾਏ ਨੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਾਂਗੇ ਔਰ ਸੇਵਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਦੇ ਦਿਓ ਆਪਾਂ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਿਸਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨੇ ਆ ਆਪਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਪਠਾਨਕੋਟ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਇਹ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਨਾਂ ਉਹ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਦੇਣਗੇ, ਆਪਾਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਘੰਟੇ 'ਚ ਅਨਾਊਂਸ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਦੇਣਾ ਤੁਸੀਂ ਨਾਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਾਂ ਉਰਾਂ ਭਗੌੜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਾਂਗੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਭੀ ਆਪਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦੇਣੇ ਆ। ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਦਿਓਗੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਅਨਾਊਂਸ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਬਸ ਕੰਮ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇ ਅਹੁਦੇ, ਨਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਭੀ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਵਿਚਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣੀ ਆ ਆਪਾਂ, ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਈਏ। ਪਰ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਹਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ 'ਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛੱਜਲਵੱਡੀ ਭਰਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ 'ਚੋਂ ਇਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਾ ਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ, ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਜੀ। ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਤੇ ਦੇਗ, ਫਿਰ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਆਪਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਆਪਾਂ ਜਿਹੜਾ ਜਾਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਤਿੰਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨੇ। ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਓ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਹਰਫ

ਲਾਵਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਗ 773-774 ’ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ। ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਸੁਹਾਗ, ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਇਸ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਛੰਦ-ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ-ਰਵਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਲਾਵ; ਸੰਘਰਸ਼, ਧਰਮ-ਨਿਭਾਉਣ, ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੇ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ’ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਲਾਵ, ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਉ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਲਾਵ; ਸਤਸੰਗ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕਦਰ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਦੰਪਤੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਲਾਵ; ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਮਕਸਦ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਵੀ ਲਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ’ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਵੇਖਣ। ਸਿੱਖ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਥਾ ‘ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ’ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਵਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੋ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀਆਂ ਇਹ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ, ਸਹਿਯੋਗ, ਸਬਰ, ਆਪਸੀ ਨਿਭਾਉ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਰਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵਿਆਹ ਅਕਸਰ ਦਿਖਾਵੇ, ਅਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਲਾਕ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ’ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗੰਭੀਰ ਵਚਨ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਦੰਪਤੀ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਸੱਚਾਈ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਬਰ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਕਸਰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਧਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਲਾਕਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੱਚਾਈ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ/ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਦੋ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਦੋ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਮੰਨ-ਮੱਤਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਵੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਟੇ-ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਅਸਲੀ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਈ ਗ਼ਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਪੜਾਅ ’ਚ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ‘ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ’ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਵੱਲ ਧੱਕਿਆ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਸਬਰ, ਸਮਝੌਤਾ, ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁੱਸਾ, ਤੁਲਨਾਵਾਂ, ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਦਬਾਅ ਅਕਸਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਲਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਨ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਅਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਲੋਕ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, “ਬਾਬਾ ਜੀ, ਲਾਵਾਂ ਫਟਾਫਟ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿਓ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਲੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਫੋਟੋ ਸ਼ੂਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹ, ਜੋ ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗਹਿਰਾਈ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਹੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਇੱਟ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਬਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ, ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਫੇਰੇ ਸਮਝ ਕੇ ਛੇਤੀ ਨਿਭਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ, ਉਹੀ ਬੇਸਬਰਾਪਣ ਅਤੇ ਉਹੀ ਅਧੂਰੀ ਸਮਝ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਫੇਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਆਹ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਔਖੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਰਸਮ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੰਪਤੀ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਸਾਰ; ਨਰਮੀ, ਸਬਰ, ਸੇਵਾ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿਨ-ਚਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਉਣ ਤਾਂ ਕਈ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਜਨਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ, ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ, ਬੁਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਮੀਦ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਦੰਪਤੀ ਅਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਧਦੀ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਲਈ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਸੇਧ ਹੈ ਕਿ ਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਰਾਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਯਾਤਰਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੰਪਤੀ ਇਸ ਰਾਹ ’ਤੇ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਤਾਂ ਘਰ ਪਿਆਰ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ ?ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੋ ਰੂਹਾਂ ਇੱਕ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਰਲਣ-ਮਿਲਣ, ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਾਂਝਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਡੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ ’ਤੇ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਲਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੋਵੇਂ ਜੀਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ, ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਰ ਖਿੜਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਪਿਆਰ, ਸਬਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ, ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦੋ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਨਾਲ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਰੁਕਦੇ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਵੀ ਕੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਨਾ ਛੱਡਣ। ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਉਹ ਪਿਆਰ, ਸਬਰ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਭਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਦਿਨ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਲਈ ਹੈ।

ਕਈ ਘਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਗੱਲਬਾਤ, ਇੱਕ ਮੁਆਫ਼ੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲੈਣ ਨਾਲ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰਦੇ। ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੋਚੋ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਟੁੱਟਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਮੁੜ ਜੁੜਨ ਲਈ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ?

ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪਿਆਰ, ਇੱਜ਼ਤ, ਇਮਾਨ, ਜਿਹੇ ਪਿਆਰੇ-ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਬਦ ਧੋਖਾ-ਧੜੀ, ਬੇਈਮਾਨੀ, ਬੇਵਫ਼ਾਈਆਂ, ਝੂਠ-ਫਰੇਬ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਰੋ-ਤਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਭਦਿਆਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਡਗਮਗਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਪਲ ਹਰ ਘੜੀ ਮਨੁੱਖ ਡਰ ਤੇ ਸਹਿਮ ਵਿਚ ਜੀਅ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ? ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਅਸਮਾਨ ਸਭ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੰਧਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਸੁਹਪਣ ਭਾਲਦੇ ਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਰ ਕਣ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਏ ਹਾਂ। ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੂਸ਼ਿਤਤਾ, ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਪਰੇਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ-ਕਿੰਨੀਆਂ ਘਟੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤ ਕੇ ਧਰਤੀ-ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਘਰ ਦੇ ਨਲ ਭਾਵੇਂ ਘਰ ਦਾ ਲੱਗਿਆ ਸੰਗਮਰਮਰ ਧੋਣ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਤੇ ਘਟਣ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਰਤਾ ਕੁ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀ ਕਰਨਗੀਆਂ? ਕਿਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਡੀਜ਼ਲ ਵਾਂਗੂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਚੁਕਾਉਂਦਿਆਂ-ਚੁਕਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ। ਪਰ ਨਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਅਸੀਂ ਉਹ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਪਾਣੀ ਵੱਧ ਪੀਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਵਾਧੂ ਕਰਾਂਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਘਰ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਡੇ ਬਣਾ ਲਏ, ਪਰ ਦਰੱਖਤ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ। ਏ. ਸੀ. ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਨ

ਪਰ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੀ? ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਸੋਚੇ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਾਫ- ਸੁਥਰੇ ਰੱਖਣੇ ਨੇ, ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਗੰਦ ਕੌਣ ਚੁੱਕੇ? ਇੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਫਰਸ਼ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ। ਸ਼ਾਬਾਸ਼। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਕੜਵਾਹਟ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਹਨ। ਕਦੇ ਇਹ ਮਨ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ ਕੁਹਾੜੀ ਵੀ ਰੋ ਪਈ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਪੱਥਰਾਂ ਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹਾ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕੀੜੀ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਪ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਛੀ ਉਸ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਕੋਮਲ ਸੀ ਸਾਡਾ ਹਿਰਦਾ, ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਦਿਲ ਨਾ ਦੁਖਾ ਦੇਈਏ, ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿਤੇ। ਨਾਲੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਹਿੰਗੇ ਸਕੂਲ, ਮਹਿੰਗੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸੀ ਸਾਨੂੰ। ਰੱਬ ਨੂੰ ਹਰ ਪਲ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕ। ਭਾਵੇਂ ਭੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਡਰਾ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰੱਬ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਪੱਕਾ ਕਰਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਸੀ। ਕਿੱਥੇ ਗਈ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਜੋ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਪਾ ਰਹੇ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਬੱਚਿਆਂ, ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ, ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ, ਸਹੇਲੀ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਲਾਲਚ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੱਖ ਲਿਆ? ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਧ ਤੋਂ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮੰਗੋ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਮਹੀਨਾ ਮਹੀਨਾ ਵਿਉਂਤਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਅੰਜਾਮ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਵੇਲਾ ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਜਗਾ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗ਼ਲਤੀ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਮੋਬਾਈਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਤੋਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਭਾਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਫਿਰ ਹੀ ਕਰੋਗੇ, ਜੇਕਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੂੰਦ-ਬੂੰਦ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਈ ਕਰੋ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਡਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਇੰਨੇ ਗੰਧਲੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈਂਦੇ ਵੀ ਸਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਂਗੇ।

'ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ 'ਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਣ'

ਪੰਜਾਬ 'ਚ 7,000 ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਹੋਣਗੇ!

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਧ ਰਹੀ 'ਬੰਦੂਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ' 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਰਾਜ 'ਚ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 7000 ਹਥਿਆਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 3.46 ਲੱਖ ਆਰਮਜ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ 'ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ' 'ਤੇ 'ਬੰਦੂਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ' ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਮਾਜ 'ਚ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਜ 'ਚ ਹਥਿਆਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੌਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ 'ਫੇਸਬੁੱਕ' ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ ਇਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ 2 ਧੜਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ 'ਚ 2 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ 7 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਏਟਾ (ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) 'ਚ ਇਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ 2 ਨਾਬਾਲਿਗਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਅਤੀਤ 'ਚ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੁਣ ਆਰਮਜ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲਸ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ 'ਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਹੈ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਵੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।

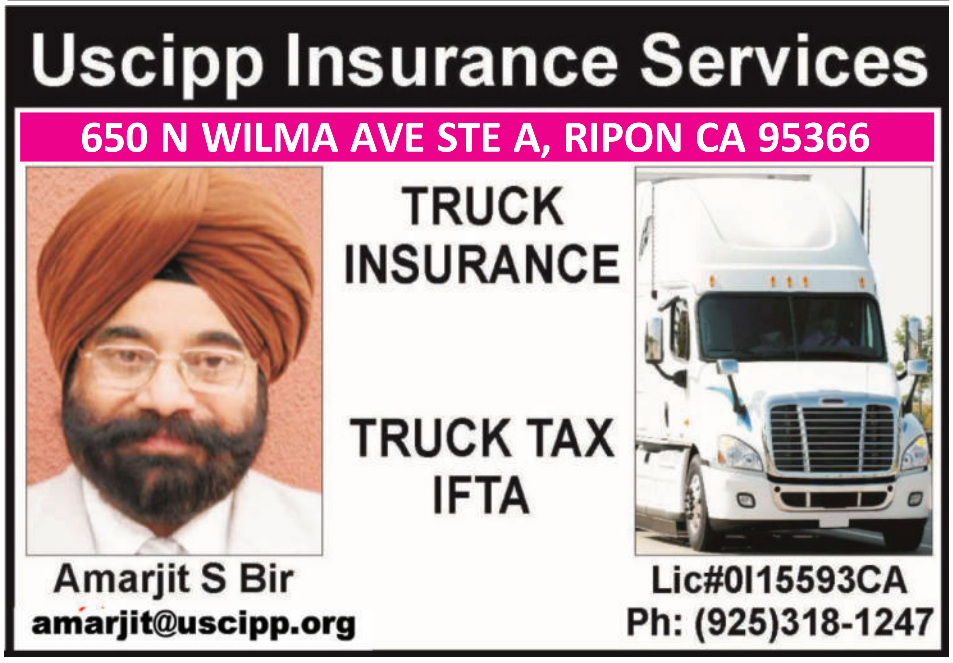

ਜੰਗਲ ਰਾਜ

ਕਿਧਰੇ ਹੋਈ ਜਾਣ ਬਲਾਤਕਾਰ ਇੱਥੇ,
ਚੱਲਣ ਗੋਲੀਆਂ ਤਾੜ-ਤਾੜ ਸਾਈਂ।

ਧਰਨੇ, ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ, ਸੜਕਾਂ ਚੌਂਕ ਘੇਰੇ,
ਲਈ ਬੈਠੇ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਆੜ ਸਾਈਂ।

ਚੋਰੀਆਂ ਡਕੈਤੀਆਂ ਇੱਥੇ ਵੱਧ ਚੱਲੀਆਂ,
ਨਸ਼ਾ ਵਿਕਦਾ ਗਲੀ ਗੁਵਾੜ ਸਾਈਂ।

ਗਿਣਤੀਓਂ ਬਾਹਰ, ਅਲਾਮਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨੇ,
ਕਰੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨਿੱਤ ਉਜਾੜ ਸਾਈਂ।

ਰਾਜ ਜੰਗਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇੱਥੇ,
ਜਿਓਂ ਸ਼ਿਖ਼ਰ ਦੁਪਹਿਰ ਜੇਠ ਹਾੜ ਸਾਈਂ।

ਪੰਜ ਆਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਇਹ ਸੀ ਸਾਡੀ,
ਦਿੱਤੀ ਬੁਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਾੜ ਸਾਈਂ।

'ਪੱਤੋ' ਬਚਾਵੇ ਕੋਈ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂਈ,
ਦੇਵੇ ਪੱਟ ਕੰਡਿਆਲੀ ਵਾੜ ਸਾਈ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ
94658-21417

ਨਾਜ਼ੁਕ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਏ ਕੜੱਕ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ,
ਹੋ ਨਾ ਜਾਣ ਤੜੱਕ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।
ਪਾਲੇ ਜਿਗਰ ਦਾ ਖੂਨ ਦੇਹ ਪਿਆਰ ਨਾਲ,
ਛੇਤੀ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਭੜਕ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।

ਬਾਹਲੇ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ,
ਸਮਝ ਨ ਬੱਸ ਭਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।
ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਆਏ ਤੇੜ ਕਦੇ ਮਿਟਦੀ ਨਾ ਉਹ,
ਝੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਬੇਕਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।

ਤਿੜਕੇ ਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ,
ਭਰਦੀ ਔਖੀ ਦਰਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।
ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਕੀਨ ਅੱਜ ਪਰਾਏ 'ਤੇ,
ਹੋਣਾ ਕਿਉਂ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।

ਰਹੇ ਨਾ ਉਹ ਪਿਆਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ,
ਹੁੰਦੇ ਕੱਚ ਵਰਗੇ ਯਾਰ ਜ਼ਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।
ਭਾਵੇਂ ਦਿਸਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਉੱਪਰੋਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ,
ਹੁੰਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਰੇ ਖ਼ਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।

ਹੁੰਦੀ ਨਿੱਤ ਯਾਰ-ਮਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ,
ਕਿੰਝ ਕਰੀਏ ਇਤਬਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।
ਪੈਰ ਪੈਰ ਤੇ ਧੋਖੇ ਦਿਲਬਰ ਸੱਜਣ ਮਿਲਦੇ ਨੀਂ,
ਰਹਿੰਦੈ ਦਿਲ ਬੇਕਰਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।

ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਇਜ਼ਹਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ,
ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਮਾਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।
ਜਾਪਦੈ ਧਰਤੀ ਹੋਈ ਬਿਹਵਲ ਅੰਬਰ ਉਦਾਸ,
ਜਿਹੜੇ ਕਰਦੇ ਪਿਆਰ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਨੂਰਪੁਰੀ"

ਮਾਂ... ਇੱਕ ਅਹਿਸਾਸ

ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਭਾਵੇਂ
ਸਭ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿੱਕਾ,
ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ
ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਅੱਗੇ
ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿੱਕਾ।

ਮਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ, ਮਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤ
ਵਸੀ ਰਹੇ ਮਨ ਦੇ ਵਿਹੜੇ,
ਰੱਬ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ
ਮਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਜਿਹੜੇ।
ਮਾਂ ਇੱਕ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ
ਜੋ ਸਦਾ ਰਹੇ ਜਿਉਂਦਾ,
ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
ਹਰ ਥਾਂ ਧਰਮਿੰਦਰਾ
ਮਾਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਉਂਦਾ।

ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸ.ਸ.ਸ.ਸ.ਚੰਦਰਾਲਾ ਢੀਂਡਸਾ

ਫ਼ਕੀਰੀ

ਰੱਤ ਤਨ ਦਾ ਬਾਲਣ ਸੀ ਮੈਂ ਬਣਾਇਆ
ਸਮਾਂ ਜਿੰਦ ਦਾ ਹੱਥੀਂ ਵੱਟ ਵੱਟੀ ਧੁੱਖਾਇਆ।

ਤਾਹਨਿਆਂ ਮਿਹਣਿਆਂ ਦੀ ਪਿੰਡੇ ਮੱਲ ਸੁਆਹ
ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀਂ ਮਨ ਦੇ ਦੱਬ ਦਿੱਤੇ ਅਧੂਰੇ ਚਾਅ।

ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਗੀ ਮੁੱਢੋਂ ਅਮੀਰੀ
ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਭਾੜਾ ਤਾਰ ਖੱਟੀ ਅਸਾਂ ਫ਼ਕੀਰੀ।

ਮੋਹ ਆਪਣਿਆਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਛੱਡਿਆ
ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਹੋਈ ਅਵਸਥਾ ਮੁੜ ਧੂਣਾ ਗੱਡਿਆਂ।

ਉਸ ਸੱਚੇ ਦੀ ਫੇਰ ਜਾ ਹੋਈ ਸੀ ਨਜ਼ਰ ਸਵੱਲੀ
ਭੇਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਦ ਅਭੇਦਤਾ ਨੇ ਜਾ ਮੱਲੀ।

ਪੱਲੇ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਦੇ ਹਨ ਕਾਹਦੀਆਂ ਵਿੱਕਰਾਂ
ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਧਾਂ ਥਾਂ ਦੇਣ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਕਿੱਕਰਾਂ।

ਪੈਂਡਾਂ ਸੱਚ ਦਾ ਸੋਚਿਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੀ ਜਾਵਾਂ
ਇੱਕ ਕਾਦਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਨਾਮ ਨਾਂਹ ਧਿਆਵਾਂ

ਰੂਹ ਮੇਰੀ ਹੁਣ ਬਣ ਬੈਠੀ ਬਿਰਹੋਂ ਦੀ ਰੋਗੀ
ਵੈਰਾਗ ਫੁੱਟਦਾਂ ਨੈਣੀਂ ਪਿੰਡ ਹੋਇਆ ਸੋਗੀ।

ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਆ

ਕੀ ਹੋਇਆ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ,
ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚੱਲੇ ਆਂ,
ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ ਰਿਸਤੇਦਾਰੀਆਂ ,
ਰਹਿ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੱਲੇ ਆਂ,
ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨੀ ਸੁਣਦਾ,
ਸਭ ਰਿਸਤੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਆ,
ਪਰ ਫੋਨ ਦੇ ਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਆ,
ਪੈਸਾ ਭਾਵੇਂ ਜੇਬ ਚ ਹੈ ਨੀ,
ਗੱਡੀ ਸਾਡੇ ਥੱਲੇ ਆ,
ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਤਰਾ, ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਆ,
ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਨਹੀਓਂ,
ਅਸੀਂ ਜਾਂਦੇ ਬਰਗਰ ਪੀਜ਼ੇ ਵੱਲੇ ਆਂ,
ਕੋਕ ਪੈਪਸੀ ਏਦਾਂ ਪੀਂਦੇ,
ਜਿਵੇਂ ਜਿੰਦਗੀ ਇਹਦੇ ਪੱਲੇ ਆ,
ਪੜਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸੌਂਕ ਨੀ ਸਾਨੂੰ,
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਨ ਆਈਲੈਟਸ ਚੱਲੇ ਆਂ,
ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਆਨਲਾਈਨ ਸਾਡੇ ਯਾਰ ਬਥੇਰੇ,
ਪਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸੀਬਤ ਅਸੀਂ ਕੱਲੇ ਆਂ,
ਕੋਠੀ ਸਾਡੀ ਵਧੀਆ ਬਣਗੀ,
ਪਰ ਡੈਡੀ ਸਾਡਾ ਕਰਜੇ ਥੱਲੇ ਆ,
ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੀਰੇ ਸਾਡੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਆ,
ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੱਕੇ ਪੰਜਾਬੀ,
ਪਰ ਬੋਲਣ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜੀ ਦੇ ਵੱਲੇ ਆਂ,
ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਮ ਜਿਹੀ ਆਉਂਦੀ,
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਗਰੇਜੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਆਂ,
ਧਰਮਿੰਦਰ ਕਹੇ ਰੱਬਾ ਮੇਹਰ ਕਰੀਂ ਸਾਡੇ ਤੇ,
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਝੱਲੇ ਆਂ।

ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰੀ

ਕਾਫਲਾ ਰੁਕ ਗਿਆ!!!!!

ਉਹ ਕਾਫਲਾ ਵੀ ਕੀ ਸੀ
ਜੋ ਰੁਕ ਗਿਆ !
ਉਹ ਰੋਹ ਵੀ ਕੀ ਹੈ,
ਜੋ ਮੁਕ ਗਿਆ !
ਸੰਤਾਪ ਭੋਗੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ,
ਜਵਾਲਾ ਸਾਂਤ,
ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਾਇਦ,
ਜੋ ਜਿੱਥੇ ਸੀ ਏਸ ਕਰਕੇ,
ਰੁਕ ਗਿਆ।
ਚਾਂਬੜਾ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਪੰਨੂ, ਸੰਨੂ ਕਈ।
ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਜੋਸ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਬਦਮਗਜ਼ੋ,
ਸੰਸਾਰ ਸਾਰਾ ਝੁਕ ਗਿਆ।
ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਏਕਾ ਸੀ ਜੋ,
ਸੰਸਾਰ ਦੀਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ,
ਪੰਜਾਬ ਕਦੋਂ ਦਾ ਮੁਕ ਗਿਆ।

ਜਸਪਾਲ ਜੱਸੀ

ਯਾਦ

ਕੱਤਦੀ ਚਰਖਾ ਵੇ ਮੈਂ
ਲੰਮੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਪਾਵਾਂ
ਅੱਖ ਝਰੋਖੇ ਚੋਂ ਵੇ
ਤੱਕਦੀ ਤੇਰੀਆਂ ਰਾਹਵਾਂ
ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਆ ਜਾ ਮਿਲ ਦਿਲ ਜਾਨੀ
ਵੇ ਮੈਂ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ
ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਨਿਸਾਨੀ

ਹੁੰਦੀ ਐ ਮਜਬੂਰੀ
ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਅੜੀਏ ਨੀ
ਚੱਲੀਏ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ
ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਖੜ੍ਹੀਏ ਨੀ
ਆਉਂਦਾ ਵੀਕ ਐਂਡ ਜਦ
ਯਾਦ ਬੜੀ ਸਤਾਉਂਦੀ
ਕੱਟ ਲੈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਬੱਸ
ਕਾਹਤੋਂ ਚਿੱਤ ਰਵਾਉਂਦੀ

ਦਿਸਦਾ ਤਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਮੁੱਖ ਤੇਰਾ ਜਦ ਚੰਨਾ ਵੇ
ਰਾਤਾਂ ਮਾਘ ਦੀਆਂ
ਮੈਂ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀ ਮੰਨਾ ਵੇ
ਤੇਰੀ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੀ
ਯਾਦ ਮਹਿਕ ਜਿਹੀ ਆਵੇ
ਤੇਰੀ ਹੂਰ ਹੀਰ ਜਿਹੀ
ਰੋਜ ਔਂਸੀਆਂ ਪਾਵੇ

ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੀ ਸੜਕ ਤੇ
ਜਦ ਟਰਾਲਾ ਚੱਲੇ ਨੀ
ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਬਿਨਾਂ ਨਾ
ਹੁੰਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪੱਲੇ ਨੀ
ਤੇਰੇ ਗੋਰੇ ਮੁੱਖ ਦਾ ਹਾਸਾ
ਨੀਂਦ ਆਉਣ ਨਾ ਦੇਵੇ
ਮੰਨ ਲੈ ਗੱਲ ਢੋਲ ਦੀ
ਕਾਹਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੇਵੇ

ਲੈ ਜਾ ਨਾਲ ਜੀਤ ਤੂੰ
ਕਾਹਤੋਂ ਅੜੀਆਂ ਕਰਦਾ ਵੇ
ਕੱਲੀ ਜਿੰਦ ਨਿਮਾਣੀ
ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਪਰਦਾ ਵੇ
ਉੱਡ ਜਾਊ ਰੰਗ ਰੂਪ ਸਭ
ਵਿੱਚ ਵਿਛੋੜੇ ਚੰਨਾ
ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਮੰਨ ਲੈ ਵੇ
ਲੱਖ ਤੇਰੀਆਂ ਮੰਨਾ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਮੋਲ
9877358044

ਮੇਰੀ ਸੋਚ

ਕੁਝ ਮੋਇਆ ਵੀ ਨੇ ਜਿਓਂ ਰਹੇ
ਕਈ ਜਿਓਂਦਿਆਂ ਵੀ ਨੇ ਮੋਏ ਹੋਏ
ਕੁਝ ਖੋਇਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ
ਕਈ ਆਪ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਖੋਏ ਹੋਏ

ਕੁਝ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਸਕਾ ਰਹੇ
ਕਈ ਵਿਚ ਖੁਸੀਆਂ ਉਦਾਸ ਜਾਂਦੇ
ਕੁਝ ਰੱਜੇ ਪੁੱਜੇ ਵੀ ਭੁੱਖੇ ਹੀ ਰਹੇ
ਕਈ ਭੁੱਖੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਰਜਾ ਜਾਂਦੇ

ਰਿਸਤੇ ਵੀ ਵਾਂਗ ਬਸ ਸੌਦਾ ਨੇ
ਜੋ ਇਹ ਘਾਟਾ ਨਫਾ ਤਕਾ ਜਾਂਦੇ
ਕਈ ਤਕੜੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਭਦੇ ਨਾਂ
ਕੁਝ ਮਾੜੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਅ ਜਾਂਦੇ

ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਕਰਮ ਨੇ
ਪਰ ਕੁਝ ਆਖਣ ਇਹ ਭਰਮ ਨੇ
ਕਰਮ ਹੀ ਤਾਂ ਤਖਤ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ
ਕਈ ਸਿਰ ਦਾ ਤਾਜ ਲੁਹਾ ਜਾਂਦੇ

ਪ੍ਰੀਤ ਤੂੰ ਮਰ ਮਰ ਜਿਓਣਾ ਨਹੀਂ
ਜਿਓਂਦਿਆਂ ਹੀ ਤਾਂ ਜਿਓਣਾ ਏ
ਜੋ ਕਈ ਪੀੜੀਆਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰਹੇ
ਐਸਾ ਮੁਕਾਮ ਵੀ ਤਾਂ ਪਾਉਣਾ ਏ

ਅਰਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸਰੋਆ
ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਪੂਰਬੀ, ਮੋਗਾ

ਜਦੋਂ ਦੀ 'ਏ ਆਈ' ਆਈ

ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਲਾਵਾਂ ਲੋਕ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੇ
ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ 'ਰਾਗਣੀ' ਨਵੀਨਤਾ ਦੀ ਗਈ ਏ।
ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਲੋਕੀ ਹੁਣ ਆਨਲਾਈਨ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਫਾਹੀ ਵਾਂਗ ਗਲੇ ਪਈ ਜਦੋਂ ਦੀ ਵਾਈ-ਫਾਈ ਏ।
ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ 'ਚੰਗੇ ਭਲੇ' ਬੰਦੇ ਦੀ 'ਬਣਾ ਕੇ' ਰੀਲ੍ਹ
ਉਹਦੇ ਸਾਫ ਕਿਰਦਾਰ ਉੱਤੇ ਫੇਰਨੀ ਸਿਆਹੀ ਏ।
ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਰਿਹਾ ਨਾ 'ਭਰੋਸਾ' ਏਸ ਮੰਚ ਉੱਤੇ
'ਮੀਡੀਆ ਸੋਸ਼ਲ' ਹੁਣ ਬਣਿਆਂ 'ਭਕਾਈ' ਏ।
'ਪੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਮਿੱਟੀ' ਚੌਹਾਂ ਕੂੰਟਾਂ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ
ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ 'ਬੇਕਸੂਰਾ' ਦਿੰਦਾ ਕੋਈ 'ਸਫਾਈ' ਏ।
ਅਸਲੀ ਕਿ ਨਕਲੀ ਹੈ ਰਹੀ ਨਾ 'ਪਛਾਣ' ਕੋਈ
ਜਦੋਂ ਦੀ 'ਏ-ਆਈ' ਤਕਨੀਕ ਹੱਥ ਆਈ ਏ।

-ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ
001-408-905-5517

ਮਾਏ ....

ਸਾਨੂੰ ਕਰਨੇ ਵਣਜ ਨਾ ਆਏ,
ਪੱਥਰਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ,
ਅਸੀਂ ਕੱਚ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਆਏ।

ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਏ ਜਾਪ ਦੇ ਮਨੁਖ,
ਅਸੀ ਪੱਥਰਾ ਸੰਗ ਟਕਰਾਏ।
ਜ਼ਿਸਮ ਤਾ ਸਾਡੇ ਹੋਗੇ ਜ਼ਖਮੀ,
ਅਸੀ ਰੂਹ ਦੇ ਵੀ ਛਿੱਲ ਲਹਾਏ।

ਮਾਏ ......
ਸਾਨੂੰ ਕਰਨੇ ਵਣਜ ਨਾ ਆਏ।
ਪੱਥਰਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ,
ਅਸੀ ਕੱਚ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਆਏ।

ਪੱਥਰਾ ਵਰਗੇ ਦਿਲ ਨੇ ਇੰਨਾ ਦੇ,
ਇਹ ਪੱਥਰਾ ਦੇ ਜਾਏ।
ਲੰਬਾ ਪੈਂਡਾ ਅਸੀ ਹੋਗੇ ਜ਼ਖਮੀ,
ਅਸੀ ਰੂਹਾਂ ਤੱਕ ਤਿਰਹਾਏ।

ਮਾਏ ....
ਸਾਨੂੰ ਕਰਨੇ ਵਣਜ ਨਾ ਆਏ।
ਪੱਥਰਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ,
ਅਸੀ ਕੱਚ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਆਏ।

ਸੰਗਮਰਮਰ ਦਾ ਵਤਨ ਏ ਸਾਰਾ,
ਕੌਣ ਇੰਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏ।
ਮੋਤੀਆ ਵਾਂਗੂੰ ਚਮਕਣ ਅੱਖਾ,
"ਪ੍ਰੀਤ" ਕੋਈ ਨਾ ਨੀਰ ਵਹਾਏ ।

ਮਾਏ....
ਸਾਨੂੰ ਕਰਨੇ ਵਣਜ ਨਾ ਆਏ।
ਪੱਥਰਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ,
ਅਸੀ ਕੱਚ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਆਏ।

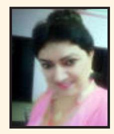

ਡਾ.ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਜਵੰਦਾ
9814203357

ਜਿਉਣਾ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਕੇ

ਜੇ ਜਿਉਣਾ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਕੇ,
ਕਰਿਓ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਬਣ ਕੇ।
ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਦੇ ਲੱਗਿਓ ਨਾ,
ਰਹਿਓ ਮਾਰਦੇ ਹੋਕਾ ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਣ ਕੇ।

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਕਰਿਓ ਤੁਸੀਂ ਰਾਖੀ,
ਨੱਚਿਓ ਨਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਚਾਰ ਬਣ ਕੇ।
ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਵਧਾਇਓ,
ਤੋੜਿਓ ਨਾ ਨਾਤੇ ਰਹਿਓ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ।

ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣਾ ਜੋਗੇ ਹੋ ਜਾਇਓ,
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟਿਓ ਨਾ ਦੂਜੇ ਤੇ ਭਾਰ ਬਣ ਕੇ।
ਦੀਨ ਦੁਖੀਆਂ ਲਈ ਬਣਿਓ ਢਾਲ ਤੁਸੀਂ,
ਖੜ੍ਹ ਜਾਇਓ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਬਣ ਕੇ।

ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਇਓ ਨਾ,
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟਿਓ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਕੇ।
ਗਿੱਲ ਜੰਡਾ ਦੀ ਰਹੀ ਨੀਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੋ,
ਸਦਾ ਜਿਉਣਾ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਕੇ।

ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਜੰਡਾ

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਅਰੇ ਅਧੂਰੇ ਰਹਿਣਗੇ

ਵਿਜੈ ਗਰਗ
ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਈ..ਐਸ. - 1
ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸਪਲ
9465682110

ਜਿੱਥੇ 'ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ' ਵਰਗੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੰਗ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਜੋ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਭਰਤਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਹਰ ਸਵੇਰ ਉਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉੱਥੋਂ ਪਲਾਟ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਘਰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਬਾਹਰੋਂ, ਇਹ ਮਦਦ ਇੱਕ ਕੰਮ ਵਾਂਗ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ 'ਬੇਦੀਆ ਪ੍ਰਥਾ' (ਬਿਸਤਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ) ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਝਾਲਾਵਾੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਉਹ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਲਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨੱਚਣ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਮਜਬੂਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਸੀ। 2018 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ NGO ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਜਿਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਖਾਬਦੋਸ਼ ਭਾਈਚਾਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਰਤ ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਲੋਕ ਨਾਚ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਨਾਰ ਇਹ ਭਾਈਚਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਲਿਆਂ, ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨ੍ਰਿਤਕਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਮੁੱਚਾ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਾ ਬਦਲਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੌਕੇ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੇ ਗਏ, ਇਹ ਪੇਸ਼ਾ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ ਨੇ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਬੁਰਾ ਅਭਿਆਸ ਹੁਣ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਧੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾ, ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਇੱਕ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਵੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਸਭ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਥਾਈ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਰਤਪੁਰ, ਧੌਲਪੁਰ, ਕੋਟਾ, ਬੂੰਦੀ, ਝਾਲਾਵਾੜ, ਅਤੇ ਸਵਾਈ ਮਾਧੋਪੁਰ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਰਤਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ 70 ਬੇਦੀਆ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 58 ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੰਚੀ ਦੇ ਨਾਗਲਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ, 2004 ਅਤੇ 2012 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 27 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਸਿਰਫ 21 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੁੜੀਆਂ 14 ਤੋਂ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। 2023 ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ (NCRB) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 363 ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 198 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਅਪਰਾਧ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਰਗੇ ਅਭਿਆਸ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਔਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ 2024 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 8,000 ਤੋਂ 1,000 ਔਰਤਾਂ ਹਨ। 10,000 ਕੁੜੀਆਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਦੀਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕੋਟਾ ਅਤੇ ਬੂੰਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੋਰੇਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਓਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਝਾਂਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਲਗਭਗ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 35-40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਕਿਤਾਬ ਔਰਤ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ ਬਦਲਾਅ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਵਗਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਮਿਸ਼ਨ ਪਰਿਵਰਤਨ' ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਾਧਰ ਗ੍ਰਹਿ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ ਬਦਲਾਅ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਵਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਮਿਸ਼ਨ ਪਰਿਵਰਤਨ' ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧਾਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਵਾਧਰ ਗ੍ਰਹਿ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ, ਬੇਟੀ ਪੜ੍ਹਾਓ ਵਰਗੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। 2022 ਵਿੱਚ, ਕੋਟਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉਜਵਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਵਾਧਰ ਗ੍ਰਹਿ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੌਸ਼ਲ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੈਂਪ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਭਰਤਪੁਰ ਦੇ ਘਾਟੋਲੀ ਵਿੱਚ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 2022 ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਧੌਲਪੁਰ ਦੇ ਸੈਪੁਰ ਵਿੱਚ, ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 2023 ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 2024 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕੋਟਾ ਰਜਿਸਟਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਰ ਕੁੜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੇਦੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰੰਪਰਾ ਜਾਂ ਰਿਵਾਜ ਜਨਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਮਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ, ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਰ ਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਔਰਤ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਅਰੇ ਅਧੂਰੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਹੀ ਸ.ਫਲਤਾ ਹੈ

ਅਨੂੰ ਰੰਗਰੇਜ਼

ਆਦਤ ਸ.ਫਲਤਾ ?

ਇਹ ਗੱਲ ਕੱਚੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਦੀਂ ਹੋਣੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਦਤ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸ.ਫਲਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਤ ਦਾ ਅਸਰ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੋਈ ਆਦਤ ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਵਿਚ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਚੰਗਾ।

ਜੇ ਉਦਾਹਰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਤੇਲ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਜੰਕ ਫੂਡ ਵਰਗਾ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਕ-ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਕੇ ਰੋਜ਼ ਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਇੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਪਾਵਾਂਗੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿਹਤ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸੋਚਣ ਨਾਲ ਕਿ (ਸਿਹਤ ਬਣ ਜਾਵੇ) ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ ਬਲਕਿ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਜਿਵੇਂ ਕਸਰਤ, ਚੰਗਾ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਮਸ ਕਲਿਅਰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਆਦਤ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ 1 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ 37 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਆਦਤ 1.01 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੁਰੀ ਆਦਤ 0.09 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨਾਲ ਵਿਗੜਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਸ.ਫਲਤਾ ਤੇ ਅਸ.ਫਲਤਾ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ,ਕਿਸੇ ਟੂਣੇ-ਟਾਮਣ, ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਏ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਸ.ਫਲਤਾ ਸਾਡੀ 1 ਫ਼ੀਸਦੀ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੀ ਅਸ.ਫਲਤਾ 1 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾੜਾ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਫਿਰ ਮੈਂ ਖਾਊਂਗਾ ਕੀ ? ਮੈਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਚ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ 30 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਟੌਫੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਆਵੇ, ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਜਗ ?ਹਾ ਟੌਫੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈਣੀ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗਾ ਹੀ ਖਾਂਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਆਦਤ ਘਟ ਗਈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਖ਼ਤਮ ਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ, ਬਸ ਉਸ ਦੀ ਜਗ ?ਹਾ ਕੋਈ ਆਦਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਉਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਹੋਏ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਜਿਸ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਓ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਸਾਡੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਰੂਪ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾ ਤੇ ਢਾਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਸ ਅਸੀਂ ਆਦਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਦੇਖੀਏ। ਇਕ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਬਣਨਾ ਔਖਾ, ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਔਖਾ ਜਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸ.ਫਲਤਾ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਿਆਲ ਇਕ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਤੇ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਵਰਤਾਓ ਇਕ ਆਦਤ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਆਦਤ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਆਦਤ ਇਕ ਬੀਜ ਦੇ ਵਾਂਗ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਰੱਖ਼ਤ ਵਾਂਗ ਬਣਦੀ, ਫ਼ਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਆਦਤ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਿਉਂ ਸਮਝੀਏ ? ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਘਟਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਈਏ ਤੇ ਚੰਗੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਵਧਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਜੀਵਨ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ।

Dosanjh Family
AUTO GROUP

Cadillac
CHEVROLET
INFINITI
KIA
NISSAN
BUICK
GMC
LIVERMORE TOYOTA
HYUNDAI
Fremont Hyundai
TOYOTA
Ford
ACURA

DUBLIN CHEVOLET
FREMONT CHEVROLET
CONCORD CHEVROLET

DUBLIN CADILLAC
FREMONT CADILLAC
ACURA OF CONCORD

DUBLIN BUICK GMC
FREMONT BUICK GMC
CONCORD NISSAN

DUBLIN KIA
STEVENS CREEK CHEVROLET
LIVERMORE TOYOTA

DUBLIN NISSAN
STEVENS CREEK CADILLAC
FREMONT FORD

DUBLIN INFINITI
FREMONT HYUNDAI